

THE MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

THE DEPARTMENT OF EDUCATION AND SCIENCE IN KHARKIV REGIONAL
STATE ADMINISTRATION

NATIONAL AEROSPACE UNIVERSITY "KHARKIV AVIATION INSTITUTE"

*Collection of Materials
The X-th All-Ukrainian Academic Workshop for Students
and Young Researchers*

**MAJOR PROBLEMS
OF APPLIED LINGUISTICS FROM THE POINT
OF VIEW OF YOUNG RESEARCHERS**

7 December 2023

The abstracts

Kharkiv – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М. Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

*Збірник матеріалів
X Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих науковців*

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
ОЧИМА НАУКОВОЇ МОЛОДІ»**

7 грудня 2023 року

Тези доповідей

Харків – 2023

УДК 81 73 (063) Актуальні проблеми прикладної лінгвістики очима наукової молоді: збірник тез наукових доповідей X Всеукраїнської науково-практичної конференції, 7 грудня 2023 р. м. Харків. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2023. – 117 с.

До збірника матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми прикладної лінгвістики очима наукової молоді» увійшли тези наукових доповідей, тематика яких охоплює актуальні проблеми перекладу та термінознавства як прикладних лінгвістичних дисциплін, сучасних підходів до викладання іноземних мов, оптимізації спілкування у системі «людина – машина».

Затверджено до розповсюдження в мережі Інтернет рішенням Вченої ради Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (протокол № 7 від 24 січня 2024 року).

Голова:

Литвинов Олексій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, в.о. ректора Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Павліков В. В. – доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Гуменний А. М. – кандидат технічних наук, доцент, проректор з НПП Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Широка С. І. – кандидат філософських наук, доцент, в. о. декана гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

Рижкова В. В. – кандидат філологічних наук, доцент, професор ХАІ, завідувач кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ» (заступник голови орг. комітету)

Медведь О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» (учений секретар)

Гелетка М. Л. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» (технічний редактор)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ТЕРМІНОЗНАВСТВА ЯК ПРИКЛАДНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Воробей І. І.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Кравчук В. В., старший викладач
кафедри прикладної лінгвістики*

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Науково-технічна галузь – важлива сфера людської діяльності. У зв'язку з інтенсивним розвитком науки й техніки та поширенням науково-технічної інформації зростає роль трансляції науки. Такі переклади займають почесне місце серед інших видів перекладу й належать до перекладів спеціалізованих документів.

Переклад є одним із найдавніших видів комунікації, що можна пояснити загальною необхідністю забезпечити міжмовне спілкування. Відомо, що повнота й коректність перекладів залежить від того, наскільки чітко спеціаліст володіє граматичними формами, синтаксичними конструкціями і структурами речень.

Сьогодні відомі загальні, часткові, спеціальні теорії перекладу, історії теорії і практики, теорія машинного перекладу, що досліджують і вивчають універсальні закономірності процесу та охоплюють концепції й положення, що стосуються перекладацької практики, способів і умов її існування.

Науково-технічні тексти зараховують до **наукового стилю**, сферою використання якого є наукова діяльність. Основними функціями цього стилю є категоризація знань, доведення теорій, ствердження гіпотез, представлення систематичних даних тощо. У його межах виникли такі жанри: публікації, статті, документації, анотації, посібники, довідники, реферати, інструкції.

Найхарактернішою лексичною ознакою науково-технічної літератури є насиченість тексту твердженнями, поняттями, термінологічними зворотами, скороченнями та лексичними конструкціями.

Нині існує безліч текстів, з яких можна виділити основні, упорядкувавши їх за домінуванням у них одного з **основних призначень мови**: науковий (пізнавальна функція), публіцистичний (активний вплив на читача), діловий (комунікаційна функція), художній (естетична), побутовий. Ці види тексту в

стилістиці прийнято називати функціональними. У цьому випадку технічна мова представлена двома стилями: професійно-практичним та науково-теоретичним [1].

Під час перекладу можуть виникати складнощі, оскільки термінам характерне мовне явище багатозначності. Ця діяльність пов'язана з поширенням семантичного словотворення, коли наявній формі слова приписують те чи те значення. Часто один і той самий термін може мати відмінні значення в межах спеціальних галузей. Контекст є вирішальним при перекладі багатозначних термінів [2].

Лексика й граматики взаємопов'язані з жанрово-стилістичними проблемами, оскільки до стилістичних властивостей текстів зараховують: періодичність ужитку певних слів, що є характерними для різноманітних галузей, використання граматичних форм, застосування граматичних структур.

Особливістю, що об'єднує українські й англійські тексти, є наявність фразеології, яку найчастіше можна зустріти в художніх, публіцистичних, розмовних та рідше в науково-технічних текстах. Незважаючи на те що фразеологічні одиниці рідко зустрічаються в наукових й технічних текстах, вони становлять деякі труднощі, тому варто звернути увагу на це.

Англомовні наукові, технічні матеріали можуть містити розмовні елементи, такі як: лексику, фразеологізми, метафоричні терміни, лексико-семантичні структури [2, с. 455].

Англійська мова має свою багату **фразеологію**, яка спричиняє труднощі під час перекладу текстів авіаційного, аеронавігаційного, нафтогазового та інших профілів. Саме через ідіоматичність загальна роль фразеологізмів не дорівнює сумарному значенню його компонентів, тобто не має нічого спільного зі значенням слів, які входять до його складу. Результати проведеного аналізу свідчать, що для фахової мови характерні фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення [2].

Таким чином, нами було узагальнено знання у сфері наукового стилю, досліджено жанрово-стилістичні особливості перекладу науково-технічної літератури, з'ясовано актуальні проблеми перекладацької діяльності та встановлено, що якісний переклад залежить від знання тієї галузі, що перекладається, а також від розуміння змісту англійською мовою та її терміносистеми.

Література:

1. Ключник О., Грицик Г. Труднощі науково-технічного перекладу : стаття з наукової конференції. Київ, 2013. 4 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

Горбань Р. І.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАЦІЯ В ІТ-СФЕРІ

XX та XXI століття можна описати неймовірно стрімким розвитком інформаційних технологій (ІТ), появою великої кількості нових винаходів та пристроїв (мережа Інтернет, персональні комп'ютери, телевізори, смартфони тощо), що стали незамінною частиною повсякденного життя людей. Результатом цього явища став процес постійного поповнення мови новими лексичними одиницями. Серед них є безліч аббревіатур та скорочень, що широко уживаються користувачами мережі Інтернет, персональних комп'ютерів та смартфонів у всьому світі. Таким чином, виникла потреба у тлумаченні та перекладі цих лексичних одиниць.

Актуальність пропонованої роботи полягає в невинному розвитку ІТ-галузі та постійній появі нових аббревіатур та скорочень, що потребують ретельного розгляду з лінгвістичної точки зору.

Об'єктом дослідження є англійська лексика, що використовується у сфері ІТ.

Предметом дослідження є англійські аббревіатури та скорочення сфери ІТ та особливості їх перекладу українською мовою.

Метою дослідження є розгляд особливостей утворення та перекладу українською мовою англійських аббревіатур та скорочень сфери ІТ.

У межах цієї роботи було розглянуто понад 500 лексичних одиниць, серед яких близько 250 аббревіатур та близько 250 скорочень, що були відібрані з тлумачних словників з інформатики, словників комп'ютерних термінів та онлайн-словників.

Під час дослідження було розглянуто теоретичне підґрунтя понять «аббревіатура» та «скорочення» як об'єкта лінгвістичного дослідження. Так, було виявлено, що скорочення є набагато ширшим поняттям, аніж аббревіатура.

Було описано декілька класифікацій скорочень, зокрема: за частиною слова, що скорочується, виділяють початкове, серединне та кінцеве скорочення; за сферою та частотою уживання виділяють зафіксовані у словниках та okazionalні скорочення; за кількістю літер у скороченні розрізняють дво-, три- та чотирилітерні скорочення. Були розглянуті такі шляхи утворення скорочень, як скорочення першого слова, скорочення шляхом заміни слів на символи, подвоєння перших літер. Були представлені основні

класифікації абревіатур, зокрема: за вимовою – звуковербальні й акроніми, за візуальним поданням – абревіатури, що містять у своєму складі лише літери й абревіатури з цифрами.

У процесі перекладу абревіатур і скорочень часто виникають різні складнощі, зокрема: багатозначність слів, вибір адекватного словникового відповідника, використання правильного способу перекладу й коректне передання іншомовних реалій.

Говорячи про переклад абревіатур та скорочень, важливо розуміти такий лінгвістичний прийом, як «дешифрування», адже воно відіграє вирішальну роль при перекладі. Серед основних методів дешифрування виділяють аналіз контексту, використання спеціальної допоміжної літератури, структурний аналіз скорочень і вживання аналогій.

При перекладі будь-яких абревіатур та скорочень перекладач може звернутися до наступних способів: переклад відповідною повною формою, переклад українським відповідником, транскодування, метод прямого запозичення та описовий метод або експлікація.

Івер В. С.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ І ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Вивчення стилістики може допомогти перекладачам вибрати найбільш вдалі мовні засоби для досягнення потрібного ефекту. Адже стилістика як наука досліджує мовні засоби вираження змісту з точки зору їхнього виразно-експресивного потенціалу та допомагає розуміти, як відбувається мовна комунікація, яка відповідність між мовним виразом і його смислом. У стилістиці важливо враховувати культурний контекст мови, що може вплинути на використання стилістичних засобів.

Публіцистичний стиль є складним і багатограним явищем, у якому стилістика відіграє важливу роль у формуванні ефективності та інформативності тексту. Дослідження стилістики публіцистичного стилю

дозволяє розкрити взаємозв'язок між мовними засобами та їх впливом на аудиторію. Ретельне вивчення мовленнєвих прийомів і технік публіцистичного стилю допомагає досягти мети тексту та підвищити його ефективність, а також забезпечує більш точне й виразне передання інформації.

Публіцистичний стиль є найбільш доступним і зрозумілим для широкої аудиторії, оскільки він спрощує складні поняття та події та допомагає зрозуміти їх сутність через живі й емоційні описи. Водночас використання різноманітних стилістичних прийомів у публіцистиці дозволяє створювати текст, що не тільки інформує, але й емоційно залучає читача та мотивує до дії.

Інтернаціоналізми в мовленні є проявом культурної взаємодії та глобалізації, а їх правильне вживання й переклад є важливим завданням для міжнародних комунікацій. До таких слів зараховують: від англ. *sport* – укр. *спорт*, *culture* – *культура*, *Internet* – *Інтернет* і под.

Інтернаціоналізми в мовленні стають все більш поширеними, але їхнє вживання може призвести до неправильного розуміння та перекладу. Важливо враховувати культурні й лінгвістичні особливості, щоб забезпечити точність та ефективність комунікації між різними національностями.

Псевдоінтернаціоналізми – це лексичні одиниці, що мають зовнішню подібність до іноземних слів, але відрізняються від них значенням, вживанням та вимовою. Прикладами таких слів є від англ. *accurate* – укр. *точний*, *data* – *дані*, *order* – *порядок*, *scholar* – *вчений* та інші. Переклад псевдоінтернаціоналізмів українською мовою потребує особливої уваги до їх значення, контексту вживання й вимови, а також вивчення та врахування культурологічних особливостей країн, звідки походять ці лексичні одиниці, і тих, де вони будуть використовуватися.

Переклад – це складний процес, який необхідно виконувати з урахуванням різних факторів, таких як мовні особливості джерела й цільової мови, контекст уживання, тема та стиль тексту. Сьогодні до перекладання висувається високий рівень вимог – переклад повинен бути не тільки правильним, але й еквівалентним оригіналу, а також відповідати вимогам цільової аудиторії.

Для успішного перекладу інтернаціоналізмів необхідно використовувати різноманітні способи перекладу, які відповідали б контексту й меті тексту, а також забезпечували б точність та еквівалентність між вихідним і перекладеним текстами. На нашу думку, актуальними способами перекладу інтернаціоналізмів є **транслітерація, транскрибування та практичне транскрибування, калькування, заміна синонімами або описовий переклад, контекстуальна заміна** та ін. [1, с. 107].

Однією з найбільш поширених стратегій перекладу псевдоінтернаціоналізмів є їх **заміна** на відповідні українські слова. Іншою стратегією є **збереження псевдоінтернаціоналізму в оригінальному вигляді**, але з поясненням його значення.

Окрім того, у процесі перекладу необхідно виконувати різні перекладацькі трансформації, такі як заміна слів або форм слова, зміна структури речення та ін. Ці трансформації дозволяють зробити текст більш зрозумілим, логічним та ефективним для цільової аудиторії, а ще зберегти саме значення тексту під час перекладу [2, с. 536].

Наприкінці варто зазначити, що дотримання правил і принципів перекладу псевдоінтернаціоналізмів має важливе значення для збереження точності, стильності та ефективності мовлення, що, своєю чергою, впливає на сприйняття й розуміння тексту українською аудиторією.

Література:

1. Дайненко Л. А., Таранхула Л. А. Основи перекладу. Київ : Ельга-Ніка-центр, 2002. 203 с.

2. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.

Кірмаров В. С.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Рижкова В. В., канд. філол. наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики*

ВПЛИВ БІЛІНГВІЗМУ НА ПЕРЕКЛАД МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ

Нині білінгвізм є досить розповсюдженим явищем у суспільстві та світі в цілому. Практика використання двох або навіть більше мов як рідних не є новою та існує вже певний час. Згадаймо, наприклад, про таку країну, як Швейцарія. Там офіційними мовами спілкування прийнято вважати аж цілих чотири: французьку, італійську, німецьку та романшську. Безумовно, коли людина народжується в оточенні відразу кількох мов, у неї є певна перевага над людьми, які є монолінгвами, тобто тими, хто народився в місцевості, де розмовляють усього однією мовою. Та чи завжди це є перевагою?

Філологія розглядає білінгвізм як володіння двома мовами на рівні носія мови. Термін *білінгвізм* походить від латинського *bi* – «подвійний» і *lingua* –

«мова». Поняття *білінгвізм* часто замінюють словом «двомовність», тому в сучасній літературі ці два терміни, як правило, еквівалентні у своєму вживанні. При цьому варіантів тлумачень наведеного терміна, як і визначень самого явища, у літературі досить багато [1, с. 122]. Фактично білінгвізм є володінням двома мовами з постійним переходом з однієї на іншу в спілкуванні за потреби.

Білінгви кардинально відрізняються від монолінгвів тим, що вони сприймають довколишні речі через призму двох мов, у той час як монолінгви – усього через одну. Як стверджує М. М. Малакоф, використовуються ці мови шляхом чергування [2, с. 517].

Основною проблемою є те, що неможливо рівноцінно використовувати обидві мови, але тим не менш будь-яка людина, яка вважає дві довільні мови своїми рідними, може вважатися білінгвом.

До недавнього часу також вважалося, що можливість використовувати дві мови на різному рівні може мати негативний вплив на психологічний розвиток людини, а також на її мовні здібності. Після низки досліджень було доведено, що білінгвізм, навпаки, позитивно впливає на функціонування мозку, а також розвиває лінгвістичні здібності людини.

Тим не менш, різниця між монолінгвами та білінгвами полягає не тільки у психології та лінгвістиці. Ідеться також про сприйняття світу в цілому, або про так звану мовну картину світу.

Існує гіпотеза, що залежно від мови спілкування може кардинально змінюватися погляд на певні речі та їх трактування або навіть світогляд у цілому. Ця теорія називається теорією мовної картини світу, або теорією Сепіра – Уорфа, і вона стверджує, що існує безліч різних поглядів на одні й ті самі речі, але їх сприйняття відрізняється від мовця до мовця. Іншими словами, гіпотеза припускає, що люди, які розмовляють різними мовами, по-різному сприймають світ і по-різному мислять. Раніше цю теорію розвивав Вільгельм фон Гумбольдт [3].

Якщо розглядати білінгвізм та монолінгвізм у контексті теорії Сепіра – Уорфа, то можна зробити висновок, що люди, які вивчають дві мови, мають два різних світогляди, а тому, відповідно, і дві різні картини світу, у той час як монолінгви мають лише одну.

Білінгви, як стверджують дослідники, краще адаптовані до подальшого вивчення мов, адже, зіставляючи свою мовну картину світу з картиною світу мови, що вивчається, безумовно можна знайти певні культурні та лінгвістичні збіги, а це значно полегшує процес навчання. Відповідно, чим більше мов людина знає, тим легше в подальшому вивчати інші. Монолінгви, своєю чергою, обмежені у цьому, адже зі знанням усього лише однієї мови складно вчити інші, особливо коли вони не є спорідненими.

Наприклад, маючи гарні знання з лексики й граматики англійської й голландської мов, людина зможе доволі легко оволодіти німецькою мовою. І навпаки, якщо людина є монолінгвом, їй буде складно опанувати нову для себе мову.

Ще однією перевагою білінгвізму є те, що знання кількох мов значно полегшує процес перекладу. Білінгвам легше орієнтуватися в перекладі, адже в цьому випадку в тексті можна знайти логічні зв'язки й збігання без обмеження лише однією картиною світу. Важливу роль тут також відіграє інтуїція. Коли людина сприймає схоже звучання чи написання слова або терміна, на інтуїтивному рівні стає зрозумілим і саме значення слова. Для цього навіть не завжди необхідний контекст.

Наприклад, володіючи знаннями англійської мови, на інтуїтивному рівні (та за допомогою контексту) стає зрозуміло, що німецьке «trinken» та англійське «drink» – означає «пити»; німецьке «beginnen» та англійське «begin» – «починати»; німецьке «finden» та англійське «find» – «знаходити» тощо.

З другого боку, однією з основних проблем білінгвізму в контексті перекладу є помилкове трактування тієї чи іншої мовної одиниці через її схожість з іншомовним словом. Такі випадки є численними й трапляються дуже часто.

Як відомо, найбільшою складністю перекладача є робота з термінами. Залежно від контексту одне й те саме слово може перекладатися по-різному, іноді – з протилежним значенням. Ще більшою проблемою перекладача є міжмовні омоніми. Міжмовна омонімія здатна створити неабиякі труднощі, адже вона викликає сплутування однакових за звучанням слів, які позначають різні речі. Саме завдяки цьому явищу з'явився такий мовний феномен, як «хибні друзі перекладача» [4, с. 227].

Важливу роль також відіграє спорідненість мов. Наприклад, англійцям буде легше знаходити схожі слова в німецькій мові, італійцям – в іспанській, українцям – у білоруській тощо.

Розглянемо англійські міжмовні омоніми та їх переклад українською мовою людиною із знанням двох споріднених мов.

Якщо людина володіє тільки українською мовою, то звучання слова «ditch» у неї не викликає ніяких асоціацій, а отже – міжмовної омонімії не виникне. У випадку, коли людина, окрім української мови, також володіє і російською, слово може сприйматися по-іншому. Слово «ditch» співзвучне з російським «дичь», але має переклад «канава».

Те ж саме стосується й англійського «luck», яке українською мовою перекладається як «вдача». У перекладача-монолінгва, рідною мовою якого є російська мова, при сприйнятті цієї лексичної одиниці може виникати асоціація

з російським «лук», що може на інтуїтивному рівні підштовхнути до неправильного перекладу цього слова.

Англійське слово «most», яке перекладається як «більшість», також може викликати деякі труднощі. Перше, що може спасти на думку носіям російської мови, це «мост» (укр. *міст*), але насправді значення є іншим.

Люди, які тільки починають вчити іноземну мову і відчують при цьому вплив мовних асоціацій, можуть неправильно трактувати значення іншомовної лексичної одиниці, яка за звучанням схожа на слово їх рідної мови. Ще один приклад – слово «net», яке перекладається як «мережа» або «павутиння». Звучання цього іншомовного слова буде спонукати мовця асоціативно сприймати його як заперечне слово «ні».

Для прикладу наведемо ще одне англійське слова «veer». У людини-монолінгва, яка володіє та використовує тільки українську мову у спілкуванні, під час перекладу ця лексична одиниця не буде мати ніякої співзвучності з будь-яким українським словом. Але у випадку володіння ще й російською мовою через співзвучність виникає бажання перекласти це слово як «веер» (укр. *віяло*), хоча насправді правильним варіантом перекладу є «зміна напрямку».

Останнім прикладом розберемо англійське слово «scholar». Якщо людина є монолінгвом та володіє тільки українською мовою на рівні носія, то асоціативно вона може перекласти це слово як «школяр» через збіги у вимові та певною мірою в написанні. Якщо ж вона є білінгвом та її основною мовою не є українська, то таких асоціацій може і не виникнути, а неправильного сприйняття та неправильного перекладу цієї лексичної одиниці вдасться уникнути.

Таким чином, слід зазначити, що певні фонетичні збіги в різних мовах (міжмовні омоніми) можуть створювати деякі складнощі для тих, хто вивчає / починає вивчати іноземну мову, особливо під час перекладання співзвучних лексичних одиниць. Щоб уникати подібних проблем під час роботи з текстами, не слід завжди покладатися на асоціативне або інтуїтивне мислення, яке саме в цьому випадку може надати хибний варіант. Єдиний правильний шлях – завжди користуватися словниками.

Література:

1. Брицин В. М. Двомовність. *Українська мова: енцикл.* Київ: Вид-во ім. М. Бажана, 2001. 122 с.
2. Malakoff M. M. Translation ability: a natural bilingual and metalinguistic skill. In R. Jackson Harris (Ed.). *Cognitive processing in bilinguals.* Amsterdam: North Holland, 1992. Pp. 515–529.

3. Ненека Ю. С. Міжмовна омонімія в українській та англійській мовах : збірник тез доповідей IV Міжнародної наукової конференції курсантів і студентів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)». До 70-річчя Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 16-17 листопада 2017 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2017. С. 227–229.

4. Теорія Сепіра-Уорфа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%96%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B0_%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%96%D1%80%D0%B0_%E2%80%94%D0%92%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%B0

Кірмаров В. С.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Рижкова В. В., канд. філол. наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики*

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Омоніми – це слова, які однаково звучать та пишуться, але мають різні значення. Явище омонімії – це випадковий збіг граматичної та фонетичної форм мовної одиниці, хоча за значенням такі слова не мають нічого спільного [1, с. 227].

Такий феномен як лексична омонімія є надзвичайно шкідливим для високоякісного перекладу в основному через те, що перекладач не завжди здатен зрозуміти конкретне значення омоніму, а також контекст, у якому його вжито. Найкращим другом перекладача в цьому випадку є словник. У ньому можна перевірити незнайоме слово і його значення [2, с. 16].

Міжмовна омонімія здатна створити неабиякі труднощі, адже вона викликає сплутування однакових за звучанням слів, які позначають абсолютно різні речі. Саме завдяки цьому мовному явищу з'явився такий мовний феномен, як «хибні друзі перекладача» [1, с. 227].

Слід зазначити, що цей термін доречніше використовувати в перекладознавстві, а в перекладному термінознавстві та термінографії краще застосовувати термін «міжмовні омоніми».

Міжмовні омоніми – це досить розповсюджене явище, і вони викликають труднощі в тих, хто намагається вчити іноземну мову. Існує певна кількість

слів, які дуже схожі за звучанням або написанням, але мають повністю протилежні значення. Зазвичай це відбувається зі спорідненими мовами, тобто мовами, які належать до однієї групи (наприклад, українська та польська).

Неправильний переклад міжмовних омонімів призводить до порушення норм лексичної сполучуваності, є однією з причин семантичного калькування, спричиняє використання невлучної та некоректної для цього випадку форми слова, а також викликає порушення стилістичних і граматичних особливостей тексту під час перекладу.

Отже, випадки, коли через збіг написання або схожість звучання мовець неправильно розуміє семантику слова або терміна, є однією із проблем у роботі з текстами, у яких зустрічаються міжмовні омоніми.

Міжмовні омоніми не можна перекладати, покладаючись лише на свою інтуїцію. Треба завжди намагатися відшукати лексичні відповідники у випадку будь-яких сумнівів. У цьому можуть допомогти словники або інші електронні ресурси. Щоб зрозуміти, який саме варіант перекладу є найвлучнішим у тому чи тому випадку, слід подивитися контекст, у якому це слово уживається. Якщо лексичний відповідник цього слова відсутній у мові перекладу, тоді слід скористатися методами транскодування або транслітерації [3, с. 107].

Важливу роль у перекладі міжмовних омонімів також відіграє двомовність власне перекладача. Залежно від мов, якими володіє фахівець-початківець, можуть виникати різні асоціації під час перекладання таких лексичних одиниць, що може значно вплинути на переклад у цілому, а також на його якість.

Розглянемо декілька прикладів того, як невлучне використання міжмовної омонімії може вплинути на розуміння тексту.

Англійське слово «aborigine» в україномовного носія, який не знає його значення або не скористався словником, на інтуїтивному рівні асоціюється з аборигенами (корінними племенами, що мешкають на певній території), хоча переклад цього слова – «корінний житель Австралії».

Те ж саме стосується англійського слова «absent». Носій української мови може асоціювати «absent» з міцним алкогольним напоєм («абсент»). Таким чином, застосувавши метод транслітерації, мовець свідомо неправильно трактує цю лексичну одиницю, адже переклад цього слова – «відсутній».

Цей випадок показовий тим, що мовець на інтуїтивному рівні хибно застосував некоректний лінгвістичний засіб перекладу, бо була підібрана не відповідна частина мови, адже в англійському варіанті слово “absent” – це прикметник з перекладом «відсутній», а за умови хибного використання транслітерації – це іменник «абсент».

Розглянемо ще один випадок на прикладі англійського слова «abbreviation». Цей термін також можна перекласти за допомогою транслітерації як «абрєвіація», що дещо спотворює його значення.

Зазвичай під абрєвіацією або абрєвіатурою мають на увазі умовне скорочення слів, утворене з перших літер. Але в цьому випадку під цим терміном розуміють умовне скорочення вцілому, а не саме те, яке утворене з перших літер слів.

Однією з найчастіших помилок є переклад англійського слова «artist». Через наявність схожого за написанням та звучанням слова «артист» дуже часто виникають помилки у перекладі. Насправді ж правильне значення цього слова – «художник».

Теж саме стосується англійського слова «behemoth». З першого погляду може здатися, що правильно це слово було б перекласти як «бегемот» через знову ж таки схожість у вимові та написанні, але правильне значення – «чудовисько, велика тварина».

Англійське слово “biscuit” дуже часто неправильно перекладають через його схожість з українським «бісквіт». Насправді ж ці слова мають абсолютне різні значення. Англійське «biscuit» перекладається як «галетне печиво» (наприклад, печиво «Марія»), а слово «бісквіт» англійською мовою буде “sponge cake (від англійського «sponge» – «губка»).

Ось ще кілька прикладів неправильного перекладу міжмовних омонімів українською мовою: англійське «brilliant» – не «діамант», а «яскравий, видатний»; англійське «cabinet» – це не «кабінет», а «маленька шафа, комод»; англійське «capital» – це не «капітал» (сума грошей), а «столиця»; англійське «cartoon” – це не «картон», а «мультиплікаційний фільм» тощо.

Таким чином, можна зазначити, що єдиним правильним варіантом перекладу дуже схожих за звучанням і написанням слів у різних мовах (при цьому ми не торкаємося питання інтернаціоналізмів) є метод знаходження лексичного відповідника. Найкращим помічником тут є словник міжмовних омонімів, а також інтернет-ресурси (Reverse Context, Multitran).

Застосування транслітерації як методу перекладу давно й широко відоме (наприклад, безеквівалентна лексика), але в певних випадках додатково потребує застосування описового перекладу.

Міжмовна омонімія – це лексичне явище, до якого треба дуже пильно ставитися під час перекладу. Зауважимо, що основну проблему становить не сама мовна одиниця, а некоректні асоціації, які таке слово може викликати через схожість у вимові та написанні.

Література:

1. Ненека Ю. С. Міжмовна омонімія в українській та англійській мовах : збірник тез доповідей IV Міжнародної наукової конференції курсантів і студентів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)». До 70-річчя Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 16-17 листопада 2017 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2017. С. 227–229.
2. Ali A. Q. The Challenges of Translation of Homonym. University of Diyala, 2022. 25 p.
3. Харченко С. В., Марко Ю. І. Особливості перекладу міжмовних термінологічних омонімів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. Редкол.: С. М. Ніколаєнко, (відп. ред) та ін. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 263. С. 103–109.

Кірмаров В. С.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Науковий керівник – Рижкова В. В., канд. філол. наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики*

ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНИХ ЧИННИКІВ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ

Під час роботи з текстами перекладач зазвичай має справу з двома основними видами знань: лінгвістичними та екстралінгвістичними.

Лінгвістичними знаннями є ті, що опосередковано або напряму пов'язані з мовою. Зазвичай це мовні звороти, граматичні часи, граматичні конструкції, знаки пунктуації тощо.

Зрозуміло, що, коли порушена граматична будова тексту чи речення, загальне сприйняття та розуміння тексту також стає ускладненим, а в деяких випадках навіть неможливим. Теж саме стосується й знаків пунктуації. Неправильно розставлені коми здатні значно спотворити або навіть повністю порушити первинне значення, яке перекладач у це речення вкладав.

Для забезпечення адекватності й еквівалентності перекладу недостатньо інформації, яка передається мовними знаками. У таких випадках необхідні знання контексту, а також знання ситуації та аспектів, які не стосуються мови. Такі позамовні чинники мають назву екстралінгвістичні [1]. До них зазвичай відносять такі чинники, як: інтонація, паузи, міміка, жести, психологічні та

культурні аспекти, мовна картина світу, а також проблеми сприйняття тих чи тих явищ різними народами й культурами світу.

Звісно, що, залежно від тексту, з яким працює перекладач, процент знань, який домінує та використовується, може відрізнятись, але повністю ігнорувати вплив позамовних аспектів перекладу на його якість і змістовність також не можна. Це може призвести до спотворення самого тексту, а також зробити його незрозумілим для реципієнтів.

Рівень знань перекладача має прямий вплив на загальну якість перекладеного тексту. Тим не менш, як вже було зазначено раніше, це не значить, що кожен аспект перекладу має однаковий рівень впливу на текст [2, с. 285].

Зважаючи на те, що в сучасному світі більша частина перекладацької діяльності пов'язана з перекладом саме технічних текстів, у яких уживається певна (галузєва) термінологія, можна зробити висновок, що в цьому випадку більший вплив на текст мають саме екстралінгвістичні, тобто позамовні знання [2, с. 285], а точніше – предметна область перекладу. Натомість, лінгвістичні (ті, що стосуються конкретно мови) додають фаховості та якості перекладу.

Під час розгляду лінгвістичних і екстралінгвістичних знань, що застосовуються перекладачем, основним питанням залишається проблема пріоритетності. Знання безпосередньо мови та фонові знання проявляються у будь-якому перекладі, але неможливо вирахувати точний відсоток їх значення в тексті. Цей постулат стосується не тільки перекладу як результату діяльності перекладача взагалі, а й окремих мовних явищ.

Певні проблеми при перекладі викликає міжмовна омонімія. Вона здатна створити неабиякі труднощі, адже викликає сплутування однакових за звучанням слів, які позначають відмінні поняття в різних мовах. Саме завдяки цьому мовному явищу з'явився такий мовний феномен, як «хибні друзі перекладача» [3, с. 227].

Розглянемо приклади впливу позамовних факторів на переклад міжмовних омонімів, що, безперечно, створює певні труднощі для тих, хто тільки починає вивчати мову.

За приклади візьмемо англійські слова, які співзвучні з українськими, але семантично не збігаються. Найпростіше порівняння, яке можна навести, це англійське слово «book» (книга), що в українській мові має схоже за звучанням слово «бук» (назва дерева). Наївний (необізнаний / недосвідчений) реципієнт може спробувати встановити неправильні міжмовні асоціації.

Це може стосуватися й досвідчених перекладачів, які зобов'язані перевіряти семантику схожих за написанням / звучанням лексичних одиниць у різних неспоріднених мовах, особливо у випадках, якщо останні не є

інтернаціоналізмом. Своїй інтуїції та лінгвістичній здогадці слід довіряти, але робота зі словником – безперечна прерогатива фахівця-перекладача.

Ще один приклад – розглянемо значення англійського слова «climax». Уперше побачивши це слово та не знаючи правильного варіанта перекладу, україномовний перекладач може хибно подумати, що значення цього слова – «клімакс», тобто фізіологічний період у жінок, що буде помилковим, бо україномовні словники до англійського слова «climax» наводять відповідник «найвища точка, кульмінація».

Міжмовні омоніми, у яких збігається не тільки звучання, а певною мірою й написання, викликають стійке бажання застосувати транслітерацію як метод перекладу, що призводить до неправильного розкриття семантики слова. Наприклад, англійське слово «artist» – це не «артист», а «художник»; англійське «accessory» – це не «аксесуар», а «співучасник злочину»; міжмовний омонім «brat» – це не «брат», а «бешкетник»; англійське слово «bucket» – це не «букет», а «відро»; слово «carrier» – не «кар'єр», а «носій»; термін «case» – це не «кейс», а «справа», а англійське «colon» це – не «колона», а «двокрапка» тощо.

Усі ці міжмовні омоніми об'єднує те, що для їх перекладу (який є хибним) з першого ж погляду недосвідченим реципієнтом підсвідомо використовується метод транслітерації, тобто передання мовних знаків однієї мови знаками іншої мови.

Література:

1. Екстралінгвістичні чинники [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://fondoco.ru/uk/ii-ekstralingvisticheskie-aspekty-perevoda-ekstralingvisticheskie-aspekty-perevoda-lingvisticheskie-i/>
2. Kim R. Use of extralinguistic knowledge in translation. *Meta*. Vol. 51, No 2, 2006. Pp. 284–303.
3. Ненека Ю.С. Міжмовна омонімія в українській та англійській мовах : збірник тез доповідей IV Міжнародної наукової конференції курсантів і студентів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)». До 70-річчя Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 16-17 листопада 2017 року. Львів : ЛДУ БЖД, 2017. С. 227–229.

Клюс М. О.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ ФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ: ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ

У світі кінематографу переклад назв фільмів з англійської українською мовою – це складний і відповідальний процес, який передбачає врахування лінгвістичних нюансів для точного й зрозумілого відтворення сенсу оригінальної назви. Цей процес містить кілька важливих аспектів.

Один із ключових аспектів — **фонетика та транскрипція (фонетична транскрипція)**. Вони впливають на спосіб, яким звучить і виглядає назва фільму в перекладі з англійської українською мовою. Транскрипція означає перенесення звуків чи фонем однієї мови в символи чи символічні послідовності іншої мови, що дозволяє зберегти фонетичні особливості оригінальної назви.

Прикладом може бути фільм «*The Shawshank Redemption*» (укр. «Утеча з Шоушенка»). У перекладі важливо не лише передати сенс, а й зберегти звучання, яке відтворює атмосферу фільму. У цьому випадку, «*Shawshank*» транскрибується як «Шоушенк» для збереження оригінального звучання, а «*Redemption*» перекладається як «утеча», що передає основну ідею фільму.

Інший приклад це фільм «*The Matrix*» (укр. «Матриця»). Тут транскрипція дозволяє зберегти оригінальне звучання, а переклад назви допомагає уникнути можливих непорозумінь і передати сенс фільму.

Семантика та синоніми в перекладі назв фільмів важливі для збереження сенсу та ідей оригінальних назв, але з використанням відповідних слів українською мовою. Тут важливо підібрати такі вирази, які не лише відтворюють суть фільму, але й залучають увагу аудиторії та відтворюють його настрій або особливості.

Семантичний переклад за допомогою зміни або додавання лексичних елементів та введення ключових слів фільму розширює семантичне поле назви. Фільм «*The Maze Runner*» – «Той, що біжить лабіринтом», тут додаткові слова «біжить» і «лабіринтом» розширюють опис фільму, надаючи більш деталізовану інформацію про сюжет та атмосферу фільму.

Фільм «Eternal Sunshine of the Spotless Mind» (укр. «Вічне сяйво чистого розуму») демонструє, як використання синонімів може передати сутність фільму.

Граматичні адаптації в перекладі назв фільмів важливі для збереження сенсу та стилю оригінальної назви, але враховуючи граматичні відмінності між англійською та українською мовами. Це може означати зміну порядку слів, використання інших частин мови або структур речень для точного відтворення сенсу.

Наприклад, «The Pursuit of Happiness» (укр. «У пошуках щастя») – у цьому прикладі, адаптація полягає у використанні родового відмінка іменника «щастя», що відповідає граматичним особливостям української граматики.

Розуміння культурних аспектів у перекладі назв фільмів важливе для передачі не лише сенсу, а й особливостей та емоцій, які вони несуть. Деякі оригінальні назви можуть містити відсилання до культурних явищ, фраз, метафор чи реалій, що можуть бути відомими для англомовної аудиторії, але не мати прямого відповідника або розуміння в українській культурі.

Наприклад, «Breakfast at Tiffany's» відсилає до культового магазину ювелірних виробів Tiffany, який увійшов у поп-культуру. Однак, український переклад «Сніданок у Тіффані» може передати лише образну картину сніданку, без точного відтворення асоціацій із цим магазином чи його значенням.

У підсумку, лінгвістичні відтінки в перекладі назв фільмів з англійської на українську мову відіграють критичну роль у забезпеченні зрозумілості, адаптації та привабливості фільмів для української аудиторії. Ураховуючи всі ці аспекти, перекладачі намагаються знайти оптимальний спосіб відтворення сенсу й привернення уваги до творів кінематографу.

Ковалівська А. А.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ПЕРЕКЛАД ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Тема перекладу пасивних конструкцій з англійської мови українською на матеріалі текстів у галузі літакобудування є дуже актуальною й має велике

значення в сучасному світі. Нижче наведено кілька аргументів, які підтверджують актуальність цієї теми.

Літакобудування є глобальною індустрією, адже літаки використовуються для пасажирських перевезень, вантажних перевезень та військових операцій. Це сфера, де точність і правильне розуміння інформації є життєво важливими. Переклад текстів у цій галузі повинен бути виконаний без помилок, оскільки будь-які неточності можуть мати серйозні наслідки.

У технічних текстах про літакобудування використовують пасивні конструкції, щоб зосередитися на об'єкті дії, а не на тому, хто виконує дію. Розуміння та правильний переклад цих конструкцій є важливим завданням для забезпечення зрозумілості і точності інформації, наприклад: «*Wings are manufactured from lightweight alloys*» – «Крила виготовляють з легких сплавів».

У поданому прикладі важливо слідкувати за часом дієслова, ужитого у пасивному стані, оскільки не зовсім коректним перекладом було б вжити відповідник «виготовлено». Інколи перекладач не звертає уваги на такі особливості.

У галузі літакобудування існує потреба в єдності термінології та використанні стандартів комунікації. Коректний переклад пасивних конструкцій допоможе забезпечити уніфікованість мови й виключити можливі неоднозначності.

Літакобудування є галуззю, що має міжнародний характер. Багато літаків і компонентів виготовляють у різних країнах, і комунікація між різними країнами вимагає ефективного перекладу технічної інформації. Розуміння особливостей перекладу пасивних конструкцій з англійської мови українською мовою сприятиме якісній комунікації в цій галузі.

Отже, зважаючи на глобальну природу літакобудування, необхідність точного перекладу технічних текстів і міжнародний аспект галузі, особливості перекладу пасивних конструкцій з англійської мови українською на матеріалі текстів у галузі літакобудування є актуальною темою для дослідження з погляду прикладної лінгвістики й перекладознавства.

Колотенко С. О.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М.Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ПЕРЕКЛАД НАЗВ КОЛЬОРІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ: ОСОБЛИВОСТІ ТА АСПЕКТИ

Переклад кольорів з однієї мови іншою – складний процес, що вимагає уваги до деталей і врахування відтінків значень кожного кольору. У випадку перекладу з української англійською це завдання стає надзвичайно важливим через різницю в сприйнятті кольорів, асоціацій і символічного значення в кожній культурі. Кольори не лише відображають фізичні характеристики світла, а й відіграють значну роль у вираженні емоцій, символізують певні концепції й можуть мати культурно зумовлене значення. Уплив цих факторів на процес мовного перекладу стає важливим аспектом, який вимагає спеціалізованого підходу й ретельного аналізу.

Українська мова використовує широкий спектр відтінків для кольорів, де деякі слова можуть відрізнятися від відповідників у англійській мові. Наприклад, українське «блакитний» може охоплювати в собі як світло-голубий, так і яскравий і насичений колір. Проте англійське «*blue*» може бути менш специфічним і не охоплювати всі відтінки «*блакитного*» в українському контексті. В англійській мові існує відтінок «*azure*», який влучно відповідає перекладу «синій» і має значення насиченого голубого кольору. Крім того, кольори мають символічне значення, яке може відрізнятися в різних культурах. Наприклад, «*блакитний*» в українській мові може бути пов'язаний із спокоєм та довірою, тоді як «*blue*» в англійській мові може мати додаткові асоціації, включаючи почуття суму та смутку.

Проте в українській мові існують не лише однотонні та прості для перекладу кольори. Також можна зустрітися з великою кількістю «складних» кольорів, таких як «білосніжний».

Переклад таких кольорів, як «*жовтогарячий*», «*червоногарячий*», «*білосніжний*», «*волошковий*» і «*салатовий*» є викликом для перекладачів через їх специфічність, що виражена в контекстуальному значенні та відтінках. Терміни «*жовтогарячий*» і «*червоногарячий*» мають специфічне звучання, що поєднує в собі глибокий відтінок жовтого та червоного, відображаючи нагрітий стан. У перекладі може знадобитися використання інших прикметників чи описових слів для передання асоціацій з температурою, наприклад, «*fiery*»

yellow», «*burning red*», «*bright red*», «*flame coloured*». «Білосніжний» поєднує в собі ідею чистоти білого разом із асоціаціями зі снігом. Переклад англійською може відбуватися за допомогою виразів, таких як «*snowy white*» або «*pure white*». «Волошковий» в українській культурі асоціюється із ніжністю та м'якістю кольору, який нагадує квітку волошки. У перекладі англійською точне відтворення цього кольору може вимагати вживання кількох слів або виразів, які передадуть український контекст. Наприклад, «*cornflower blue*» може бути використаний для наближення до відтінку «волошкового». «Салатовий» в українській мові асоціюється із свіжістю, живістю та зеленим відтінком. У перекладі англійською «салатовий» може мати кілька можливих варіантів. Наприклад, «*pale green*» чи «*mint green*», «*lettuce green*» можуть бути використані для передання суттєвих аспектів «салатового» кольору.

Дуже часто, як і нашою рідною мовою, назвою кольору англійською може бути фрукт, предмет, природне явище, яке й дає назву відтінку: баклажановий, цегляний, бузковий, вишневий і т. д. Розглянемо деякі цікаві прикметники в поєднанні з іменниками:

- *amber wine* – вино кольору бурштину;
- *an old man with silver hair* – старий чоловік із сивим волоссям;
- *a dark magenta coat* – червонувато-лілове пальто;
- *a chocolate brown pullover* – светр шоколадно-коричневого кольору;
- *a deep pink flower* – квітка насиченого рожевого кольору;
- *an azure sea* – блакитне море;
- *an olive-green skirt* – оливково-зелена спідниця;
- *a khaki manteau* – пальто кольору хакі;
- *maroon red* – каштановий червоний;
- *milky skin* – шкіра молочного кольору;
- *monochrome landscape* – однотонний ландшафт;
- *muddy brown water* – брудно-коричнева вода;
- *snow white teeth* – білосніжні зуби;
- *violet ink* – фіолетове чорнило;
- *yellow-green eyes* – жовто-зелені очі.

При перекладі кольорів важливо враховувати контекст, у якому вони вживаються. Наприклад, у літературі чи мистецтві колір може мати символічне значення, що потребує відповідного передання через переклад. Крім того, різноманітні вирази, які використовують кольори, у фразях та приказках можуть потребувати тонкої роботи перекладача для збереження сенсу та емоційного відтінку. Також точний переклад вимагає уваги до відтінків кольорів, оскільки деякі кольори можуть мати широкий спектр відтінків, що

варіюються в кожній мові. Розуміння культурних особливостей і відтінків кольорів є важливим для точного відтворення їхнього значення в перекладі.

Підсумовуючи, можна сказати, що переклад кольорів з української на англійську вимагає уважності до культурних відмінностей, контексту та відтінків кольорів. Урахування культурних відмінностей у сприйнятті кольорів є необхідним для точного та ефективного перекладу. Знання символічного значення кольорів у кожній мові, їх використання в виразах та фразах допомагає перекладачам відтворити не лише лексичне значення, але й емоційне забарвлення кольорів у тексті. Розуміння цих аспектів важливо для точного передання специфічних відтінків кольорів, забезпечуючи при цьому відповідність контексту та ефективність виразності в перекладі.

Коршунова І. М.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО - ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Невід'ємною складовою професійної підготовки спеціалістів різного профілю є вивчення дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», яка є важливою частиною сучасного життя. Вивчення іноземної мови – це запорука майбутньої вдалої кар'єри студентів. Для досягнення високого рівня іноземної мови викладачеві важливо знати новітні методи викладання, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Раціональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях «Іноземної мови (за професійним спрямуванням)» вимагає креативного підходу з боку викладача, адже «педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога» [2, с. 159-160].

При відборі сучасних методів навчання враховуються такі критерії, відповідно до яких використовуються такі методи:

- створюється атмосфера, у якій студент відчуває себе вільно й комфортно, стимулюються його інтереси, розвивати бажання практичного вживання іноземної мови;
- заохочування студента в цілому, зачіпання його емоції, почуття, тощо;

- стимулюються його мовні, когнітивні і творчі здібності;
- активізування студента, роблячи його головною діючою персоною в навчальному процесі, активно взаємодіючою з другими учасниками цього процесу;
- створювання ситуації, в яких викладач не є центральною фігурою, тобто, студент повинен усвідомити, що вивчення іноземної мови пов'язано з його особистістю і інтересами, а не з прийомами і засобами навчання використані викладачем;
- навчання студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей – одночасно забезпечити диференціацію і індивідуалізацію навчального процесу;
- передбачити різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, в певній мірі, стимулюючи активність студентів, їх самостійність, творчість.

Реалізація методу навчання здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різноманітних підходів та робочих технік. «Прийоми навчання – сукупність конкретних навчальних ситуацій, що сприяють досягненню проміжної (допоміжної) мети конкретного методу» [1, с. 320].

Метою навчання дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» у фаховому коледжі харчової промисловості на сучасному етапі є оволодіння студентами комунікативними компетенціями, що дозволяють реалізувати їхні знання, уміння, навички для розв'язання конкретних комунікативних завдань в реальних життєвих ситуаціях. Іноземна мова виступає як засіб комунікації, продовжує розвиватися і надалі культурологічний або інтеркультурний підхід у навчанні в межах концепції «діалогу культур», з метою формування мовної грамотності студентів. У фаховому коледжі не має бути місця для таких процесів, як зазубрювання, бездумне завчання текстів на іноземній мові, що не мають практичної цінності для майбутньої життєдіяльності студентів. Студенти мають бути підготовлені на основі якісного сучасного аутентичного навчального матеріалу до свідомого використання іноземної мови в подальшому житті та роботі. Знання іноземних мов є зараз і продовжуватиме залишатися надалі однією з провідних вимог роботодавців. Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов (система мультимедіа), дистанційні технології в навчанні іноземних мов, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (Google Meet–

відеозустрічі, які інтегровані з іншими онлайн-інструментами Google; Skype–відео та аудіодзвінки з функцією розмов, чатів і можливістю взаємодії; Zoom–сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей; Google Classroom– сервіс, який дає можливість здійснювати контроль результатів навчання за допомогою тестування, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконаних завдань, коментувати й організовувати ефективне спілкування в режимі реального часу. Основним елементом Google Classroom є групи; Moodle – сервіс, який дозволяє подавати навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, електронна пошта).

На цьому етапі основним методом навчання дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» є комунікативний метод. У процесі навчання за комунікативним методом студенти набувають комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Вони навчаються комунікації у процесі самої комунікації. Відповідно всі вправи та завдання повинні бути комунікативно виправданими дефіцитом інформації, вибором та реакцією (*information gap, choice, feedback*). Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. Мовленнєва взаємодія студентів інколи, хоч і далеко не завжди, проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, невеликих групах або з усією групою. З самого початку студенти оволодівають усіма чотирма видами мовленнєвої діяльності на понадфразовому і текстовому рівнях при обмеженому використанні рідної мови. Об'єктом оцінки є не тільки правильність, але й швидкість усного мовлення та читання.

Для досягнення комунікативної компетенції – комунікативних вмінь, сформованих на основі мовних знань, навичок і вмінь – викладач іноземної мови у фаховому коледжі використовує новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі. Інноваційні методи навчання іноземних мов, які базуються на гуманістичному підході, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у ЗФПО навчальних закладах. Основними принципами сучасних методів є: рух від цілого до окремого, орієнтація занять на студента (*learner-centered lessons*), цілеспрямованість та змістовність занять, їх спрямованість на досягнення соціальної взаємодії, інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших професійно-орієнтованих дисциплін.

Інтерактивний метод надає можливість вирішити комунікативно – пізнавальні задачі засобами іншомовного спілкування. Категорію «інтерактивне

навчання» можна визначити як: а) взаємодію викладача і студента в процесі спілкування; б) навчання з метою вирішення лінгвістичних і комунікативних завдань. Інтерактивна діяльність включає організацію і розвиток діалогічного мовлення, спрямованих на взаєморозуміння, взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного із учасників навчального процесу.

У процесі спілкування студенти навчаються:

- вирішувати складні задачі на основі аналізу обставин і відповідної інформації за обраним майбутнім фахом;
- висловлювати альтернативні думки;
- приймати виважені рішення;
- спілкування з різними людьми;
- брати участь у дискусіях.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке впровадження в навчальний процес активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу: індивідуальна, парна, групова і робота в команді.

Найбільш відомі форми парної і групової роботи:

- внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles);
- мозковий шторм (brain storm);
- читання зигзагом (jigsaw reading);
- обмін думками (think – pair – share);
- парні інтерв'ю (pair – interviews) та ін.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність формування мотивації під час комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у ЗФПО залежить від бажання і здатності викладачів користуватися сучасними переліченими методами викладання іноземної мови у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал студентів і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу, формуванню майбутніх фахівців харчової промисловості.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 616 с.
2. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручн. Київ : Знання-Прес, 2008. 447 с.
3. Скуратівська М. О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов. URL : <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischiy-shkoli-ukrayini/>

4. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти. *Іноземні мови в навчальних закладах*. Педагогічна преса, 2004.

5. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти. *Іноземні мови в навчальних закладах*. Педагогічна преса, 2003.

Котенко К. Г.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Медведь О. В., канд. філос. наук, доцент,
доцент кафедри документознавства та української мови*

СТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ТЕХНІЧНИХ ПОНЯТЬ

Сучасна українська термінологічна лексика є особливою підсистемою у складі лексичної системи сучасної української літературної мови. За останні роки у лінгвістиці спостерігається стрімке зростання інтересу до текстів технічного спрямування, що призводить до необхідності їх дослідження у світлі постійного розвитку термінології.

Термінологія – це нагромадження термінологічної лексики певної галузі науки, техніки, професії, які не піддані процесу наукового осмислення

За допомогою термінологічної лексики ми можемо точно та чітко висловлювати свої думи та передавати інформацію про предмети, процеси, явища та інші об'єкти певної галузі знань. Термінологічна лексика забезпечує зрозумілість та точність мовлення, що є дуже важливим в певних професійних галузях, таких як наука, техніка, медицина та інші.

Термін – одиниця та основа певної галузевої терміносистеми, що використовується для позначення конкретного поняття в різних галузях знань, тобто термін є дефініцією певного об'єкту, явища, процесу у термінологічній системі, в межах якої він виконує відповідні функції.

Терміном технічної сфери є мовна одиниця, яка у всіх своїх значеннях чи в частині значень точно виражає спеціальне поняття, має закріплене дефініцією термінологічне значення відповідної галузі, входить до терміносистеми технічної сфери як невід'ємний її терміноелемент.

Характерною рисою технічної терміносистеми є варіантність. Це наявність у термінологічній системі декількох синонімічних чи етимологічних варіантів терміна, які позначають єдине поняття. Причиною виникнення

термінологічної варіантності є історичний розвиток науки та сучасною тенденцією до використання англійських адаптованих термінів.

Морфологічний спосіб термінотворення базується на змінюванні слова за допомогою морфем, що можуть відображати категорії числа, роду, відмінка та інші граматичні категорії. Наприклад, в терміні «тепловізор» морфема «візор» показує на прилад для спостереження, а морфема «тепло» вказує на його призначення – детектування теплових випромінювань, слово «електро» може служити базовим словом для утворення терміну «електроніка», що означає науку про електричні схеми і пристрої. До морфологічного способу входять такі засоби: суфіксація, префіксально-суфіксальний, словоскладання.

Синтаксичний спосіб термінотворення включає в себе створення нових термінів шляхом поєднання декількох слів у складні сполучення. Наприклад, термін «високовольтна лінія» складається зі слів «високовольтний» та «лінія», і означає систему електричних проводів, яка передає високу напругу. Цей спосіб використовується, зокрема, для утворення термінів, які описують складні процеси або системи. Наприклад, термін «автоматизована система керування контейнерними пунктами» складається з трьох компонентів, кожен з яких відображає певну характеристику цієї системи. До синтаксичного способу входять різноманітні поєднання частин мови як: іменник, прикметник, прийменник.

У цілому, структурно-семантичні особливості технічних термінів є складним та розгалуженим питанням, яке вимагає ретельного вивчення й аналізу. Знання термінології є важливим для ефективного спілкування та роботи в технічній галузі, тому вивчення термінів та їхніх структурно-семантичних особливостей є необхідною умовою професійного розвитку технічних фахівців.

Красильникова Е. О.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК МОВОЗНАВЧА ДИСЦИПЛІНА

При перекладі науково-технічної літератури потрібно зауважити, що хоч мова науково-технічних текстів є частиною загальнонаціональної мови і

використовує її граматичну будову та лексику, але вона має певний стиль, який відповідає меті та завданням змісту наукової літератури, а також деяким особливостям галузей термінології та граматики. Перекладаючи науково-технічну літературу необхідно мати знання нової термінології та вміти точно передавати її рідною мовою, що є однією з головних труднощів під час перекладу. В основі такого виду перекладу лежить формально-логічний стиль, що характеризується точністю, не емоційністю та безособовістю.

Як зазначає В. Карабан, «поділ складних випадків перекладу на лексичні явища – досить умовний, адже в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним і спосіб передачі в перекладі граматичних форм і конструкцій нерідко залежить від їх лексичного наповнення» [1, с. 15]. Це означає, що одне й те саме граматичне явище може перекладатися різними способами, залежно від конкретного вираження.

Аналізуючи роботи науковців, ми змогли виділити основні вимоги, яким повинен відповідати переклад:

1. Точне передання тексту оригіналу. Важливо вміти правильно використовувати способи перекладу, щоб вдало передати основну думку тексту.

2. Чітке вираження думки, використовуючи при стислі та лаконічні форми, які характерні стилю української науково-технічної літератури. Перекладаючи таку літературу не варто переносити на мову перекладу специфічні особливості мови оригіналу. Краще вміло адаптувати їх під реалії мови перекладу.

3. Переклад оригінального тексту повинен повністю відповідати загальноприйнятим нормам мови перекладу. Необхідно також враховувати, що граматичні та синтаксичні конструкції мови оригіналу та мови перекладу можуть різнитися між собою. Крім того, треба пам'ятати про те, про особливості смислової насиченості мови оригіналу та мови перекладу.

У разі відсутності словникового перекладного відповідника для досягнення еквівалентного перекладу лексичних одиниць текстів (термінів, неологізмів) застосовуються такі способи перекладу: транскодування, калькування, контекстуальна заміна та описовий переклад.

Транскодування – це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови [1, с. 282]. Виділяють чотири види транскодування: 1) транскрибування (літерами мови перекладу передається звукова форма слова мови оригіналу, наприклад, *terrorism* – *тероризм*); 2) транслітерування (мова оригіналу передається по літерах – *віцепрезидент*); 3) змішане транскодування (застосування транскрибування із елементами транслітерування, наприклад, *arrest* – *арешт*);

4) адаптивне транскодування (форма слова мови оригіналу адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу, наприклад, *declaration* – *декларація*).

При перекладі складних лексичних одиниць частіше використовується калькування: *automatic processing* – *автоматична обробка*. Слід звернути увагу, що калькування застосовується тільки тоді, коли перекладний відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів мови оригіналу. Наприклад, *restoration of custody* – *відновлення опіки*.

Досить широко при перекладі використовують контекстуальні заміни – лексичні перекладацькі трансформації. Внаслідок цього перекладним відповідником виступає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і було підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, наприклад: *transmit* – *перепроводжувати*. Однозначних правил створення контекстуальних заміни не існує, оскільки переклад слів у таких випадках залежить від контексту їх вживання.

Описовий переклад також часто використовується при перекладі лексичних одиниць науково-технічних текстів. Цей спосіб перекладу зазвичай застосовують до нових лексичних елементів мови оригіналу, коли слово, словосполучення, термін чи фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням або більшим за кількістю компонентів словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення: *to prosecute* – *притягти до кримінальної відповідальності*.

Отже, мова науково-технічних текстів має певний стиль, який відповідає меті та завданням змісту наукової літератури та має певні особливості перекладу.

Література:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.

Кулієв Р. Р.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Медведь О. В., кандидат філологічних наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ОСНОВНІ ТИПИ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЗА РІЗНИМИ КРИТЕРІЯМИ

Проаналізуємо основні типи запозичень за різними критеріями. Іншомовна лексика за ступенем її засвоєння мовою, яка приймає, на думку А. Марті, поділяється на:

- 1) запозичені слова, засвоєні іншою лексичною системою;
- 2) іншомовні слова, засвоєні частково;
- 3) чужі слова;
- 4) стійкі запозичення, що підпорядкувалися мовній системі. Вони мають номінативну, понятійно-диференційну функцію;
- 5) запозичення, які вже підпорядкувалися мовній системі, але стилістично ще обмежені (переважно мовою писемною);
- 6) запозичення тимчасові, недостатньо асимільовані в мові (їх супроводжує тлумачення/опис).

Е. Хауген висунув ідею структурної диференціації запозичених слів, вирізнивши три граматичні типи іншомовних слів: 1) слова без морфологічної субституції, такі, що повністю відповідають своїм прототипам у мові/джерелі; 2) слова з частковою морфологічною субституцією, які тільки частково складаються з іншомовних елементів; 3) слова з повною морфологічною субституцією, тобто кальки або семантичні запозичення.

У сучасній теорії найбільш поширена класифікація, заснована на характері запозичуваного матеріалу на різних рівнях, яка традиційно виділяє основні види запозичення: 1) пряме запозичення; 2) калькування.

В. Мартинов пропонує класифікацію запозичень, ставлячи її в залежність від характеру мовних контактів і позамовних чинників. Він протиставляє запозичення (можливе завдяки торговельним та культурним зв'язкам між народами) і проникнення (наслідок тривалого, суміжного по території співіснування мов з обов'язковою наявністю білінгвізму принаймні в прикордонному районі).

У мовознавстві відома також класифікація, яка містить цілу систему критерій (11 пунктів), за якими можна визначити основні типи іншомовних одиниць. Це такі, як:

1) за генетичною належністю до мов/джерел чи до мовних сімей: індоєвропейські (германізм, слов'янські, англійські, руські тощо), арабські, тюркські та інші;

2) за поширеністю у мовах світу: інтернаціоналізм, регіоналізм, локалізм, оказіоналізм;

3) за ступенем засвоєння мовою/реципієнтом: повністю засвоєні, частково засвоєні, незасвоєні;

4) за структурою запозиченого слова: чужа (іншомовна) форма, змішана форма (напівкалька), власне (рідна) форма (калька);

5) за графічним образом запозиченого слова: власне графічна форма (іншомовні слова), чужа графічна форма (іншомовні вкраплення);

6) за наявністю у семантиці запозиченого слова національно/культурного чи культурно/ історичного компонента: екзотизми, варваризми, етнографізм, орієнталізм тощо;

7) за лексико/граматичними класами: іменники, прикметники, дієслова, вигук. Запозичені переважно іменники;

8) за тематичними групами;

9) за стилістичними відтінками запозиченої лексики: номінативні та естетичні;

10) за сферою використання: загальноживані й професійно обмежені (запозичені терміни);

11) за часом запозичення: ранні (історичні, етимологічні, старі), пізні (сучасні, нові).

Отже, використання запозичень завжди було і є соціально значущим елементом мовної поведінки того, хто говорить. Лексика першою реагує на контакт з іншою мовою, хай навіть короткочасний та поверховий. Елементи чужої мови з'являються в ній без будь-яких перешкод. Тому словниковий склад сучасної української літературної мови є найбільш проникливою ділянкою мови. Саме в лексиці відбиті всі великі, а часом і незначні події історії носіїв мови.

Лиховченко Н. О.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Кулікова О. В., канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ТРУДНОЩІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Основна вимога до науково-технічного перекладу – це точне передання інформації. Труднощі в перекладі викликає передусім передання правильного змісту кожного речення, що дуже часто не відповідає дослівному перекладу. При перекладі науково-технічного тексту доводиться вирішувати водночас цілий комплекс різноманітних завдань. Якість перекладу науково-технічних текстів значною мірою залежить, по-перше, від особливостей цього виду літератури, по-друге, від рівня мовної й загальної технічної та наукової підготовки особи, яка займається перекладом. Переклад англomовного науково-технічного тексту є складною задачею, яка потребує вміння виявляти точність технічних термінів, володіння глибокими знаннями у конкретній науковій галузі, а також чутливості до семантичних нюансів. Вибір правильного перекладу може вплинути на зрозумілість тексту та його релевантність в науковому середовищі.

Для забезпечення адекватності перекладу перекладачу необхідно: ґрунтове знання предмета, який є темою оригінального тексту; достатній рівень знань мови перекладу, а відтак і її лексичних і граматичних особливостей порівняно з рідною мовою; чітке уявлення про характер науково-технічного функціонального стилю, як у мові оригіналу, так і в рідній мові; знання основ «теорії перекладу», а також сприймання технічних перекладів та вміння ними користуватися; знайомство з прийнятими умовними знаками, абрeвіатурами (скороченнями), системами мір і ваг у мові оригіналу та в рідній мові.

Одна з основних проблем при перекладі англomовного науково-технічного тексту – це виявлення точного еквівалента для технічних термінів. Серед лексичних труднощів науково-технічного перекладу науковці відокремлюють багатозначність слів (термінів) і вибір адекватного словникового відповідника або варіанту перекладу слова (терміну), особливості вживання загальноновживаної лексики в галузевих текстах, визначення необхідних перекладацьких лексичних трансформацій, переклад термінів-неологізмів, абрeвіатур та інтернаціоналізмів. Труднощі перекладу термінології

пов'язані з неоднозначністю термінів; відсутністю перекладацьких відповідників щодо неологізмів; національною варіативністю термінів.

Такі лексичні одиниці, як *coercivity* – коерцетивність, *klystron* – клістрон, можна зустріти тільки в текстах електромеханіки, у той же час у галузевих текстах загальноживана лексика може вживатися у термінологічному значенні. Так, наприклад, англійське слово *stroke* може мати значення удар, або хід поршня (механіка), *capture* – знімок екрана (комп'ютерні науки). Ще одна складність полягає в підтримці семантичної точності перекладу. Навіть правильно перекладені технічні терміни можуть нести інші семантичні нюанси, які вимагають зміни в структурі речення або формулюванні понять. Це особливо важливо в тих випадках, коли точність має вирішальне значення, наприклад, у лікарській сфері, де неправильний переклад може вплинути на результати дослідження або збільшити ризик у лікуванні пацієнтів.

Усі граматичні труднощі, що виникають під час перекладу англомовних науково-технічних текстів українською мовою, В.І. Карабан поділяє на такі групи:

- труднощі, зумовлені розбіжностями в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій;
- труднощі, пов'язані з різним обсягом змісту подібних у двох мовах форм і конструкцій;
- труднощі, викликані наявністю граматичних явищ у мові тексту оригіналу, що мають відмінні від відповідних граматичних явищ мови перекладу функціональні характеристики;
- труднощі, пов'язані з граматичними явищами, що мають різні частотні характеристики та викликані розбіжностями в мовностилістичних нормах текстів мовами оригіналу й перекладу.

Однією з основних рекомендацій для подолання цих труднощів є широкий професійний досвід і знання в перекладача в конкретній науковій галузі. Перекладач повинен мати досконале розуміння термінів і процесів у цій галузі, що допоможе зрозуміти контекст перекладу і вибрати правильний переклад. Також важливо використовувати спеціалізовані словники, медичні або технічні довідники, які містять семантичні пояснення і вживаються експертами в галузі.

Отже, слід зазначити, що переклад англомовних науково-технічних текстів – це складне завдання, яка вимагає спеціалізованих знань і досвіду в конкретній галузі. Тільки за умови точності перекладу можуть бути забезпечені зрозумілість і релевантність тексту для наукової аудиторії. Подолання труднощів можливе шляхом пошуку еквівалентів технічних термінів і забезпечення семантичної точності перекладу.

Лук'яненко А. О.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ЯВИЩЕ АСИМЕТРІЇ В ПЕРЕКЛАДІ

Уперше термін *асиметрія* в плані дослідження мови був запропонований представниками Празького лінгвістичного осередку на позначення порушення однозначної відповідності між знаком та його змістом у межах однієї мови. Виділяють внутрішньомовну міжзнакову асиметрію та міжмовну асиметрію.

Внутрішньомовна асиметрія існує в синтагматичному (вираження однієї змістової одиниці через поєднання кількох формальних елементів і навпаки) і семіотичному (еліпсис, спрощене позначення, вживання порожніх знаків, десемантизація, семіотична надмірність знаку) планах.

У царині перекладознавства ключове значення має міжмовна асиметрія, яка проявляється в трьох аспектах: синтагматичному (невідповідність числа позначуваних та позначуючих), парадигматичному (мовні елементи в тесті оригіналу чи перекладу виступають у компонентному складі усталених мовних одиниць, що зумовлює використання перекладацьких трансформацій) і семіотичному (позначуване в тексті мови оригіналу не можна виразити засобами мови перекладу).

При перекладі творів з англійської українською мовою має місце асиметрія на всіх мовних рівнях. На фонетичному рівні вона виникає при перекладі власних назв, наприклад, *Shakespeare* – *Шекспір*, а не *Шейкспір*. Під час перекладу лексем асиметрія має місце тоді, коли не існує прямого відповідника в мові перекладу або не вдається передати стилістичне чи емоційне забарвлення лексеми, використавши її словниковий відповідник. Наприклад, словосполучення *складна задача* слід перекладати як *challenging task*, а не *complicated task*, хоча в іншому контексті *complicated* цілком може бути еквівалентним відповідником слова *складний*. Асиметрія виникає при перекладі граматичних категорій. Наприклад, в українській мові активний стан уживається частіше за пасивний, в англійській – навпаки. Відповідність синтаксичних структур мови перекладу та мови оригіналу буває неочевидною, що наслідком має асиметрію при перекладі. Наприклад, англійська й українська конструкції «*It is incumbent upon us to ascertain the veracity of the presented information before disseminating it*» і «*Ми повинні перевірити правдивість інформації перед її поширенням*» схожі на синтаксичному рівні, але значно

відрізняються на стилістичному: англійська конструкція книжна, формальна, українська ж – розмовна.

Виділяють три типи асиметрії при перекладі: системну, експлікативну й ситуативну. Системна асиметрія зустрічається в будь-якому перекладі й зумовлюється неспівмірністю мовних систем. Експлікативна асиметрія виражена внутрішньотекстовими коментарями та поясненнями, які допомагають краще зрозуміти задум автора. Цей тип асиметрії не є типовим явищем у кіноперекладі з огляду на просторові та часові обмеження. Причиною ситуативної асиметрії є певна текстуальна ситуація твору. Вона передбачає цілий ряд змін, які мають на меті викликати в цільовій аудиторії ту ж саму реакцію, що й текст оригіналу. Цей тип асиметрії має найповніший прояв у сфері кіноперекладу, адже одне з головних завдань, що стоїть перед перекладачем, це забезпечити таку реакцію глядача, яка була первинно закладена авторами в оригінальний кінопродукт.

Асиметрія при перекладі також зумовлена особливостями мовної картини світу та невідповідностями у світогляді носіїв мови оригіналу і перекладу. Йдеться не лише про те, що певні культурні явища можуть бути відсутні у різних мовах, але й про те, що у одні й ті самі явища мають різні асоціації, трактуються по-різному. Несумісність мовних картин світу є причиною асиметрії та призводить до неможливості повністю передати етноспецифічну інформацію, закладену автором у тексті оригіналу. Наприклад, при перекладі назв таких українських страв, як «сало», «млинці», використовується транслітерація (щоб передати оригінальну назву, що допомагає зберегти національний колорит) та описовий переклад (щоб пояснити іноземцю, що це за страва): *salo (pork fatback)*, *mlyntsi (thin pancakes)*.

Отже, асиметрію можна визначити як порушення однозначної відповідності між знаком та його змістом. Виділяють внутрішньомовну та міжмовну асиметрію. Неспівмірність систем різних мов (на рівні фонетики, лексики, семантики та стилістики), а також культурні відмінності є причиною асиметрії у перекладі – розбіжності мовних знаків.

Мудрак Є. В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Кравчук В. В., старший викладач

кафедри прикладної лінгвістики

РЕКЛАМА В ПЕРКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Похідне від латинського «*reclamare*», «реклама» означає «гучний крик» або «оголошення». В англійській мові воно стає «*advertising*», що перекладають як «повідомлення; сповіщення; оголошення». Якщо говорити про тлумачення самого слова, то воно означає привернення уваги споживачів до певного товару, розповсюдження пропозиції або рекомендації придбати певний товар чи послугу. Іноді метою реклами може бути донесення думки з метою переконання пересічного споживача, але це вже зовсім інший вид реклами [1].

Основними функціями реклами є інформування, підтримка, заохочення та нагадування.

1. Інформативна функція реклами полягає в інформуванні потенційних споживачів про наявність, особливості та переваги певного товару чи послуги.

2. Підтримувальна функція реклами полягає в захисті іміджу існуючого товару чи послуги.

3. Комунікативна функція реклами полягає в тому, щоб спонукати споживачів до певної дії, зокрема до купівлі товару або використання певної послуги.

4. Нагадувальна функція реклами полягає в тому, щоб нагадати потенційним споживачам, що певний товар чи послуга існують і доступні.

Перекладачі можуть використовувати різні техніки, щоб досягти найкращого результату для просування продукту в певному середовищі. Існують різні види перекладу рекламних текстів, такі як [2]:

1. Дослівний переклад. *Holidays are coming* – «Свято наближається». Слоган став відомим після реклами, у якій різдвяний автобус їздив містом, створюючи настрій святкового сезону. *Simply clever* – «Просто розумний». Кожна модель оснащена новими технологіями для полегшення життя.

2. Переклад методом адаптації. *Taste the feeling* – «Відчуй смак». Слоган нагадує споживачам, що Coke – це насамперед освіжаючий напій. Це повернення до напою і простого задоволення від випитої банки, а також відхід від філософської двозначності. *Think different* – «Думай по-іншому». Рекламний слоган був представлений у рекламному фільмі під назвою «Божевільні» У той час ця смілива комунікація просувала продукцію Apple, порівнюючи її з

відомими історичними постатями, такими як Альберт Ейнштейн, Мухаммед Алі, Ганді, Боб Ділан та Амелія Ерхарт.

3. Відсутність перекладу. *I am a Nikon* – неперекладні слогани можуть бути частиною візуального оформлення реклами, тим самим привертаючи увагу та підвищуючи її ефективність, і такі слогани є популярними та затребуваними в Україні.

4. Ревізія. *Always fun* – «Відпадні – шоколадні». Слоган підкреслює ідею про те, що їсти M&M's завжди має бути весело. Кампанія спрямована на привернення уваги молоді та підкреслює, що їсти M&M's – це не тільки смачно, але й весело, про що свідчать рекламні ролики компанії. *Samsung, imagine the possibilities* – «Твій світ без меж із Samsung». Компанія спеціалізується на сучасних технологіях у різних галузях, таких як передова електроніка, автомобілебудування, будівництво та хімічна промисловість, звідси й назва реклами.

Отже, задля адекватної трансформації рекламних текстів та слоганів перекладачі повинні завжди аналізувати, чи можуть особливості вихідного тексту бути передані на відповідний культурний рівень мови перекладу. Дуже важливо та інколи складно перекласти стилістичні прийоми вихідного тексту, зберігаючи при цьому зміст оригінального відтворення.

Література:

1. Бугайова О. Термін і сьогоднішній день. *Культура слова*, 2013. № 2 (79). С. 177–183.

2. Пазуха М. Д., Ігнатович М. В. Реклама у підприємницькій діяльності : навч. посібн. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. С. 176.

Парфенчук К. В.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук.,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ (АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД)

Завдання перекладу власних назв у сучасному світі є неабияким викликом для лінгвістів з різним досвідом. Цей процес вимагає від нас не лише вміння визначити оптимальний метод перекладу, але й забезпечити себе від того, щоб

нова інтерпретація не порушувала первинний характер власної назви. Перш ніж починати процес перекладу, надзвичайно важливо переконатися, чи існує відповідний еквівалент у мові цільової аудиторії. У таких випадках вкрай корисними є словники власних назв, які стають невід'ємним інструментом для лінгвістів у процесі вибору оптимальних перекладацьких рішень.

Особливою складністю стають ситуації, коли власна назва не є загальновідомою, і тут вже важливо володіти різноманітними методами самостійного перекладу. Обов'язково слід враховувати культурні особливості, які впливають на сприйняття та тлумачення власної назви у новому лінгвістичному та культурному контексті.

Виділяють чотири основні способи перекладу власних імен: транслітерація, транскрипція, калька (калькування), транспозиція.

1. Транслітерація. Транслітерація передбачає перенесення тексту з одного алфавіту чи системи письма в інший, зберігаючи графічний вигляд без врахування фонетики. Тобто, при транслітерації зберігаються літери чи символи, але не обов'язково звучання чи вимова слів (*Закарпаття — Zakarpattia, Запоріжжя — Zaporizhia, Hudson – Гудзон, Walter – Вальтер*).

2. Транскрипція. Транскрипція передбачає переклад власних назв за допомогою фонетичного відтворення звуків, які відповідають вимові в оригінальній мові. Такий підхід є необхідним, оскільки між різними мовами можуть існувати відмінності у фонетичних системах, і важливо забезпечити найбільш точне можливе відтворення звучання слів чи імен при перекладі. Транскрипція в даному випадку допомагає зберегти оригінальний фонетичний характер власних назв при адаптації до нової мови.

Зазвичай транскрипцією перекладають: імена (*Катерина – Kateryna*), прізвища (*Шевченко – Shevchenko*), небесні тіла (*Марс – Mars*), морські судна (*«Гетьман Сагайдачний» – „Hetman Sahaidachnyi”*), географічні об'єкти (*Київ – Kyiv*), назви компаній та брендів (*Укрпошта – Ukrposhta*), назви літературних творів (*«Тарас Бульба» – «Taras Bulba»*) і т. д.

3. Калькування. Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідниками у мові перекладу. (*The Dead Sea – Мертве море, Eiffel Tower – Ейфелева вежа, The Bay of Fundy – Затока Фанді, Richard the Lionheart – Річард Левине Серце, Elizabeth the First – Єлизавета Перша, “To Kill a Mockingbird” – «Вбити пересмішника», “The Old Man and the Sea” – «Старий і море» і т. д.*)

4. Транспозиція. Транспозиція полягає в тому, що власні назви в різних мовах, які розрізняються за формою, але мають загальне лінгвістичне походження, використовуються для передачі один одного. (*Wolfgang Amadeus*

Mozart – Вольфганг Амадей Моцарт, Marie Curie – Марія Кюрі, Zeus – Зевс, Aphrodite – Афродіта, Mercedes – Мерседес, Thames River – Ріка Темза і т. д.)

Отже, правильний вибір стратегії перекладу власних назв є важливим етапом перекладацького процесу, що вимагає комплексного підходу та уважного врахування різноманітних факторів, а саме: культурних, історичних та лінгвістичних особливостей обох мов. Тільки враховуючи всі аспекти, перекладач може досягти максимально точного відтворення власних назв у цільовій мові, забезпечуючи сприйняття та розуміння аудиторією, яка вже впізнає ці назви у своєму власному культурному контексті.

Пасічник К. О.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Кулікова О. В., канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕКСТІВ У РІЗНИХ МОВАХ

Аналіз структури й організації текстів є важливою частиною лінгвістики, оскільки ця галузь вивчає, як мовлення організоване та як текст виражає мовленнєві функції. Структура тексту й способи організації інформації відрізняються в різних мовах і впливають на сприйняття тексту та передання повідомлення. У цій доповіді ми розглянемо основні аспекти структури й організації текстів у різних мовах та їхній вплив на мовне вираження.

Лінгвістика розрізняє різні мовні одиниці, які впливають на структуру тексту та його організацію. Лексичні одиниці, такі як слова, несуть значення та інформацію (в англійській мові слово *book* може мати кілька значень, таких як *книга* або *запланований політ*, залежно від контексту). Граматичні одиниці, такі як речення й фрази, відповідають за граматичну правильність і зв'язок слів у тексті (у німецькій мові речення мають складну структуру з багатьма підпорядкованими фразами, що впливає на граматичну організацію тексту).

Структура тексту включає в себе вступ, основну частину та висновок. Вступ визначає тему та мету тексту. У літературних творах, таких як романи, вступ може бути відділений від основної частини й містити ключові інтродукційні моменти. Основна частина містить викладення основної інформації та аргументацію. У наукових статтях організація інформації може бути структурована за заголовками й підзаголовками для легшого читання. Висновок підсумовує головні думки й підкреслює важливість тексту. У

відгуках на книги або фільми висновок може містити власну думку та рецензію на матеріал.

Структура тексту може відрізнятись в різних мовах. Наприклад, романські мови, такі як французька та іспанська, часто використовують інверсію у реченнях. У германських мовах, таких як англійська та німецька, інформація подається більш прямо. У мовах східної Азії, таких як китайська та японська, інші принципи організації тексту, включаючи використання ієрогліфів та кандзі, можуть бути застосовані.

Культурний контекст має значний вплив на структуру тексту. У різних культурах можуть бути різні очікування щодо того, як текст повинен бути організованим. Наприклад, в деяких культурах спільні значення та підсумовування можуть бути виражені більш вічливо та обхідно, тоді як в інших культурах – більш прямо та лаконічно. У японській культурі інформація може бути більш індиректною й виразною через використання метафор та символів. А у арабській літературі використовується деталізована описова мова для створення живописних образів.

Аналіз структури й організації текстів у різних мовах важливий для розуміння мовного виразу та міжкультурного спілкування. Він допомагає нам краще розуміти, як мова відображає наше сприйняття світу та взаємодію з іншими мовними та культурними контекстами.

Отже, аналіз структури та організації текстів у різних мовах є важливою галуззю лінгвістики, яка допомагає розширити наше розуміння мовної різноманітності та впливу культури на мовний вираз.

Петрова П. М.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Медведь О. В., канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

КАЛЬКУВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗАПОЗИЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ

Під час запозичення іноземних термінів використовуються два основні способи: 1) безпосереднє запозичення, коли термін переймається в оригінальному звучанні і, зрештою, адаптується до правил мови-реципієнта: англ. *terminal*, *pilot*; укр. *термінал*, *пілот*; 2) дослівний переклад або структурно-семантичне калькування.

Калькування, тобто переклад за допомогою українських слів і виразів, що дослівно відтворюють слова й вирази англійської мови можна проілюструвати наступними термінами: *data base* – база даних, *flying field* – льотне поле; *belly* – проф. «пузо»; *wind rose* – роза вітрів; *aerocarrier* – авіаносець; *aeroelasticity* – аеропружність; *aerofuel* – паливно-повітряний; *aircarrier* – авіанперевізник; *airfree* – без-повітряний; *airbase* – авіабаза; *aircraft-kilometer* – літако-кілометраж; *airliner* – повітряний лайнер; *air-raid* – повітряний наліт; *airship* – повітряне судно; *airshow* – авіа шоу; *airspace* – повітряний простір; *storm alert* – штормове попередження; *all-metal* – суцільнометалевий; *all-weather* – всеногодний; *alphanumeric characters* – літерно-цифрові знаки; *autopilot amplifier* – підсилювач автопілота; *answerback* – зворотний сигнал; *anti-icer* – протиобліднювач; *anti-submarine* – протичовновий; *anti-tank* – протитанковий; *arm* – ручка; *autoacceleration* – самовільне прискорення; *backfire* – зворотний спалах; *bearingless* – безнідишпниковий; *near-earth* – навколосемний; *brake-way* – гальмівний шлях; *cheek* – щока (напр. замка шасі); *crankcheek* – щока колінвала; *crashworthiness* – ударотривкість; *crosscheck* – перехресна перевірка; *customs-free* – безмитний; *discharger* – розвантажувач; *disconnect* – від'єднання; *disorientation* – втрата орієнтації; *downdraft* – низхідний потік; *duststorm* – пилова буря; *extrasolar* – позасонячний; *fail-soft* – з м'якою відмовою; *fault-finding* – знаходження несправності; *near field* – близьке поле; *sound field* – звукове поле; *fire-control* – керування вогнем; *firepower* – вогнева потужність; *blind flight* – «сліпий» політ; *one-dimensional flow* – одновимірна течія; *flowmeter* – витратомір; *Flying Fortress* – «Літаюча фортеця»; *four-engine* – чотиримоторний (про ПС); *four-seater* – чотиримісний літак; *gas-turbine* – газотурбінний; *air gateway* – повітряні ворота; *glassfibre* – скловолокнистий; *guideline* – лінія рулювання; *booking hall* – зала бронювання; *landing headlight* – посадкова фара; *absolute height* – абсолютна висота; *high-apogee* – високоапогейний; *horsepower* – кінська сила; *infrared* – інфрачервоний; *instability* – нестійкість; *interchamber* – міжкамерний; *interrogator* – запитувач; *jamproof* – перешкодоза-хисний; *keyswitch* – кнопковий перемикач; *landmark* – наземний орієнтир; *low-altitude* – низькоширотний; *low-apogee* – низькоапогейний; *low-orbit* – низькоорбітальний; *overbooking* – надлишкове бронювання; *overcharge* – перевантаження; *overexploitation* – переексплуатація; *overheat* – перегрів; *overload* – перевантаження; *overprint* – наддрукування; *interplanetary plasma* – міжпланетна плазма; *stellar plasma* – зоряна плазма; *preflight* – передпольотний; *pre-war* – довоєнний; *pump-turbine* – турбонасос; *radar-equipped* – обладнаний радаром; *rawinsonde* – радіовітровий зонд; *recall* – повторний виклик; *reingestion* – повторне засмоктування; *flight school* – льотна школа; *seat-kilometre* – кріслокілометраж; *servo-altimeter* –

servoaltimeter; small-size – малорозмірний; snow grains – снігові зерна; oxygen starvation – кисневе голодування; two-engine – двомоторний; uncontrollability – некерованість; waitlist – лист очікування; warplane – військовий літак; waterspout – водяний смерч; waveguide – радіо хвильовід; wavelength – довжина хвилі; wind(-)break – вітролам; workload – робоче навантаження [8].

У сучасних національних термінологіях, зазначає Р. О. Гільченко, широко вживаються запозичені аббревіації, які по суті не розшифровуються рідною мовою, напр., укр. ІКАО (англ. ICAO – International Civil Aviation Organization) мало б звучати як МОЦА (Міжнародна організація цивільної авіації) [1, с. 81].

Література:

1. Oxford Dictionary, 1989. URL : https://archive.org/details/oxfordenglishdic00oxfo_0/page/n1157/mode/2up.
2. Гільченко Р. О. Англійсько-український словник авіаційних термінів. Київ : НАУ, 2009. 280 с.

Петрушина К. С.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Кравчук В. В., старший викладач

кафедри прикладної лінгвістики

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ТЕХНІЧНИХ ТА НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

Переклад є одним із найважливіших шляхів взаємодії національних культур і відіграє роль способу міжкультурної комунікації. Правильний переклад передає зміст оригіналу та його стиль, забезпечуючи відповідність літературним нормам.

Переклад технічних та наукових текстів вимагає точності, чіткості та відповідності фаховим термінам та поняттям. Важливо забезпечити передачу точної та чіткої інформації з оригіналу на мову перекладу, щоб зберегти його науковий характер.

Ефективний **переклад технічних та наукових текстів** передбачає співпрацю з фахівцями з відповідних галузей знань для забезпечення точності та адекватності перекладу.

Пасивна конструкція є одним з основних синтаксичних інструментів у мові, яка використовується для передачі інформації про дієсловну дію, яка спрямована на об'єкт, а не на суб'єкт.

Використання **пасивного стану** дозволяє змінити фокус речення та акцентувати увагу на об'єкті дії.

Форми пасивного стану утворюються за допомогою допоміжного дієслова «to be» та форми дієприкметника минулого часу смислового дієслова.

Підметом речення у **пасивному стані** часто є об'єкт дії, тоді як виконавець дії може бути виражений за допомогою непрямого додатка з прийменником «by».

Пасивний стан часто використовується, коли виконавець дії не є головною інформацією або коли він невідомий.

Пасивний стан широко використовується в технічних та наукових текстах, оскільки дозволяє зосередитися на об'єкті дослідження.

При перекладі **пасивних конструкцій** важливо зберігати точність і стиль оригінального тексту, зокрема у наукових та технічних текстах. Контекст і смисл оригінального тексту є важливими факторами при виборі стратегії перекладу пасивних конструкцій.

Українське мовознавство включає до **пасивних конструкцій** речення з присудками у формі дієслів 3-ої особи на -ся, з пасивними дієприкметниками на -ний, -тий і предикативними формами на -но, -то.

Перехід з активного стану в пасивний в українській мові необхідний для збереження комунікативного наміру у тексті перекладу з англійської мови, оскільки українська мова вимагає вербалізації іменників та віддієслівних іменників.

У англійській мові **пасивна конструкція** часто використовується, коли об'єкт дії важливіший за особу, яка її виконала, тоді як українська мова використовує пасивну конструкцію для звернення уваги на особу, яка виконала дію.

Структура пасивних конструкцій в англійській та українській мовах відрізняється. В англійській мові пасивна конструкція складається з допоміжного дієслова «to be» та основного дієслова у третій формі (past participle), тоді як українська мова використовує структуру зі слова «бути» у відповідній формі та дієслова в формі минулого часу з прийменником «на» або без нього.

При перекладі англійських **пасивних конструкцій** на українську мову переважно віддається перевага активним формам, оскільки це забезпечує чіткіше і більш дієве вираження інформації, ніж використання пасивних зворотів та предикативних форм.

Таким чином, нами було визначено способи перекладу пасивних конструкцій, зокрема шляхом трансформації їх у активний стан. Цей підхід дозволяє досягти більшої точності в передачі дії виконавця та зробити висловлювання більш зрозумілим та живим для українських читачів або слухачів. Крім того, було встановлено, що використання пасивних зворотів та предикативних форм на -но, -то при перекладі менш поширене, оскільки вони зустрічаються рідше українській мові порівняно з активними конструкціями.

Пустовойт А. В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ

У сучасному світі реклама є невід’ємною частиною будь-якого засобу масової комунікації, впливаючи на свідомість широкого кола людей. Мова реклами має певні особливості, що відрізняють її від мови інших сфер людської діяльності.

Існують два основні підходи до проблеми класифікації прийомів перекладу рекламних текстів. Перша класифікація ґрунтується на характері перекладених текстів, а друга – на характері мовних дій перекладача у процесі перекладу.

Мова реклами має доволі своєрідні граматичні особливості. У рекламному тексті граматики є другорядною, оскільки головна мета реклами – досягти необхідного смислового й емоційного ефекту. Нерідко в рекламних текстах використовується найвищий ступінь порівняння прикметників. Аналіз низки рекламних текстів довів, що доволі розповсюдженим явищем в рекламних оголошеннях є використання прикметника «the best» (найкращий).

Переклад рекламних слоганів вимагає специфічного підходу через те, що вони часто мають креативний характер і використовують різноманітні лінгвістичні засоби для залучення уваги аудиторії. Ось деякі граматичні особливості, які слід урахувати в перекладі рекламних слоганів:

Конкретність і ясність.

Переклад повинен передати зміст інформації таким чином, щоб він був зрозумілим для цільової аудиторії.

Ритм і рима.

Якщо слоган має ритмічну або римовану структуру, важливо зберегти цей ритм і римування в перекладі. Це може покращити легкість запам'ятовування слогану.

Тон і стиль.

Важливо передати той же тон і стиль, які використовуються в оригіналі. Якщо слоган має гумористичний або іронічний підтекст, переклад також повинен це відображати.

Культурний контекст.

Слогани часто використовують вирази або образи, які можуть мати культурний контекст. Перекладач повинен враховувати цей контекст і вибирати відповідні еквіваленти в іншій мові.

Ігрові мовні засоби.

Якщо слоган використовує гру мови, алегорії або грайливість, переклад може вимагати творчого підходу для збереження цих елементів.

Використання мовних засобів для створення ефекту.

Деякі слогани використовують мовні засоби, такі як алітерація, асонанс, метафори тощо. Перекладач повинен розуміти ці ефекти і, можливо, знайти еквівалентні мовні засоби в іншій мові для збереження стилістичної якості.

Довжина і компактність.

У багатьох випадках важливо зберегти короткість і лаконічність слогану. Перекладач повинен вибирати слова так, щоб зберегти інформацію в найкоротший спосіб.

Підтримка бренду.

Переклад має враховувати особливості бренду та старатися підтримати його образ і ідентичність.

У процесі перекладу будь-якого рекламного тексту чи слогану слід звертати особливу увагу на те, до якого саме виду належить той чи інший слоган і яку функцію він виконує. Це необхідно для того, щоб переклад конкретного рекламного слогану був максимально наближений до оригіналу та не втратив свого початкового змісту. Отже, переклад рекламних слоганів є тонкою справою та вимагає достатнього лексичного запасу та вміння лаконічно подати граматичні конструкції.

Співак І. В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Медведь О. В., канд. філол. наук, доцент,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ПОНЯТТЯ «ТЕРМІН» У СУЧАСНИХ ПРИКЛАДНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Як зазначає «Етимологічний словник української мови», слово «термін» походить від латинського "terminus", що означає «кінець, межа, закінчення». У період Середньовіччя це слово тлумачилося як «визначення, позначення», а в давньофранцузькій мові "terme" мало значення «слово» [2, с. 154]. На думку мовознавців, саме давньофранцузький аналог породив сучасне розуміння цього поняття.

Аналіз праць учених показав, що існує низка загальноприйнятих дефініцій терміна, хоча світова лінгвістика досі не надає чіткого й повного тлумачення. Зокрема, А. С. Д'яков вважає, що «термін важко піддається дефінуванню» [3, с. 10]. Є велика кількість визначень термінів, і це пояснюється тим, що термін є об'єктом вивчення цілої низки наук, і кожна намагається виділити в ньому ознаки, які є найбільш істотними з її точки зору.

О. Д. Пономарів у своєму підручнику «Стилістика сучасної української літературної мови» пише, що «термін – це одиниця історично сформованої термінологічної системи, яка визначає поняття та його місце в системі інших понять, виражається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації до словникового складу мови й підпорядковується її законам» [6, с. 91].

Р. В. Стацюк у статті «Основні підходи до визначення поняття "термін" у сучасній лінгвістичній науці» згадує, що «термін – це слово або підрядне словосполучення, що має спеціальне значення, виражає і формує професійне поняття та вживається в процесі пізнання і освоєння наукових та професійно-технічних об'єктів і стосунків між ними» [7, с. 112].

В. І. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки і техніки. Він дає зрозуміти, що «науково-технічні терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів» [4, с. 315].

І. С. Квитко, спираючись на різні визначення, пропонує таку дефініцію: «Термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступають у системні

відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, яка характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю» [5, с. 21].

Автори нового навчального посібника «Фахова українська мова» зазначають, що «термін – це мовний знак, що позначає спеціальне поняття у відповідній системі понять, а поняття – це одиниця думки з розмитим змістом і обсягом. Словесне ж вираження поняття називається дефініцією, яка є визначенням поняття, а значить, і терміна за допомогою певним чином побудованого речення» [1, с. 75].

Як бачимо, описуючи термін, дослідники говорять про різні його аспекти. Проаналізувавши різні погляди щодо сутності цього поняття, ми пропонуємо таке його визначення: термін – це спеціальний мовний знак, який вживається у фаховій мові для позначення певного поняття, процесу, явища, речі або їхніх елементів, і має точне та визначене значення.

Література:

1. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кринець О. М. Фахова українська мова. Київ, 2008. 278 с.
2. Ганич І. Д., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища шк., 1985. 360 с.
3. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б.. Основи термінотворення : Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
5. Квитко К. С. Термін в науковому документі. Львів : Вища школа, 1976. 128 с.
6. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української літературної мови : підручник. Тернопіль : Навчальна книга, 2000. 276 с.
7. Стацюк Р. В. Основні підходи до визначення поняття «термін» у сучасній лінгвістичній науці. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. Т. 2. №5. Дрогобич, 2016. С. 112–116.

АФРО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ДІАЛЕКТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (AFRICAN-AMERICAN VERNACULAR ENGLISH)

Афро-американський діалект англійської мови (AAVE) — це різновид англійської мови, якою, як рідною мовою, розмовляють більшість афроамериканців робітничого та середнього класу, особливо в міських громадах.

AAVE має власні унікальні граматичні, словникові й акцентні особливості й використовується афро-американцями здебільш середнього класу як більш неформальний і невимушений спосіб спілкування. Проте у формальних ситуаціях мовці схильні переключатися на більш стандартну англійську граматику і лексику, як правило, зберігаючи тільки елементи акценту. AAVE доволі широко використовується в Сполучених Штатах. Він не є рідним діалектом усіх афроамериканців, і не всі носії AAVE є афроамериканцями.

Розгляньмо граматичні аспекти цього діалекту. AAVE має опціональну систему часу з принаймні чотирма аспектами минулого часу та двома аспектами майбутнього часу. У таблиці нижче наведено приклад речень стандартною англійською й афро-американським діалектом (див. табл.1).

Таблиця 1. Граматична категорія часу у стандартному варіанті англійської мові та афро-американському діалекті

	Стандартна англійська	AAVE
Present	He walks	He walk
past	He walked	He walk(ed)
present progressive	He is walking	He (is) walking
past progressive	He was walking	He was walking
Perfect	He has walked	He done walked
past perfect	He had walked	He had done walked

AAVE має багато цікавих граматичних правил. Найбільш помітною особливістю діалекту є, напевно, використання подвійних заперечень. Наприклад, *he ain't no op* означає *he is not a cop*, де *no* не скасовує наше *ain't*.

Ще одна помітна граматична деталь – це видалення вербальних зв'язок. Вербальна зв'язка – це просто сполучник (слово/фраза), який з'єднує підмет і його додаток. Таким чином, у реченні *the world is round is* є зв'язкою. Однак у AAVE ви можете почути *the world round*, де зв'язка *is* опущена.

Останньою виразною граматичною особливістю AAVE є пропуск узгодження підмета й дієслова. У стандартній англійській ми б сказали *the car doesn't look nice*, але в AAVE можна сказати так, *the car don't look nice*, коли автомобіль (суб'єкт) не з'єднаний з «належним» заперечувальним словом (*doesn't*).

Ще одна сторона афро-американського діалекту, що заслуговує уваги – це лексика. Багато слів, які зараз вважають сленгом, насправді походять з AAVE. Як приклад наведемо низку слів, що часто використовують носії:

- **Dig** – щось зрозуміти або вподобати;
- **Bad** – щось хороше або занадто хороше;
- **Be** – використовують в Present Continuous (наприклад: *He be lying*);
- **Blade** – ніж;
- **Strap** – пістолет;
- **Hood** – район, округа або сусідство;
- **Paper** – гроші;
- **Whip** – машина;
- **Crib** – будинок, або інше місце проживання;
- **Feds** – федеральний уряд.

Підсумовуючи розглянутий вище матеріал, можна впевнено сказати, що афро-американський діалект англійської є повноцінним різновидом англійської мови. Тема африкансько-американського діалекту англійської мови ще недостатньо досліджена в американському мовознавстві, а в українській науці майже не представлена. Детальне вивчення у свою чергу допоможе поглибити вивчення різних діалектів англійської мови та стане в нагоді у дослідженнях з історичного мовознавства, психолінгвістики й соціолінгвістики.

Фатєєва В. С.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ВІДМІННОСТІ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ТА БРИТАНСЬКОМУ ВАРІАНТАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ ГРАМАТИКИ ТА ВИМОВИ

Англійська мова є однією з найпоширеніших та найпопулярніших мов у світі. Вона має різні варіанти, найвідомішими з яких є американський та британський варіанти. Розглянемо основні відмінності у граматиці та вимові між цими двома варіантами англійської мови.

1. Орфографічні відмінності:

– Використання *ize* (американський) замість *ise* (британський) у дієсловах, таких як *realize* проти *realise*.

– Зміна літери *o*: деякі слова, що закінчуються на *-or* в американському варіанті, у британському варіанті пишуться з *-our*. Наприклад: *color, flavor* (американський) проти *colour, flavour* (британський).

– Винятки: деякі слова мають різну орфографію в обох варіантах англійської мови без чіткого правила. Наприклад: *program, pajamas* (американський) проти *programme та pyjamas* (британський).

2. Вимова:

– Вимова звуку *r*: яскраво виражений звук *r*, наприклад, *car* (/kɑːr/) в американському варіанті та опущений або м'якший звук *r*, наприклад, *car* (/kɑː/) у британській англійській.

– Вимова голосних звуків: американське *dance* (/dæns/) та *bath* (/bæθ/) проти британського *dance* (/daːns/) та *bath* (/bɑːθ/).

– Вимова звуку *t*: в американському *water* (/wɑːtər/) – звук *t* вимовляється як *d* після голосних звуків, у британській англійській: *water* (/wɔːtər/) – звук *t* зберігається і вимовляється як *t*.

– Вимова голосного звука *o*: *lot* (/lɑːt/) – звук *o* вимовляється як /ɑː/ (американський), *lot* (/lɒt/) – звук *o* вимовляється як /ɒ/ (британський).

3. Граматичні відмінності:

– Використання модальних дієслів: в американській англійській зазвичай використовується *shall* у запитаннях першої особи: *Shall we go out tonight?* – У британській англійській часто використовується *should* замість *shall* у таких випадках: *Should we go out tonight?*

– Використання прийменників: деякі прийменники мають різні переваги в американській та британській англійській. Наприклад, американці часто використовують *on the weekend*, тоді як британці віддають перевагу *at the weekend*.

– Також, в американській англійській використовується прийменник *on* для опису часу: *I'll see you on Monday*, у той час як в британській англійській використовується *at*: *I'll see you at Monday*.

– Використання неправильних дієслів: Деякі неправильні дієслова мають різні форми минулого часу в американській та британській англійській. Наприклад, *get* в американській англійській має форму *gotten*, у той час як у британській англійській використовується *got*.

4. Лексичні відмінності: *elevator* (американський) та *lift* (британський), *sidewalk* (американський) та *pavement* (британський), *apartment* (американський) та *flat* (британський), *truck* (американський) та *lorry* (британський), *cookie* (американський) та *biscuit* (британський), *vacation* (американський) та *holiday* (британський), *jelly* (американський) та *jam* (британський), *gasoline* (американський) та *petrol* (британський).

Отже, американський і британський варіанти англійської мови мають кілька відмінностей у граматиці й вимові. Розуміння цих відмінностей відіграє важливу роль у ефективному спілкуванні англійською мовою й допомагає уникати непорозумінь чи неправильного перекладу. Шляхом вивчення й практики можна розвивати навички роботи з обома варіантами й адаптуватися до різноманітності англійської мови.

Шейн І. О.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НОРМАТИВНИХ ВІДПОВІДНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ АКТИВНИХ ДІЄПРИКМЕТНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Проблема використання активних дієприкметників, що вказують на дію, яку виконує предмет, має важливе значення в сучасній українській мові, оскільки, згідно з чинними стилістичними нормами, їх ужиток не є нормативним.

Чимало уваги приділено способам зредагувати такі мовні одиниці та погодити їх форму з наявними стандартами. Питання активних дієприкметників в українській мові порушували знані мовознавці, зокрема Б. Антоненко-Давидович, І. Вихованець, С. Караванський, О. Сербенська, О. Пономарів, І. Фаріон та ін. Утім, малодослідженим є аспект перекладу таких лексем або зворотів з української мови англійською.

У результаті аналізу мовного матеріалу визначено три основних способи перекладу нормативних відповідників активних дієприкметників англійською мовою: за допомогою прикметника, іменника та підрядного речення. Окрема категорія – це особливі випадки, що потребують детальнішого розгляду.

Переважну більшість нормативних відповідників українських активних дієприкметників можна перекласти англійською мовою за допомогою прикметників. Здебільшого можна послуговуватись відносно багатим синонімічним рядом та обирати еквівалент, доречний до певного контексту: *захоплюючий* – *захопливий, приголомшливий, звабливий* – *brehtaking, thrilling, catching, spectacular*; *діючий* – *діяльний, активний, ефективний, чинний* – *active, operative, effective, currently valid*; *хвилюючий* – *зворушливий, бентежний, збудний* – *exciting, thrilling, emotional* тощо. Такі випадки становлять понад половину.

Порівняно часто переклад здійснюють за допомогою іменників. Це найпоширеніший спосіб, коли вихідна мовна одиниця є іменником і в українській мові: *утопаючий* – *утопальник* – *drowner*; *виступаючий* – *промовець, доповідач* – *speaker, presenter, orator*; *керуючий* – *керівник* – *manager, administrator*. Слід звернути увагу на лексеми *abstergent* та *anesthetic*, відповідники українських *мийний засіб* та *знеболювальний засіб* відповідно. У цих прикладах маємо еквіваленти до сталих словосполук, що в англійській мові складаються з одного слова – іменника.

Відносно невелику кількість нормативних відповідників українських активних дієприкметників перекладають за допомогою складнопідрядного речення, де підрядна частина коротко описує зміст вихідного поняття: *газоутворюючий* – *газотвірний* – *one which generates gas*; *виконуючий (обов'язки)* – *виконавець (обов'язків)* – *one who is temporarily in charge, one who does the office, one who discharges functions*; *слабнучий* – *дедалі слабший* – *one who gets weaker, one who grows weak*. Такі випадки є найрідкіснішими.

Особливу увагу слід звернути на групу мовних одиниць, що перекладають за допомогою фразеологізмів та сталих словосполук, які висвітлюють інші культурні реалії. Так, українське *відстаючий* – *відсталий* англійською мовою можна влучно перекласти ідіомою *behind the curve*, *вмираючий* – *напівмертвий, однією ногою в могилі* – *death-marked, at death's*

door; сплячий – сонний, приспаний, охоплений сном, в обіймах сну – окрім sleeping, asleep – також in the arms of Morpheus.

Цікаву відмінність між культурними явищами описує слово *наступаючий – прийдешній*, що здебільшого використовують у контексті побажання щасливих свят. Так, український вислів «*Вітаю з прийдешніми святами!*» англійською мовою має іншу синтаксичну структуру – «*Happy holidays!*». Українське поняття *прийдешні свята* в англійській мові також називають *festive season*.

Окремою групою нормативних відповідників активних дієприкметників можна вважати поняття, що є одиницями термінологічних систем та мають сталі еквіваленти-терміни, що складаються здебільшого з двох іменників: *підтверджуючий документ – документ підтвердження – justification document, обслуговуючий персонал – обслуга, персонал з обслуговування – maintenance personnel*. Такі випадки трапляються відносно нечасто.

Підсумовуючи, є три основні способи перекладу нормативних відповідників українських активних дієприкметників англійською мовою. Окрему групу становлять мовні одиниці, переклад яких здійснюють у небуквальний спосіб з урахуванням культурних реалій та комбінаторних властивостей іноземної мови, особливості класифікації яких потребують докладнішого вивчення.

Проблема використання активних дієприкметників не втрачає нагальності, хоча словотвірні можливості української мови дозволяють легко замінювати скальковані звороти на питомі форми, внаслідок чого мовний ресурс оперує багатоманітною палітрою синонімічних конструкцій.

Шульгіна К. С.

Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Білінська Л. П., канд. філол. наук,

асистент кафедри прикладної лінгвістики

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Фразеологічний фонд мови здавна привертав увагу багатьох мовознавців.

У теорії та практиці перекладу фразеологізми відносять до окремого розділу, оскільки лінгвісти та перекладачі часто зіштовхуються із проблемою пошуку концептуальних та формальних відповідностей однієї мови іншій. Тому перекладачі повинні усвідомлювати основні проблеми фразеологічних

одиниць, їх семантичні та стилістичні особливості. Предметом вивчення фразеології є стійкі сполучення двох і більше слів, що створюють семантичну цілісність і відтворюються у процесі мовлення як готові словесні формули. Фразеологія тісно пов'язана з соціально-економічною, політичною, культурною сферами життя суспільства. Багато фразеологічних одиниць є у творах відомих авторів, хоча шляхи перекладу та особливості фразеологічних одиниць залишаються малодослідженими.

Фразеологічні одиниці англійської мови відрізняються від українських не тільки образністю, а й через особливе національне забарвлення, асоціативні зв'язки, що вкладені у зміст фразеологізму. Лінгвісти мають різні погляди стосовно національно-специфічної лексики, оскільки визначається ступінь впливу національно-культурного компонента на конотивне значення слова, з'ясовується його естетична функція та семантика слова, а також специфіка відзеркалення культурних явищ у мові.

Переважно, для досягнення максимальної адекватності перекладу та збереження стилістичного забарвлення фразеологічних одиниць, останні перекладаються вже існуючими еквівалентами, або за допомогою інших способів, даючи нефразеологічний переклад через відсутність аналогічних еквівалентів у мові перекладу.

Отож виділяють такі основні способи фразеологічного перекладу:

1. Фразеологічний еквівалент. Такі фразеологізми повністю збігаються в обох мовах, мають одне і те ж значення, однакові стилістичні відтінки та внутрішню форму. Часто такі фразеологічні одиниці є інтернаціональними виразами, які походять від спільного джерела – міфів, Біблії тощо. Наприклад:

The apple of discord. – Яблуко розбрату.

The Holy of Holies. – Свята святих.

Blue blood. – Блакитна кров.

Yellow press. – Жовта преса.

2. Фразеологічні аналоги. Такі аналоги мають подібне значення, але відрізняються внутрішнім характером уявної форми. Вони можуть відрізнитися від вихідної фрази деякими компонентами, зазвичай синонімічними, незначними відхиленнями в синтаксичній чи морфологічній структурі, збірністю тощо. Але їх відносність охоплюється контекстом. В англійській та українській мовах кількість фразеологізмів, які подібні за змістом та стилістичним забарвленням, порівняно невелика. Тому при перекладі доводиться підбирати влучний український аналог, який не ідентичний за своїм буквальним значенням, проте аналогічний по змісту. Наприклад:

To vanish into the air. – Провалитися крізь землю.

To kill two birds with one stone. – Вбити двох зайців.

Black sheep. – Біла ворона.

Neither fish nor flesh. – Ні пава ні тава / ні риба ні м'ясо.

To be ready with one's tongue. – За словом до кишені не лізти.

Фразеологічні одиниці, які не мають еквівалентів у мові перекладу, належать до численнішої групи, і щоб перенести їх значення на будь-яку іншу мову, слід використовувати нефразеологічні способи перекладу.

3. Нефразеологічний переклад передає значення ідіоми лексичним, а не фразеологічним способом. Такий переклад не можна вважати повноцінним. Часто бувають певні втрати у перекладі: образність, експресивність, підтекст, відтінки значень тощо. Ось чому перекладач дуже рідко застосовує цей метод перекладу. Коли неможливо передати семантико-стилістичне та експресивно-емоційне забарвлення фразеологічної одиниці, використовується інший метод, який пов'язаний із використанням дослівної передачі образу, якщо це можливо.

Цей спосіб називається дослівним перекладом (калькуванням) та є найкращим для застосування у тому випадку, коли можливо передати значення вихідної фрази шляхом її перекладу від слова до слова, щоб читач зрозумів фразеологічне значення цілого виразу, а не лише його складових частин, до того ж, якщо в результаті ми отримаємо вираз, який відповідає лексичним нормам української мови та легко сприймається читачем. Іноді при калькуванні англійської фразеологічної одиниці використовується вставні слова, такі як: як кажуть; як говориться.

To put the cart before the horse. – Ставити воза попереду коня.

One swallow does not make a summer – Одна ластівка не робить літа.

Do the business – Робити діло.

Якщо в українській мові відсутній еквівалент чи аналог англійського фразеологізму, а спосіб калькування спричинює малозрозумілий буквализм, перекладачеві доводиться застосовувати описовий переклад. Такий спосіб перекладу передає значення фразеологічної одиниці мови оригіналу за допомогою вільного сполучення слів мови перекладу. Наприклад:

To cross the floor of the House. – Перейти з однієї політичної партії до іншої.

White elephants. – Тягар (марна власність, яку обтяжливо утримувати і від якої важко позбутися).

One man's meat is another man's poison. – Про смаки не сперечаються.

Переклад за допомогою перефразування чи контекстуальної заміни вважають більш адекватним способом, ніж дослівний переклад. Цей спосіб відповідає тому, що французькі вчені, які досліджували лінгвістичні аспекти перекладу, Жан-Поль Віне та Жан Дарбельне називають «транспозицією»,

тобто «процесом заміни одного класу слів іншими без зміни значення повідомлення». У випадку фразеологічної одиниці вона замінюється рядком слів, що не мають ідіоматичного характеру, проте виражають загальне значення, передане вихідною одиницею; або фразеологічна одиниця мови оригіналу замінюється іншою фразеологічною одиницею мови перекладу, яка не відповідає значенню англійському еквіваленту, але найточніше передає його зміст у конкретному контексті. Наприклад:

You can take a horse to the water, but you cannot make him drink. – *Силою не будеш милою.* // *Силою колодязь копати – води не пити.*

Ask no questions and you will be told no lies. – *Багато знати будеш, швидко постарієш.*

Let well alone. – *Не буди лихо, поки воно спить.*

You never know what you can do till you try – *очі бояться, а руки роблять.*

Таким чином, вибір того чи іншого перекладу залежить від особливостей фразеологічних одиниць, які перекладач має розпізнати, зрозуміти та передати їх настрій, яскравість та значення.

Перспективою досліджень можуть бути подальші дослідження цієї тематики та глибше вивчення фразеологізмів. Також можна створювати й інші переклади на вже існуючі фразеологізми і тим самим поширювати варіанти правильної передачі висловлювань.

Яковенко М. М.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Кулікова О. В., канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У сучасному світі, насиченому глобалізацією та технологічним прогресом, мовний аспект стає ключовим в контексті взаєморозуміння та культурного обміну. Однією зі сфер, яка активно сприймає ці трансформації, є спорт, а зокрема футбол — все ще найпопулярніший вид спорту у світі.

Футбол, як глобальне явище, взаємодіє з різноманітними культурами та мовами, що призводить до утворення унікального лінгвістичного середовища. Переклад футбольної термінології та сленгу українською є доволі складним завданням через різницю в мовних структурах та культурних конотаціях.

Актуальність цього дослідження полягає в потребі адаптації спортивної мови з специфіки одного суспільства для іншої, а також забезпеченні чіткого та точного розуміння термінів та висловів, які формують футбольну реальність.

Наукова новизна цієї роботи полягає в системному підході до вивчення перекладу футбольної термінології та сленгу, врахуванні контекстуальних особливостей та розгляді впливу перекладу на культурне сприйняття українським споживачем спортивної інформації.

Метою цього дослідження є глибоке вивчення та аналіз особливостей перекладу англomовної футбольної термінології та сленгу українською мовою. Конкретні **завдання** включають:

1. Вивчення лінгвістичних особливостей футбольної термінології
2. Розробка стратегій перекладу: Виділення оптимальних стратегій перекладу футбольної мови для забезпечення якісної передачі не лише семантичного, але й емоційного та культурного змісту.

Об'єктом дослідження є англomовні футбольні терміни та сленг, та їх переклад українською.

Основним джерелом **матеріалів** (термінів) стали футбольні словники та глосарії, футбольні статті та книги, відео та аудіо записи футбольних матчів, інтерв'ю та пресконференції, спеціалізовані формули та ресурси.

Отже, ми склали список з основних футбольних термінів та їх перекладом українською розбивши їх на сенсові підкатегорії та вказавши спосіб перекладу (**ОП** – описовий переклад, **НЕ** – надання еквівалента)

General terms:

1. Soccer, Football – футбол. **НЕ**

Players and positions:

2. Goalkeeper – воротар. **НЕ**
3. Right back – правий захисник. **НЕ**
4. Left back – лівий захисник. **НЕ**
5. Center back – центральний захисник. **НЕ**
6. Right midfielder – правий півзахисник. **НЕ**
7. Left midfielder – лівий півзахисник. **НЕ**
8. Central midfielder – центральний півзахисник. **НЕ**
9. Right forward – правий нападник. **НЕ**
10. Left forward – лівий нападник. **НЕ**
11. Center forward – центральний нападник. **НЕ**
12. Referee – суддя. **НЕ**

Elements of a football field:

13. Centre circle – Центральний круг. **НЕ**
14. Penalty area – карний майданчик. **НЕ**

15. Halfway line – центральна лінія. **НЕ**

16. Goal posts – ворота. **НЕ**

17. Corner flags – кутові прапорці. **НЕ**

18. Touchlines – бічні лінії. **НЕ**

19. Goal lines – лінії воріт. **НЕ**

20. Centre spot – центральна точка. **НЕ**

21. Penalty spot – точка для пенальті. **НЕ**

22. Stands – трибуни. **НЕ**

Events and actions:

23. Bicycle kick – удар через себе в падінні (біклетета). **ОП**

24. Clearance – винос м'ячу. **ОП**

25. Corner kick – кутовий удар. **НЕ**

26. Dive – нирок (симуляція). **ОП**

27. Equalizer – Гол, який зрівнює рахунок. **ОП**

28. Extra time – додатковий час. **НЕ**

29. Free kick – вільний удар. **НЕ**

30. Foul – порушення правил. **НЕ**

31. Goal – Гол. **НЕ**

32. Half time – перерва. **НЕ**

33. Handball – гра рукою. **НЕ**

34. Header – удар головою. **НЕ**

35. Injury time, stoppage time – час, який додають для компенсації часу витраченого на надання медичної допомоги травмованим гравцям. **ОП**

36. Kick-off – перший удар, який розпочинає гру. **ОП**

37. Offside – офсайд, або положення поза грою. **НЕ**

38. Own goal – автогол. **НЕ**

39. Penalty – пенальті. **НЕ**

40. Penalty shootout – серія пенальті. **НЕ**

41. Possession – володіння м'ячем. **НЕ**

42. Red card – червона картка. **НЕ**

43. Shot – удар. **НЕ**

44. Throw-in – вкидання м'яча. **НЕ**

45. VAR – ВАР (Відео асистент арбітра). **НЕ**

46. Wall – стінка. **НЕ**

47. Yellow card – жовта картка. **НЕ**

«Football» verbs

48. To concede a goal – пропустити гол. **ОП**

49. To cross – зробити крос. **ОП**

50. To dribble – вести м'яч. **ОП**

51. To mark – грати персонально з опонентом. **ОП**

52. To volley – вдарити зльоту. **ОП**

53. To tackle – відібрати м'яч, зробити підкат. **ОП**

54. To nutmeg – прокинути м'яч між ніг суперника. **ОП**

Slang

55. To play behind closed doors – грати без глядачів. **ОП**

56. Bottling – явище, коли команда програє гру маючи велику перевагу. **ОП**

57. The beautiful game - футбол. **НЕ**

58. Back four - лінія з чотирьох захисників. **НЕ**

59. To break - відірватися з м'ячем від команди супротивника і бігти до їхніх воріт. **ОП**

60. Matchwinner - гравець, який забив виграшний гол. **ОП**

61. To climb - підстрибнути, щоб вдарити м'яч головою. **ОП**

62. Brace – дубль (два голи забитих одним гравцем). **ОП**

63. Clean sheet – «Сухі» ворота. **НЕ**

64. Downing tools - це термін, який використовується для опису сприйняття того, що футболісти більше не стараються з усіх сил для свого тренера. **ОП**

65. Early doors – рання стадія матчу. **ОП**

66. To have a foot like a traction engine – мати дуже сильний удар. **ОП**

67. Gaffer – тренер. **НЕ**

68. Group of Death – група смерті. **НЕ**

69. Hairdryer treatment – це евфемізм для позначення словесної критики гравця або гравців з боку тренера. **ОП**

70. Hat-trick – хет-трік (три голи забитих одним гравцем). **ОП**

71. Holding role – позиція опорного півзахисника. **ОП**

72. To hoof the ball - безцільно вибивати м'яч із захисту, замість того, щоб ретельно вибирати куди віддавати м'яч. **ОП**

73. Hospital pass – «Пас у лікарню». **НЕ**

74. Howler - це прикра помилка, яку зазвичай роблять під невеликим тиском. **ОП**

75. In someone's pocket – Гра «у кармані», під контролем. **ОП**

76. To lose the dressing room – втратити вплив на гравців команди. **ОП**

77. Man of the match – гравець матчу. **НЕ**

78. Off the woodwork - влучити в штангу або перекладину. **ОП**

79. To park the bus – «припаркувати автобус», тобто грати дуже захисною схемою. **ОП**

80. Professional foul – тактичний фол. **НЕ**

81. To put it on a plate – виложити на блюдце (дати можливість легко забити). **ОП**

82. A screamer - Ефектний, дальній гол, який передбачає швидкий рух м'яча в повітрі. **ОП**

83. Sitter - це шанс забити гол який, здається, майже неможливо упустити. **ОП**

84. Skipper – капітан команди. **НЕ**

85. Sweeper – центральний захисник. **НЕ**

У результаті проведеної наукової роботи було досліджено лінгвістичні особливості футбольної термінології та проаналізовано 85 слів та фраз англійської футбольної лексики. Знайдені терміни були систематизовані в п'ять смислових категорій, а саме: **“General terms”, “Players and positions”, “Elements of a football field”, “Events and actions”, “Football verbs” and slang.**

Також було розроблено стратегії перекладу з метою виявлення оптимальних методів передачі семантичного, емоційного та культурного змісту футбольної мови. З аналізу перекладу **85** слів та фраз випливає, що більшість з них (**50**) були передані за допомогою прямого методу, що полягає в наданні українського еквівалента. У той час як інші **35** вимагали описового перекладу, особливо терміни, що є складними для розуміння, слова вжиті в неоригінальному значенні, або ж слова, для яких в українській мові дуже важко знайти відповідники. Зазначена робота покликана забезпечити більш ефективний процес перекладу футбольної термінології з англійської мови на українську, враховуючи специфіку та семантику даного спорту.

Якушко А. С.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Білінська Л. П., канд. філол. наук,

асистент кафедри прикладної лінгвістики

УКРАЇНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ніщо не стоїть на місці, це стосується й мов. Всі ми використовуємо запозичення з іноземних мов, а найчастіше – з англійської. Наприклад, найпопулярнішими запозиченнями є слова такі, як: комп'ютер (*computer*), лайк (*like*), скріншот (*screenshot*), смартфон (*smartphone*), фільм (*film*), кілер (*killer*), паркінг (*parking*) і т.д. Однак, цікавим є те, що не тільки ми запозичуємо слова з англійської, а й в англійській мові є українські запозичення!

Українські запозичення в англійській мові можна поділити на:

Кулінарні:

Borsch (борщ (українська рідка страва, що вариться з посічених буряків, капусти з додатком картоплі, квасолі та різних приправ));

Kasha (каша (їжа, яку готують шляхом нагрівання або кип'ятіння мелених, подрібнених або нарізаних крохмалистих рослин, як правило, зерна, у молоці або воді));

Paska (паска (обрядовий здобний великодній хліб, поширений в Україні та Білорусі. Первісно — пшенична несолодка хлібина, прикрашена вгорі фігурками з тіста. За сучасності під паскою також розуміється різновид бабки-високий циліндричний солодкий хліб, вкритий вгорі солодкою поливкою та посипкою));

Syrniki або *syrnyky* (сирники (корж із сиром і приправами. Традиційна страва української та деяких інших слов'янських кухонь, що виготовляється із домашнього сиру.))

Етнічні:

Boyko або *boiko* (бойко (самобутня група українських горян або горян Карпатського нагір'я));

Hutsul (укр. гуцул (етнокультурна група, яка протягом століть населяла Карпати));

Lemko (лемко (самобутня група українських горян або горян Карпатського нагір'я));

Rusyn (русин (старовинна самоназва українців)); *Verkhovynets* (верховинець (самобутня група українських горян або горян Карпатського нагір'я));

Surzhyk (суржик (змішаний соціолект української та російської мов, що вживається в окремих регіонах України та суміжних землях));

Khorovod (хоровод (слов'янський вид мистецтва, що складається з поєднання хорового танцю та хорового співу, подібний до хореї Стародавньої Греції));

Kurgan або *kurhan* (курган (тип курганного могильника, знайдений у Східній Європі та Центральній Азії.))

Політичні:

Banderist, *banderovets*, *banderite* or *banderivets* (бандерівець (член Організації Українських Націоналістів та/або Української Повстанської Армії));

Cossack (козак (вільний воїн, східноєвропейський найманець, представник військового стану 15 — 20 століття. Козак — військове звання у військових формаціях Гетьманщини, УНР, Української Держави 19 — 20 століття));

Boyar або *boyaryn* (боярин (представник вищого рангу феодалної російської, болгарської, румунської та української аристократії,

поступаючись лише правлячим князям, з 10 по 17 століття. Багато з них очолювали цивільні та військові адміністрації у своїй країні));

Rukh (Рух; рух (українська правоцентристська політична партія Народний Рух України));

Sich (січ (адміністративний і військовий центр козацтва));

Verkhovna Rada (Верховна Рада (український парламент));

Kniaz (князь (титул голови феодальної монархії, або будь-якої іншої політичної системи, великого посадовця чи вельможі у 8—20 століттях. Споконвіків був спадковим титулом у середовищі аристократії, але з кінця 18 століття став даруватися монархом за вислугу як дворянський титул). Цей титул етимологічно пов'язаний з англійським словом *king*, а також *prince*.

Фінансові:

Hryvnia або іноді *hryvnya* (гривня (національна валюта Київської Русі у XII-XIV століттях, УНР та України));

Karbovanets (карбованець (українська грошова одиниця в 1917-1920, 1942-1945 та в 1992-1996 роках.))

Інше:

Naftohaz («Нафтогаз» (національна нафтогазова компанія України, буквально «Нафта і газ»));

Steppe (степ (одне з найбільших, зазвичай, безлісних урочищ у південно-східній Європі та Азії. Це слово, ймовірно, походить з французької, де раніше воно було взято з польської, де, як стверджують, походить з української));

Tachanka (тачанка (кінно-кулеметна платформа));

Hucul або *hutsul* (гуцульський кінь, гуцулик або гуцул (поні або дрібна порода коней родом із Карпат.))

Більшість з наведених вище запозичень найчастіше вживаються в Канаді, що свідчить про неабиякий внесок української діаспори.

Таким чином, ми можемо спостерігати за збагаченням англійської мови новими словами і разом з тим популяризацією української мови серед канадців та інших мешканців Канади.

Biliavska A. A.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Scientific adviser – Kulikova O. V., PhD in Philology,

Associate Professor of Department of Applied Linguistics

THE MORPHOLOGY OF -LY AND THE CATEGORIAL STATUS OF 'ADVERBS' IN ENGLISH

This work explores the morphology of the suffix -ly and its implications for the categorial status of words traditionally labeled as 'adverbs' in the English language. While the suffix -ly is commonly associated with adverbs, its usage extends beyond this category, raising questions about the conventional understanding of adverbial morphology. Through a comprehensive analysis of the morphological patterns, syntactic functions, and semantic roles associated with -ly, this thesis aims to shed light on the complex nature of adverbial elements in English.

We may argue that the suffix "-ly" is an inflectional suffix that forms adverbs from adjectives. So, adverbs containing "-ly" are inflected adjectives, and adverbs not containing "-ly" are uninflected adjectives.

The traditional category of adverbs is morphologically non-distinct from the category of adjectives in English. Unlike some languages where adverbs often have a distinct morphological form, in English, many adverbs are formed by adding the suffix "-ly" to adjectives. This morphological process allows adverbs to be derived from adjectives.

For example:

Adjective: quick

Adverb: quickly

However, it's important to note that not all adverbs in English are formed by adding "-ly." Some adverbs have the same form as their corresponding adjectives (e.g., "fast" can be both an adjective and an adverb). Additionally, there are certain irregular adverbs that do not follow the "-ly" pattern (e.g., "well").

This morphological similarity between adjectives and adverbs can sometimes lead to ambiguity or variation in interpretation, and the distinction between the two categories is often more evident in their syntactic and semantic functions within sentences.

In English, many adverbs are indeed formed by adding the suffix "-ly" to adjectives, and those adverbs are morphologically derived from adjectives. For example, "complete" (adjective) becomes "completely" (adverb), and "happy" (adjective) becomes "happily" (adverb).

However, it's also true that not all adverbs follow the "-ly" pattern. Some adverbs have the same form as their corresponding adjectives, and these are often referred to as "flat" adverbs. Examples include "fast," "early," and "hard." In these cases, the adverbial form is identical to the adjective form.

Therefore, adverbs not containing "-ly" are considered uninflected adjectives is a simplification, but it captures the essence of the relationship between adjectives and adverbs in English, particularly in terms of morphology. The distinction between adjectives and adverbs becomes more evident in their syntactic and semantic roles within sentences.

The examination of the morphological patterns, syntactic functions, and semantic roles associated with -ly has led to the recognition that the traditional category of adverbs is morphologically non-distinct from that of adjectives in English. The morphological similarity between adjectives and adverbs, especially in the context of the "-ly" suffix, has been acknowledged as a source of potential ambiguity and variation in interpretation. However, it is emphasized that the true distinction between adjectives and adverbs becomes more apparent when considering their syntactic and semantic roles within sentences.

This study not only advances to our understanding of adverbial morphology but also carries implications for broader linguistic research. Identifying of a unified categorial status challenges conventional linguistic classifications and prompts a reconsideration of language acquisition and language change. By deepening into the complex interplay of morphology, syntax, and semantics, this thesis opens avenues for further research and invites a deeper exploration of the dynamic nature of adjectives and adverbs in the English language.

Bilous A. V.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Scientific adviser – Heletka M.L., PhD in Philology,

Associate Professor of Department of Applied Linguistics

FEATURES OF TRANSLATION OF NEOLOGISMS IN SOCIAL NETWORKS

In recent years, the vocabulary of most languages, especially English, has undergone major changes due to the rapid innovation movement in the technical and scientific fields, culture, and society. The development of online communication in social networks has led to a need to study new terminology – neologisms.

Neologisms are new lexical items that emerge in a language as a result of the need to name new concepts or things.

Nowadays, the Internet serves as a platform for virtual communication, an essential means of maintaining social ties. It is one of the most accessible, large-scale, and personalized information communication tools that are free from time and space restrictions. As a result, the Internet, as a new means of communication, necessitates people to adapt to changes and stimulates the development of language through the creation of new words and terms, known as neologisms. Many of these neologisms have yet to be included in dictionaries but are widely used in everyday communication [2, c. 2].

There is a tendency among teenagers to create and use their own words, known as slang, and to shorten words to simplify communication and reduce writing time. For example, in 2011, the Oxford English Dictionary added new vocabulary items such as *LOL* (*laughing out loud*) and *OMG* (*oh my God*). Earlier, the dictionary added abbreviations such as *IMHO* (*in my humble opinion*), *TMI* (*too much information*), and *BFF* (*best friends forever*) [1, c. 135].

Nevertheless, every social network is an ideal place to create and spread new words and phrases, because users actively engage in the creation of new vocabulary. Since it is a creative platform with a large audience, it allows users to share their creativity and new ideas. In addition, social networks are widely used as a forum for discussing social and technological trends, which creates a favorable environment for studying the emergence of language innovations.

For the study, the language environment of the most popular social networks, especially among young people, was analyzed in order to provide examples of translations of English neologisms into Ukrainian. The following translation transformations are used:

1. Transcoding.

(1) *to flex* – флексити;

(2) *crush* – краш;

2. Literal translation.

(3) *#POTD* (*photo of the day*) – фото дня;

(4) *SMH* (*shake my head*) – хитати головою;

3. Descriptive translation.

(5) *CEO* (*chief executive officer (of smth)*) – означає, що людину про яку йдеться, вважають найкращою у своїй справі, іноді використовують для вираження іронії;

(6) *glow up* – позитивна особистісна трансформація, яка зазвичай супроводжується значними змінами в зовнішності та стилі, а також зростанням впевненості та зрілості;

4. Approximate translation.

(7) *spill the tea* – пліткувати;

(8) *#YOLO (you only live once)* – живемо лише раз;

It is clear that the Internet has become the main environment for creating and spreading neologisms. The fast-paced and dynamic nature of virtual communication has pushed people to create and learn new words and phrases. In particular, the development of social media platforms created a space for the development of new slang and conversational phrases, especially in the youth culture. However, the way English neologisms penetrate Ukrainian language is to be studied, as some terms come as they are and need no translation, some are translated or adapted, some remain overboard and fail to be actively used in Ukrainian.

References:

1. Каптюрова В. В. Сленг соціальних мереж та мікроблогів. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ : Логос, 2012. С. 134–140.
2. Shahlee, S., Mustaffa R. Neologisms in social networking among youths. *Toryish International Journal of Multidisciplinary (TIJM)*. 2019. V.1. №. 1. С. 1–9.

Heletka M. L.

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

THE SPECIFICS OF THE ENGLISH DESCRIPTIVE ADJECTIVES ENDING IN -IC AND -ICAL

An **adjective** is a word belonging to one of the major form classes in any of numerous languages and typically serving as a modifier of a noun to denote a quality of the thing named, to indicate its quantity or extent, or to specify a thing as distinct from something else e.g. “*red light*”, “*audacious child*” etc.

Adjectives describe or modify (i.e. limit or restrict the meaning of) nouns and pronouns.

They may name qualities of all kinds: “*gigantic*”, “*blue*”, “*angry*”, “*tremendous*”, “*unique*”, “*frequent*”, etc.

A **descriptive** adjective is any word used to describe a noun. The most basic definition of an adjective is that it’s a word that modifies or describes a noun. But descriptive adjectives go beyond that; they provide more information about the noun in question, making it easier to visualize or understand what it is. For example, if one says that something was “*terrific*,” that would be a descriptive adjective. The word “*terrific*” provides more detailed information about the size of the object or person,

making it easier to visualize. "*Terrific*" is an adjective that means excellent or very good. It is derived from the Latin word "terror," meaning fear, and "facius," meaning to do or make. The word has been used in various contexts such as literature, art, and music, where it describes a transcendent and awe-inspiring experience. It is often associated with feelings of wonder and amazement, and is often used to describe something that is exceptional or outstanding.

Descriptive adjectives are particularly useful in creative writing, as they allow you to provide more vivid descriptions of characters, settings, and events. They can also be used in everyday conversation to make your speech more interesting.

Some descriptive adjectives can be identified by their endings. Typical adjective endings include:

- *-able/-ible achievable, capable, illegible, remarkable,*
- *-al biographical, functional, internal, logical,*
- *-ful beautiful, careful, grateful, harmful,*
- *-ic cubic, manic, rustic, terrific,*
- *-ive attractive, dismissive, inventive, persuasive,*
- *-less breathless, careless, groundless, restless,*
- *-ous courageous, dangerous, disastrous, fabulous.*

A great variety of descriptive adjectives end in '-ic' or '-ical' which sometimes causes difficulties understanding the meaning in the right way. Adjectives ending in '-ic' or '-ical' are two common forms of adjectives that are often used to add a sense of formality or politeness to the word. However, improper use of these adjectives can lead to confusion and a lack of clarity in the message being conveyed. Examples of adjectives ending in '-ic' include: *athletic, energetic, prophetic, scientific* etc. Examples of adjectives ending in '-ical' include: *magical, diabolical, cynical, musical*

An extension of the adjective ending '-ical' is the adjective ending in '-logical'. These adjectives tend to be used with scientific and medical related terms, e.g. *psychological, cardiological, chronological, ideological*.

There are a few cases in which both adjective endings are used with slight changes in meaning, as in *economic / economical*, where *economic* means "relating to economics and finance", whereas *economical* means "money saving, frugal"; in *historic / historical*, where "historic" means "famous and important" compared to "historical" which means "dealing with history".

Another example is the adjective "electric(al)". The IEEE Standard Dictionary of Electrical and Electronics Terms defines "*electric*" as "containing, producing, arising from, actuated by or carrying electricity (electric blanket; electric light). By contrast, "*electrical*" means "relating to, pertaining to, or associated with electricity but not having its properties" (electrical engineer).

The difference between adjectives ending in -ic or -ical is that adjectives ending in -ic are typically used to describe a characteristic or quality, while adjectives ending in -ical are often used to describe something related to a particular field of study or discipline. For example, "*alphabetical*" and "*alphabetic*" are both adjectives that refer to the order or arrangement of letters in the alphabet. "*Alphabetical*" typically refers to arranging items in the order of the letters in the alphabet (e.g. a list of names in alphabetical order), while "*alphabetic*" can also refer to the use or characteristics of an alphabet system (e.g. alphabetic writing systems). The two terms are often used interchangeably, but "alphabetical" is more commonly used in the context of organizing items in a specific order.

Thus, there is no specific rule how to distinguish adjective written with endings -ic or -ical, as sometimes they are used with a slight difference in meaning. However, translators and interpreters must take great care when referring the exact meaning of phrases that contain such paronymic adjectives.

Horlach Sofiia

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Zjubanova Natalia, senior lecturer of the Foreign Languages Department

OPTIMIZING HUMAN-AI INTERACTION: EMOTIONAL INFLUENCE ON LARGE LANGUAGE MODELS

The development of artificial intelligence generally affects our lives in many ways, such as research, work, and education. In particular, Large Language Models (LLMs) impact our daily experience because of the simplicity of their usage and the comfortable way we interact with them as users. The most popular LLMs, such as BERT, Llama 2, ChatGPT, and GPT4, use simple chatbot interfaces to communicate. That makes us think about it: what is the way to optimize your interaction with a machine to get the maximum of its effectiveness?

First, the most important thing about working with artificial intelligence (AI), and especially LLMs, is understanding the concept. Basically, AI is a machine that is trying to copy a human being's mind but never understands it in the first place. That is the whole point of it: you should understand the limitations of AI to produce productive results. AI doesn't have consciousness, self-awareness, or the ability to form new insights independently. Their responses are generated based on patterns and information present in the data on which they were trained. That is why they are designed not to pass the Turing test.

Second, this fact itself creates the duality of methods of work with LLMs. While they are designed not to act human, they still use basic human logic with one big difference: they calculate everything that a human being does intuitively. There is another thing about it: since they are learned specifically to imitate, you can use this fact to maximize your outcome. In the research "Large Language Models Understand and Can Be Enhanced by Emotional Stimuli" (12 November 2023), there are some experiments. Researchers gave the LLM a prompt and then the same prompt, but with an emotional stimulus (for example, "This is very important to my career" or "Provide your answer and a confidence score between 0 and 9 for your prediction," etc.). The results clearly showed that LLMs enhanced by emotional intelligence can achieve better performance, truthfulness, and responsibility.

In conclusion, you should remember that interacting with an AI is a dynamic process, and refining your communication based on the AI's responses can help you get the most accurate and relevant information. Try to understand the mechanics AI uses to proceed with your prompt and manipulate them to get the result you will be satisfied with.

Reference

1. "Large Language Models Understand and Can Be Enhanced by Emotional Stimuli" https://arxiv.org/pdf/2307.11760.pdf?utm_source=www.theneurondaily.com&utm_medium=newsletter&utm_campaign=x-ai

Isakova L.

*National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"
Scientific adviser – Heletka M. L., PhD in Philology,
Associate Professor of Department of Applied Linguistics*

THE SPECIFICS OF THE ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION OF UAV TERMS

Nowadays, unmanned aerial vehicles have become an integral part of modern aviation and military equipment. This industry has developed quite rapidly over the past few years and has great potential for the future. Drones have received special attention in various military and civilian applications due to their stability and durability in various missions.

An unmanned aerial vehicle (UAV) or drone is an unmanned aerial vehicle that is able to fly without a pilot. It also can be remotely controlled or be fully autonomous [1].

In the last decade, UAVs have been used in various areas, including object monitoring, public safety, traffic control, military operations, exploration of secret or dangerous areas, disaster relief, data transmission, cargo transportation, forest fire monitoring, and more [3, p. 51–61]. As an example, drones can be used to identify potential threats and monitor movement in any restricted area. UAVs can provide these services by automatically responding to alarms with minimal human involvement.

The main advantage of UAVs is their attractive price, as they are significantly cheaper to build and use. According to experts, the cost of one high-level combat UAV ranges from 5 to 6 million dollars. While, for example, a stealthy F-35 fighter-bomber costs about 100 million dollars. In addition, it should be mentioned that the extra cost of pilot training should also be added to this sum. Another important factor is that, as opposed to fighter pilots, UAV operators don't risk their lives [2].

Terms related to UAV industry can be generally translated with the help of the following transformations:

1. **Calculation** is a word-for-word or direct translation: *onboard computers* – бортові комп'ютери, *line of sight* – лінія видимості.

2. **Descriptive** translation is a method when, for example, a term in the target language is replaced by a combination of words that fully represents the meaning of the given term: *ceiling* – максимальна висота польоту, *range* – дальність польоту.

3. **Transcoding** is a translation method in which the sounds and letters of the original language are transcribed into the alphabet of the target language: *quadrocopter* – квадрокоптер, *multicopter* – мультикоптер, *mechanic* – механік.

4. **Contextual substitution** is a method of translation in which one word is translated by another word: *flight log* – бортовий журнал.

On the whole, transformation is one of the main translation methods used to improve the reproduction of the meaning and style of the original text in the target language by changing the form or structure of the text.

In addition to the transformations used in translation, the translator must accurately reproduce the context of the terms, while keeping the logic of the text and its connection with other terms. In order to translate terms from any language into Ukrainian, translators must have knowledge of the area of activity to which the text belongs, as well as knowledge of English and Ukrainian terminology.

References:

1. Що таке БПЛА. URL : <https://www.peoplesproject.com/sho-take-bpla/> – 7.10.2022.

2. Яснопольська В. Розвідка, перехоплення цілей і керування вогнем : які безпілотники задіяно у війні в Україні URL : <https://fakty.com.ua/ua/>

svit/20230227-osnovne-pryznachennya-rozvidka-najpopulyarnishi-modeli-bezpilotnykiv-v-ukrayini-ta-rosiyi/ – 27.02.2023.

3. Hassija V., Saxena V., Chamola V. Scheduling drone charging for multi-drone network based on consensus time-stamp and game theory. *Comput. Commun.*, 2019. 149 p.

Loskot R. O.

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

Scientific advisor – Heletka M. L., PhD, Associate Prof.

of the Department of Applied Linguistics

THE IMPACT OF CULTURAL NUANCES ON TRANSLATION ACCURACY

The interconnection between language and culture underscores the complexity of accurate translation in an era dominated by globalization. The heightened demand for effective cross-cultural communication necessitates a nuanced understanding of the intricate relationship between language and culture. As a crucial facilitator of this communication, translation encounters challenges in preserving the subtleties embedded in cultural contexts. Cultural nuances, integral components of language expression, are prone to distortion during the translation process. The challenge lies in deciphering the cultural connotations inherent in linguistic elements and faithfully transferring them into the target language. Cultural idioms, metaphors, and contextual references often resist direct translation, demanding a profound grasp of cultural intricacies by translators.

Examples abound where the intricate web of cultural nuances impedes translation accuracy. In literature, the translation of idiomatic expressions often poses a formidable challenge. Consider the Japanese phrase *Mono no aware*, which has seen multiple translations, such as ‘pathos of things’ and ‘sensitivity of things,’ both of which have failed to convey the original meaning of awareness of the transience of things and wistfulness felt at their passing, thus requiring a translator to have a profound understanding of Japanese aesthetics and philosophy for an accurate translation.

Similarly, cultural nuances play a pivotal role in business communication, especially during negotiations. A seemingly straightforward phrase in one language may carry implicit meanings or cultural undertones lost in translation. For instance, the Chinese concept of *Guanxi*, denoting the importance of personal connections and relationships, cannot be directly transposed into Western business contexts. Attempting such a translation overlooks the cultural subtleties surrounding

hierarchical structures and interpersonal networks prevalent in Chinese business culture.

The same applies to diplomatic discourse; translating diplomatic speeches or documents demands meticulous attention to cultural nuances. A historical example is the translation of Nikita Khrushchev's famous declaration, "We will bury you," during the Cold War. The literal translation created a perception of a death threat in English, while the intended meaning in Russian conveyed a more abstract notion of outlasting the capitalist system. In this case, the translator's failure to grasp the cultural implications of the statement contributed greatly to already heightened tensions between the United States and the Soviet Union.

In legal translation, cultural nuances can significantly impact the interpretation of laws and regulations. The concept of "reasonable care" in English legal documents may not seamlessly translate into languages with different legal traditions. The cultural and legal frameworks that underpin the notion of what is considered "reasonable" vary, necessitating a careful consideration of cultural nuances in legal translation to prevent misinterpretations and legal disputes.

These examples underscore translators' challenges in navigating the delicate balance between linguistic precision and cultural fidelity. The failure to recognize and address cultural nuances can result in miscommunication, misunderstandings, and a loss of intended meaning, highlighting the indispensability of cultural awareness in the translation process. As the global landscape continues to witness increased interconnectivity, navigating and preserving cultural nuances in translation remains critical to effective cross-cultural communication. Translation accuracy is contingent upon the translator's ability to navigate the cultural landscape embedded in the source language. Inaccuracies may arise when cultural elements are overlooked, misunderstood, or incorrectly interpreted. Failing to grasp the subtleties can result in a loss of meaning, misrepresentation, or even unintended offense in the translated text.

Machine translation has emerged as an alternative to human translation as technology has evolved. However, it still struggles with capturing intricate cultural nuances. While machine translation algorithms are improving, they lack the cultural context that human translators possess, making them unable to ensure accurate and culturally appropriate communication. As a result, human translators remain indispensable in ensuring precise and culturally resonant communication.

Ultimately, the intricate and complex relationship between language and culture forms the backbone of the challenges faced by translators in achieving accurate translation, a process crucial for effective cross-cultural communication in our globally interconnected world. From literature and business to diplomacy and law, it's clear that cultural awareness plays a critical role in achieving accurate

translation. Despite technological advances, machine translation still lags behind human translators in understanding the nuances of language and culture, which underscores the continued importance of human translators in facilitating global communication.

Maltseva A. O.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Scientific supervisor I. N. Korshunova, senior lecturer

of the Department of Applied Linguistics

FEATURES OF LOCALIZATION OF COMPUTER GAMES, TAKING INTO ACCOUNT THE SPECIFICS OF THIS TYPE OF TRANSLATION

The term "computer game" was first mentioned in a book by Ted Nelson published in 1974. There, Ted Nelson does not define a computer game in isolation, but in general, in his opinion, it is a form of entertainment that will be possible thanks to a fast and powerful calculation of the result when using a computer [6, p. 37].

Localization is the process of adapting movies, programs, websites, or games for use in a particular language and cultural market. This is a new, dynamically developed direction in translation, which emerged in the 90s and is becoming increasingly widespread in connection with the development of Information Technologies, the development of various software, websites, computer games and the need for their translation [4]. This includes translating text elements into the selected language, adapting date, time, and currency formatting to meet local standards, and taking into account cultural differences in graphic material, colors, abbreviations, etc. the goal of localization is to make the product as accessible and understandable as possible for consumers in the target country and increase its commercial success in global markets.

The biggest **problem of localisation**, which is almost always the root of all other problems, is ignorance of the context and lack of communication within the localizer team. The game developers adhere to the policy of non-distribution of the content of their game, so, fearing leaks, they keep it in the strictest confidence, even from the localizer team. All the localizer gets is a set of phrases that it must adapt and interpret as it sees fit. Here is an example of localization from the game "Watch Dogs". This is what the original phrase looks like in English:

(Wrench) "Do you trust Ray? He might have cut a deal. "

*(Markus) "No man, **no way!**"*

But this is how the localizers decided to translate this dialog:

(Ренч) «Ти довіряєш Рею? Рантом продався?»

(Маркус) «Ні, немає шляху!»

Obviously, two different localizers worked on this dialog, since it is obvious from the context that we are not talking about the possibility of going anywhere.

Direct translation in computer games is absolutely undesirable. Instead, one need to use lexical and grammatical transformations to adapt the original text to the translation language. Using this approach will allow you to translate the text efficiently and accurately.

Translation transformations are changes that the translator makes to the original text to create the target text in another language [3, p. 52]. These may include selecting words and phrases, changing word order, reformulating sentences, adding or removing information, and using various grammatical and lexical constructions. Such transformations are necessary in order to transfer the semantic load of the source text to another language, while maintaining its style and integrity.

Among all the categories, there are two major ones: **grammatical** and **lexical transformations**.

Lexical transformations are the selection of a suitable vocabulary element for a certain lexical unit of the original language, in cases where the direct equivalent in the target language does not exist due to the peculiarities of its application, as well as the culture and traditions of the people for whom localization is carried out. Lexical transformations are traditionally divided into transcription and transliteration, calculation, modulation, concretization, generalization and modulation [3, p. 53].

Grammatical transformation involves changing the syntax of a sentence or phrase, while maintaining the semantic load. This may include a complete or partial rearrangement of the sentence, as well as substitution of parts of speech and other elements of the sentence components. Grammatical transformations are divided into literal translation, grammatical substitutions, combining or dividing sentences, compensation, and antonym translation.

In the game vocabulary, proper names play an important role, creating images of unique objects and characters in the artistic space of the text.

Frequently used lexical units in Game vocabulary are anthroponyms, mythonyms, and toponyms. Chrononyms and chrematonyms are also used [5, p. 104].

Here are some examples from the game The Elder Scrolls V: Skyrim:

1) anthroponyms: *The Ash King* (Король попелу), *Nerevar* (Неревар);

2) mythonyms: *Azura* (Азура), *Mehrunes Dagon* (Мерунес Дагон);

3) Place Names: *Solitude* (Солім'юд), *Tamriel* (Тамріель), *Atmora* (Аммора);

4) chrononyms: *The Mythic Era* (Міфічна епоха);

5) chrematonyms: most often, the names of legendary armor and weapons - are *Wraith Mail (Фантомна кольчуга)*, *Sender (Відправник)*;

With the help of lexical transformation of calculus, The Witcher 3 localizers coped with the localization of many names in the game.

Plotka (польск.) – Roach (англ.) – Плотва (укр.)

Wojsilek (польск.) – Scorpion (англ.) – Васильок (укр.)

Jaskier (польск.) – Dandelion (англ.) – Лютик (укр.)

For the first time, the concepts of "adequacy" and "equivalence" were distinguished in the "Skopos theory" proposed by German translation scientists and scientists K. Rice and G. farmer. The main requirement for an adequate translation is compliance with certain communicative goals of the original. Equivalence it is important to accurately preserve the syntax and morphology of the original language, repeat all idioms using calculus, and provide a translation commentary to explain deviations from the lexical meaning.

Let's look at some examples from the game Mass Effect.

- *In exchange for a cut of the profits, we let them store packages in our sheds.*

- *What kind of packages?*

- *В обмін на частину виручки, ми дозволяли зберігати їм тут товар.*

- *Які саме пакети?*

This translation option is unequivalent and inadequate, since one of the main principles of localization – compliance with a single terminology-was not observed.

- *Join us and we can find you a place*

- *Enough talk!*

- *Приєднуйся і ми зможемо знайти Тобі місце.*

- *Досить нити!*

This translation is also unequivalent and inadequate, since the previous remark does not correspond to the subsequent one, and even more so it is not a whining.

Grammatical difficulties in translation are difficulties associated with the correct use of grammar when translating text from one language to another. This can be caused by differences in grammatical constructions, word order, forms of verbs, nouns and other parts of speech, as well as the use of different tenses [2, p. 94].

Let's look at the example, which was borrowed from the computer game The Elder Scrolls V: Skyrim:

*If they **hadn't been looking** for you, I **could've stolen** that horse and been halfway to Hammerfell.*

Якби вони вас не шукали, я б зараз вкрав он того коня, і рвонув в Хаммерфелл.

This translation has lost both its equivalence and its adequacy, since this remark in the game has completely ceased to make sense. It is spoken by the hero,

who is in custody at the time of the speech in the cart, and could not "steal that horse right now", because a guard is riding on a horse.

Lexical difficulties in translation occur when the translator encounters unfamiliar or polysemous words that may have different translations depending on the context. This may be due to differences in language systems, cultural features, as well as changes in the meaning of the word over time [2, p. 96].

In Mass Effect II, developers were faced with a translation of one word that was in the game script without any context, namely the word "credits". Since the localizers had no idea in what context the expression was used, they translated it into the most common and logical equivalent: «*mumpu*». However, it turned out that "credits" is also an in-game currency. As a result, the player received «*mumpu*» for completing tasks throughout the game.

Separately, I would like to discuss the problem of translating such a simple English word as "you". The problem of translating it is very similar to the problem of translating words that depend on the context. First, in English, "you" does not convey any information about the gender of the noun or its number, which makes it extremely difficult to translate. Let's look at some examples of localization in which critical mistakes were made when translating this word, causing misunderstanding or destroying the atmosphere of the game and common sense in it.

In the game Mass Effect, this problem caused all the characters to say «*you (polite)*» to each other, even when it was not necessary, which led to absurd situations in the game. For example, consider localizing the following dialog:

(Wrex) You. Human. Are you the one called Shepard?

(Shepard) Who wants to know?

(Wrex) My name's Wrex. The Shadow Broker paid me a lot of money to get rid of Fist. But you got there first.

(Shepard) That's not my fault that you're slow on the draw.

(Kaiden) I don't like it.

(Рекс) Доброго дня Вам. Це Вас звать Шепард?

(Шепард) Хто питає?

(Рекс) Мене звать Рекс. Тіньовий Брокер заплатив мені купу грошей, щоб я першим позбувся його. Але Ви дісталися туди першим.

(Шепард) Це не моя вина, що Ви такий повільний.

(Кайден) Мені не подобається, до чого Ви хилите.

It can be summed up that the main problem of localization of computer games is still the lack of context in localizers, as well as some lexical and grammatical aspects of a particular language. In most cases, it is possible to solve this problem by correctly using lexical and grammatical transformations.

References:

1. Іллів-Паска І. Художні оказіоналізми наукової фантастики: особливості відтворення українською мовою. *Іноземна філологія*. 2014. С. 93–96.
3. Маніна Т. А. Сутність перекладацьких трансформацій в плані передачі контекстуальних значень в мові перекладного тексту. 2021. № 2. С. 52–54.
3. Переваги локалізації над перекладом. Локалізація онлайнових відеоігор. URL : <https://sbt.localization.com.ua/article/lokalizatsiya-onlajnovikh-videoihor/>
5. Ширяєва О. В. Оказіоналізм у художньому тексті : лінгвальний статус та головні ознаки (на матеріалі роману Г. Мюллер «Гойдалка дихання»). *Іноземна філологія*. 2019. С. 103–109.
6. Nelson T. *Computer Lib / Dream Machines*. Microsoft Press, 1974. 37 p.

Karavan O. S.

*National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”
Scientific advisor – Heletka M. L., PhD, Associate Prof.*

SPECIFICS OF PHRASAL VERBS IN THE ENGLISH LANGUAGE

A phrasal verb is a vocabulary item that consists of a ‘root verb’ such as *break*, *get*, *put*, etc and a ‘particle’ (an adverb or preposition and sometimes both) such as *off*, *away* or *in*. A phrasal verb can have a **literal** meaning, i.e. ***pick up*** – *to lift something up from a surface*, e.g. *Be careful when you pick up the bag; it’s heavy*. Or, it can have an **idiomatic** meaning, i.e. ***pick up*** – *to learn a new skill or habit without intending to*, e.g. *I just picked up a few words of Turkish when I was on holiday in Izmir*.

Phrasal verbs can be transitive, intransitive and sometimes both. When the phrasal verb is **intransitive**, it’s straightforward as there is no object so the two parts stay together, i.e. *As we got older, we **grew apart***.

When we come to **transitive** phrasal verbs, the situation is far more complex. Sometimes the object can come between the verb and particle, or after the article, i.e. *You should take your jacket off* or *You should take off your jacket*. At other times the object has to come between the verb and particle, i.e. *Can you tell the twins apart?* And sometimes the object must come after the particle, i.e. *Oh no! He’s forgotten his keys. Can you run after him and give them to him?*

Working out whether a phrasal verb is transitive or intransitive can be quite difficult and there are no hard-and-fast rules. One way of finding out is by reading as much as possible and trying to notice things; it’s also good to use a dictionary. For

example, although three-part phrasal verbs such as *come up with*, *get on with* and *look up to* are transitive and aren't split (so the object comes after the second particle), there are a small number of three-part phrasal verbs that take two objects – the first comes after the verb and the other after the second particle, i.e. *I've decided to take you up on that invitation*.

Particle in phrasal verbs are preposition and adverb. In some phrasal verbs the particle has a clear basic meaning. Particles are small words which you already know as preposition or adverb. There are some of common particles in phrasal verb: about, around, at, away, back, down, for, in, into, off, on, out, over, through, to, up.

a) The particle **“Up”** sometimes expresses the idea of completing something or totally finishing something e.g. *I'd used up all my energy and I was too tired to do anything. Sometimes this particle can be used for emphasis: Eat up your vegetables, Children!* This sentence could be written without up, but using up emphasis the meaning of „finish it all or completely“.

b) The particle **“Out”**. Many phrasal verbs which use this particle, have a basic meaning of out, i.e. not in. For example: *Do exercise 8 but leave out number 10*. Particle “out” also gives an idea doing something to the end or completing something, e.g. *I sorted out my room on Sunday*. It means that arranged things that were untidy.

c) The particle **“Off”**. This particle means leaving places e.g. *We should head off at about six tomorrow*, next it can be ending or changing state means that it expresses an idea of moving towards an ending or change of state e.g. *I'll come and see you off at the airport tomorrow*. It means that go to the airport in order to say goodbye.

d) The particle **“On and In”**. The particle **“On”** sometimes has a clear basic meaning with the physical meaning of “on” e.g. *Never buy shoes without trying them on!*. It means that putting on a piece of clothing to see whether it fits and whether you like it. The particle “On” is also used with verb where there is an idea of dependence e.g. *You can always rely/depend/count on Jim!* Then, particle on in phrasal verb also contain an idea of further e.g. *You must keep on trying!* It means that continue to do something. Particle **„In“** in the phrasal verb it has a link with basic physical meaning of in. For example: *Please, call in and see us when you are next in town*. It means that visit a place or person for a short time, usually when you are going to somewhere else. Another example: *Make sure you leave the office by 6.30 p.m. or you'll be looked in*. It has a meaning that prevent someone from leaving a room or building by locking the doors.

e) Particle **“Down and Over”**. There are many kinds of meaning of particle down (such as; move in the direction of the ground, heaviness which causes difficulty, put on paper, reduce a number or amount, or not let it rise, and stop an

activity). For the examples are: *I'll write down your phone number, or else I'll forget it.* It means that write something on a piece of paper so that you do not forget it. *I'm taking these tablets to keep my blood pressure down.* It means that stop the number, level, or size of something from increasing. The car factory has shut down, and 2,000.

f) Particle **“Around and About”**. Particle “around and about” are often interchangeable in phrasal verbs: both particles are equally possible with all the verbs. These particles are often express an idea of acting in relaxed way, or without a particular purpose or without concentrating. For examples are: *If you can wait around/about for an hour, we should be able to tell you your result.* It means that stay in one place without doing anything as you wait for something to happen.

g) Particle **“For and With”**. For example: *I think you should go for it. It means that try to get or achieve it. We'll be rooting for you.* It has an informal meaning: showing support for someone in a competition, or hoping that you'll succeed. *I think a letter „R“ is stands for „Restaurant“.* It means a letter of a word or name is used to represent it. Then, particle “with” for example: *His latest book deals with the civil war of 1984-1989.* It means that if something such as book, film, article it can be related to a particular subject or idea, it is about that subject or idea. *I know, studying PhD is hard, but I think you should stick with it.* It means that continue doing something even though it is difficult.

h) Particle **“Through and Back”**. Particle “through” in phrasal verb gives an idea of going from one side of something to the other, or from the beginning to the end of something. For example: *If you sleep through a loud noise or activity, it does not wake you.* Then particle “back” is usually convey the idea of returning. For example: *If you go to the shop to exchange it in person you take it back.*

i) Particle **“Into and Away”**. *I'm putting on weights.* It has a meaning avoid something that has a bad effect on you. *Did you ever run away from your home as a child?* It means secretly leave a place because you are unhappy there.

Thus, phrasal verbs are one of the key points of learning English. These grammatical constructions have different meanings than their individual words, so there are a wide variety of uses for each one. They're important because English speakers use phrasal verbs all the time. They are extremely common in conversations, and that makes them essential to mastering the language.

Romanovskyi M. R.

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

Scientific adviser – Heletka M., PhD in Philology,

Associate Professor of Department of Applied Linguistics

THE KEY ASPECTS OF TRANSLATION TRANSFORMATIONS IN MODERN AIRPORT TERMINOLOGY

The rapid development of science and technology necessitates the constant exchange of information, which in turn requires the replenishment of the lexical composition of each language to make this exchange successful. The study of the language of science and technology, in particular terms, is of great interest to scientists. The transport industry has and is being replenished with a large number of terms, especially those used in airports. Today, air transport has many advantages over other modes of transport, which is why it is this industry that attracts the attention of researchers. It is worth paying special attention to the translation of terms from English, as this language is an international language, and these terms need to be translated into other languages for successful international communication.

In modern linguistics, there are various **classifications of terms** related to their functions and areas of use.

Taking into account the degree of specialization of terms, they can be divided into three main groups

1. **General scientific terms**, i.e., terms used in almost all disciplines. Examples of such terms are systems, trends, laws, concepts and theories. It should be noted that such terms can be specified in terms of their meaning within specific terms, for example, monetary systems, drainage systems, etc. This category also includes general technical terms, i.e., terms (devices, units) used in all branches of engineering and technical sciences.

2. **Interdisciplinary terms**, i.e., terms used in several related or distant disciplines, e.g., depreciation, environmental costs, private property, etc.

3. **Industry terms** are terms specific to a particular industry, e.g., lease, drain, chip.

According to our research, lexical /semantic translation is the most relevant approach to airport terminology translation. It is the process of changing the meaning of a text by means of various cause-and-effect relationships. This type of translation is manifested in deviations from direct word equivalents and in the choice of exact words to convey the meaning of a word. Lexical and semantic transformations in translation are transformations that allow for various combinations of words in a

given context, i.e., transformations in which certain elements are associated with a specific meaning, or transformations that are related to style. These include:

- **generalization** – replacing a term with a specific word or phrase to improve understanding. In such a translation, the terms in the target language reveal a general concept that indicates the original general concept;

- **modulation** – the process of changing units through semantic development. A term in the target language is a term that has the same meaning as the term in the source language;

- **compensation** – translation by restoring the lost meaning with the help of different lexical units;

- **specification** – narrowing down certain material so that it is better recognized by the recipient, i.e., replacing a term with a word or term of a narrower semantic nature. Such a translation transformation allows terms in the source language to reveal general concepts, and terms in the target language to reveal specific concepts;

- **transcoding** – transliteration and transcription, i.e., the transfer of an English word or its sound by means of Ukrainian graphics;

- **calquing** – exact copying of a word in the target language, i.e. direct translation;

- **selection of equivalents** – selection of words in the target language that are the same in both languages both in meaning and structure;

- **selection of analogues** – words that are similar in meaning but different in form in the target language

- **semantic development** – changing the meaning of a word over time. This process can occur through an increase or decrease in meaning, a broadening or narrowing of the word's scope, or through the association of a word with new concepts.

Lexical and semantic transformations are an integral part of modern aviation terminology. They help reduce the risk of errors and clarify the meaning of terms depending on the context of their use. For example, in the absence of clear terminology for a new technology, the use of lexical and semantic transformations can help solve this problem by defining a new term or using an existing term but modifying its meaning.

FUNDAMENTALS OF MILITARY TRANSLATION

Ukraine’s strategic course towards Euro-Atlantic cooperation, allies’ support in the Russian-Ukrainian war, Ukraine’s participation in UN and NATO peacekeeping operations, and international training of our soldiers emphasize the importance of structuring the fundamental principles of military translation to ensure quality communication at the international level regarding military issues.

Military translation is a complex translation that requires accuracy, knowledge and understanding of military terminology. Military materials differ from all others in their saturation with special military vocabulary, the use of military and scientific and technical terminology, the presence of stable phrases characteristic only for the military sphere of communication, special abbreviations and legend. The main message in military texts is given by terms and term combinations, so the correct translation of these texts largely depends on the correct translation of terms. And in terms of syntax, such materials differ from others by a large number of clichéd constructions, a poverty of verb forms, and a concise form of expression, which ensure brevity, clarity and accuracy of wording inherent in the military sphere communication.

The professional task is to convey the original text using the Ukrainian military language style and to neutralize unnecessary figurativeness and jargon elements, because they are not inherent in our language.

As a rule, a term is translated by a corresponding term of another language, so techniques such as synonymous translation and descriptive translation are used only when there is no corresponding term in the language. The main way of translating terms is using lexical equivalents.

According to the difficulty of translation, military terms can be divided into three groups:

1. Terms denoting realities of foreign life. Translation of such terms does not cause difficulties for the translator and occurs as follows:

a) usage of international terms: brigade – бригада, bunker – бункер, tank – танк;

b) usage of the Ukrainian equivalent, the form of which is not related to the form of the English term: paratrooper – десантник, sniper rifle – снайперська гвинтівка;

c) a multi-component English term is translated into Ukrainian one, the components of which coincide in form and meaning: military base – військова база, air support – повітряна підтримка;

d) a multi-component English term is translated into Ukrainian one, the individual components of which differ: grenade launcher – гранатомет, machine gun – кулемет.

2. The terms denoting the realities of foreign life are absent in Ukrainian reality, but they have generally accepted Ukrainian equivalents: National Security Council (NSC) – Рада національної безпеки (РНБ) (США). Such terms are translated using the selection of appropriate Ukrainian analogues. In this case, the context is of great importance.

3. Terms denoting realities of foreign life that are absent in Ukrainian reality and do not have generally accepted Ukrainian equivalents: overseas housing allowance – житлова субсидія за кордоном (грошова допомога для оплати житла в інших країнах під час служби за кордоном), hazardous duty pay – винагорода за небезпечну службу (додаткова оплата за виконання військових обов'язків у небезпечних умовах). The translation of such terms should be done using the etymological analysis of its components, and using such translation methods as:

a) descriptive method: friendly fire – вогонь або обстріл, зазвичай з власної сторони, який наносить шкоду або уражає власних військових;

b) literal translation: frontline – передова лінія або фронтова лінія;

c) partial or full transliteration: major general – майор-генерал;

d) transliteration with literal translation: second lieutenant – другий лейтенант, staff sergeant – штаб-сержант;

e) transcribing: officer – офіцер.

When translating, one should not forget about the unambiguity of the terms (e.g., biometric authentication) and the ambiguity of the terms (e.g., asset), as well as the presence of lexical units for the designation of military grade titles and rungs, which differ, for example, in the terminology of NATO and the US Army: sergeant – sergeant – staff sergeant; генерал-лейтенант – lieutenant general – major general; генерал-полковник – colonel general – lieutenant general etc. One should also pay attention to abbreviations and acronyms, which mostly do not have counterparts in the translated language: CI (counter-intelligence) – контррозвідка; HN (host nation) – приймаюча країна; PO (peace operations) – миротворчі операції.

Summing up, we can claim that precise understanding and correct translation of terms depends not only on a good knowledge of the language, but also on knowledge of the realities of the English language, the structure of the Ukrainian army, weapons and combat equipment, ways of conducting armed conflict, as well as the specifics of international military documentation in English.

Yampol M. V.

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

Scientific advisor – Heletka M. L., PhD in Philology,

Associate Professor of Department of Applied Linguistics

TRANSLATION OF ENGLISH REDUPLICATION INTO UKRAINIAN

Reduplication is a word formation process that repeats all or part of a word to convey some form of meaning. The range of patterns varies from a single segment being copied to entire phrases. The copying can occur on its own, or it can be accompanied by other word formation processes. The meanings can also range from highly iconic meanings, such as repetition to more abstract morpho-syntactic meanings, to quite subtle meanings, difficult to define precisely. Because of this diversity in form and meaning, reduplication has been the subject of a great deal of research, both descriptive and theoretical. This occurs in many languages, and in English, it involves the repetition of a whole word (total reduplication) or part of a word (partial reduplication). This process is used to create new words or to express different semantic or grammatical relations. The translation of reduplication into Ukrainian poses certain challenges due to the structural and semantic differences between the two languages.

In English specifically, the following tendencies of reduplication are most common:

1. Exact reduplication – involves the repetition of an entire word, and is most often used in speech that’s directed at children, to create a playful or informal tone. Additionally, in informal speech, it is used to create additional emphasis and clarification. For clarity, examples of the former: “Do you like John, or do you *like-like* him?” (In this case, the reduplication of the word like in the second part of the sentence conveys the emphasis on the feeling of liking someone, highly suggesting a romantic connection.) “We’re living together, but we’re not *living together living together*.” (In this case, the reduplication of the collocation “living together” is reduplicated in order to clarify the absence of any sort of subtext that was implied during the conversation.)

2. Rhyming reduplication – involves the repetition of a word with a change in the initial consonant to create a rhyme. It’s often used to create informal language to express a light-hearted tone. Examples include: “*super-duper*”, “*fancy-schmancy*”, “*hanky-panky*”, “*easy-peasy*”

3. Ablaut reduplication – involves the repetition of a part of a word. Often used to intensify the meaning or indicate a continuous action. Examples include: “*chit-chat*”, “*pitter-patter*”.

Although this kind of linguistic unit appears in informal speech, for the most part, and not many translators encounter it, it still provides the reader with some challenges. The reduplicated unit may simply lack an equivalent form in Ukrainian (*dead-dead*), the same reduplicated form may carry different connotations in both languages (*blah-blah*, usually dismissive or playful. *Ля-ля*, usually indicative of the second party lying), and some reduplicated forms in English may not resonate with Ukrainian speakers due to cultural differences. (*Riff-raff*, which is used to describe unreputable or worthless persons, has class connotations from the English demographical dynamics, which do not translate directly into Ukrainian.

Despite the challenges that translators face, they employ several different approaches to translation in order to carry over the same meaning into Ukrainian, which are:

1. Substitution. The reduplicated form is replaced with a Ukrainian equivalent, most often with a fixed expression, to convey a similar meaning. The English reduplication “*easy-peasy*” could be translated into Ukrainian as “*як два пальця*” or its full version, “*як два пальця об асфальт*”.

2. Transposition. The grammatical category of the word is changed, while the intended meaning is maintained. “*Goody-goody*” could be translated into English as “*святий*”, where changing the adjective into a noun maintains the connotation of someone who is excessively virtuous

3. Explication. Provide additional information to make the meaning clear. The reproduction “*hush-hush*” can be translated into Ukrainian as “*дуже секретно*”, providing additional information to transmit the context and feeling.

4. Compensation. If the reduplication cannot be translated directly, its effect might be produced elsewhere in the text, by using an idiom or a diminutive form. For example, one can translate the reduplication “*teeny-weeny*” as “*малесенький*” or introduce an idiom “*горобцю по кісточки*”.

5. Direct translation. In some cases, when translating English reduplications, the Ukrainian prefixes “*при-*”, “*прі-*” and “*пре-*” can be used. As an example: “*Oh, you’re strong-strong, huh?*” – “*А ти в нас, виходить, сильний-пресильний?*”

In conclusion, reduplication emerges as a versatile and intriguing linguistic phenomenon, playing a crucial role in word formation across various languages, including English. Its diverse patterns, ranging from total to partial reduplication, enable speakers to convey a spectrum of meanings, from iconic repetition to nuanced morpho-syntactic expressions. The examination of reduplication in English reveals prevalent tendencies such as exact reduplication, rhyming reduplication, and ablaut

reduplication, each serving distinct communicative purposes, often in informal contexts.

However, when translating reduplications into Ukrainian, translators confront a set of challenges arising from structural and semantic disparities between the two languages. The absence of direct equivalents, variations in connotations, and cultural distinctions pose obstacles to achieving precise linguistic equivalence. Nevertheless, translators deploy strategic approaches such as substitution, transposition, explicitation, compensation, and direct translation to navigate these challenges and faithfully convey the intended meanings in Ukrainian.

Despite the predominance of reduplication in informal speech, its impact is not confined solely to linguistic analysis; rather, it extends to the realm of translation, where linguistic creativity and cultural sensitivity come into play. As language continues to evolve and interconnect across diverse communities, the study and translation of reduplication contribute to our understanding of the intricate interplay between form and meaning in linguistic expression.

Zhdaniuk T.

National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

Scientific adviser – Heletka M., PhD in Philology,

Associate Professor of Department of Applied Linguistics

FEATURES OF THE TRANSLATION OF MENU INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

Nowadays such a marginal genre of formal and publicistic styles as menu can be considered an important element of informative influence on the public awareness. A **menu** is a list of dishes and drinks offered by a food service establishment to its customers. For example, when choosing a dish, one can be guided not only by taste preferences, but also by healthy eating, environmental friendliness, and other factors. In the context of modern globalisation, it can be perceived as an integral part of intercultural communication. Nevertheless, some Ukrainian-speaking citizens still need to correctly interpret the information represented by menu.

When translating it, the translator may face the following difficulties related to:

1. **Cultural differences.** Due to the fact that Ukrainian cuisine is different from English one that is why some dishes may not have a direct translation or equivalent in Ukrainian.

2. **Language differences.** Ukrainian and English have different grammatical structures, so it may be problematic to translate certain phrases accurately.

3. **Marketing considerations.** Translating menu is about conveying the right message and tone to the target audience. According to it, the translator will have to adapt the language and style to the Ukrainian restaurant market.

Moreover, it is important to note that the menu content includes such elements as sections, dish names and their description. Therefore, consider 8 types of lexical-semantic transformations applied in the translation of mentioned items.

1. Transcoding is a method that is carried out by reproducing the sound or graphic form of a word in the source language by means of the target language.

2. Loan translation is a literal translation that involves transferring a word or expression that appears in the source text into the target text.

3. Translation equivalent is a lexical unit of the target language that has the same meaning as the corresponding lexical unit of the source language.

4. The choice of the translation equivalent is a transformation used to translate multivocal words and requires reference to the context.

5. Descriptive translation is a method of translating lexical units of the source language when a word or phrase is replaced in the target language.

6. Contextual substitution is a transformation that results in a word or phrase that is not a dictionary equivalent and that is selected taking into account the contextual meaning of the word being translated in accordance with the grammatical norms of the source language [1, c. 287–288].

7. Modulation is a technique of contextual substitution, which consists in translating an equivalent whose meaning is a logical development of the word being translated [1, c. 289].

8. Permutation of a word aims to change the order of lexical items.

In turn, below there are 13 examples of menu elements, of which 5 are its sections and the others are dish names. As a result, it is possible to find out the use of several types of translation transformations at once:

(1) *desserts* – десерти (transcoding);

(2) *tipples* – алкогольні напої (translation equivalent);

(3) *sides* – гарніри [3] (the choice of the translation equivalent);

(4) *dairy-free options* – безмолочні страви; веганські страви (contextual substitution / modulation);

(5) *nut-free options* – страви без вмісту горіхів (contextual substitution and permutation of a word);

(6) *paella* – паелья; страва з рису, приправлена шафраном і приготована з м'ясом, морепродуктами та овочами [2]; плов (transcoding / descriptive translation / modulation);

(7) *parfait* – парфе; охолоджений десерт з вершків та яєць з додаванням фруктів і шоколаду [4] (transcoding / descriptive translation);

(8) *ratatouille* – рататуй; овочева рагу [2] (transcoding / modulation);

(9) *diet coke* – безалкогольний напій «Кока-кола» без додавання цукру (descriptive translation);

(10) *jugged hare* – тушкований кролик [3] (loan translation);

(11) *black pudding* – кров'яна ковбаса (translation equivalent);

(12) *half-caf latte* – кава з низьким вмістом кофеїну [3] (permutation of a word).

(13) *sake* – рисова горілка [3] (the choice of the translation equivalent).

Summarizing the above, translation is a rather complex process with many nuances, in which the translator has to express the text content of one language using the means of another one. When translating a menu from English into Ukrainian, the translator must have both knowledge of language and culture and in the field of the restaurant business.

References:

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 407 с.

2. Britannica. URL : <https://www.britannica.com/dictionary>.

3. Multitran dictionary.

4. Oxford Learning's Dictionary.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Варушкіна Ю. О.

*Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський
авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ФЕНОМЕН ПОПУЛЯРНОСТІ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОВ В ІНТЕРНЕТІ ТА ТИПИ ТАКОГО КОНТЕНТУ

У зоні швидкої технологічної еволюції сучасного суспільства, інтернет став не лише джерелом безмежної інформації, але й ключовим фактором для здобуття нових знань і навичок. Однією з областей, яка відзначається особливим інтересом і активним розвитком в онлайн-середовищі, є вивчення мов. У цьому контексті важливо розглянути причини, які роблять освітній контент для вивчення мов на Інтернеті настільки привабливим та актуальним, а також яким чином освітній контент природно розділяється на два основні типи: негативний та позитивний.

Освітній контент для вивчення мов – це сукупність ресурсів та матеріалів, спрямованих на навчання та вдосконалення мовних навичок. Він призначений допомагати студентам розвивати мовні навички, розширювати словниковий запас, вдосконалювати граматичні знання та набувати практичний досвід у використанні мови в різних контекстах. Такий контент став невід'ємною частиною освітнього простору, визначаючи нові стандарти у навчанні. Його популярність та актуальність у сучасному світі пояснюються декількома ключовими факторами.

По-перше, це глобальний доступ. Інтернет перетворився на універсальний інструмент, дозволяючи користувачам з будь-якого куточка світу отримати доступ до вивчення різних мов, і це вигідно для тих, хто прагне поліпшити свої комунікативні навички.

По-друге, динамічність та гнучкість навчання в Інтернеті роблять освітній контент привабливим. Студенти можуть вибирати ресурси, які найкраще відповідають їхнім потребам та стилю навчання. Відкриті платформи, уроки у форматі відео, інтерактивні завдання дозволяють навчатися у зручний для кожного спосіб.

По-третє, освітній контент стимулює самостійність та гнучкість у навчанні. Індивідуальний вибір ресурсів, гнучкі графіки та можливість вибору тем, що цікавлять конкретного студента, роблять процес вивчення мов більш персоналізованим та пристосованим до конкретних потреб.

Перш за все, розглянемо основні типи освітнього контенту, що використовуються для вивчення мов. За своїми власними спостереженнями можу зауважити, що є дві величезні групи мовних освітніх ресурсів, а саме негативний та позитивний контент. У цих двох випадках контент має одну мету, донести знання до студента або учня, але формат подачі та підхід суттєво різняться. Так само буде різним і результат вивчення.

Негативний контент включає в себе підходи, де вчителі чи викладачі акцентують увагу на помилках студентів, надмірно критикують граматичні аспекти та використання лексики. Це може призвести до негативного впливу на самооцінку студента та його мотивацію. Дослідимо соціальний аспект негативного освітнього контенту. У випадках, коли студенти піддаються критиці за свої помилки, може виникати стигматизація, що впливає на їхню інтелектуальну самооцінку. Такий підхід не лише не сприяє ефективному вивченню, але і може впливати на психологічний стан студентів.

Позитивний контент для вивчення мов в Інтернеті визначається своєрідною атмосферою, де матеріал подається у невимушеній, привітній формі, не підкреслюючи помилки студентів. Такий підхід робить процес вивчення не тільки ефективним, а й приємним. Мовний матеріал представляється як інструмент самовдосконалення, а не тест на знання. Використання дружжелюбного тону та спілкування, спрямованого на підтримку, створює навчальне середовище, де студенти почувають себе комфортно та мотивовано вивчати мову. Також варто зауважити, що такий контент подано зазвичай у доволі цікавих форматах, які одразу дають студенту або учневі привід зацікавитись.

Також важливу роль у такому типі контенту відіграє так званий *positive feedback* (позитивний зворотній зв'язок), який стрімко набирає популярність у сфері лінгводидактики на даний момент. Його суть полягає у тому, щоб надихнути студентів на подальше вивчення мови. Студенти, які отримують позитивну оцінку свого прогресу, розвивають не лише мовні компетенції, але й внутрішню мотивацію до самовдосконалення. Він надає студентам чітку картину їхнього прогресу, підкреслюючи не тільки виявлені помилки, але й досягнуті успіхи. Заохочення та підтримка учителя чи платформи збуджують віру в власні сили студента, що відіграє ключову роль у формуванні позитивного ставлення до вивчення мов та розвиває в них стійкий інтерес до навчання.

У світі, де комунікація перетинає географічні межі, освітній контент для вивчення мов в Інтернеті є ключовим фактором для саморозвитку. Його популярність свідчить про потребу сучасного суспільства в гнучкому, доступному та ефективному навчанні, спрямованому на розвиток мовних навичок та культурного розуміння. Було виявлено, що освітній мовний контент поділяється на позитивний та негативний, що відображається на тому, як подають учбовий матеріал викладачі та на чому роблять акцент. Загалом, розгляд двох типів освітнього контенту для вивчення мов в сфері лінгводидактики вказує на важливість позитивного підходу у навчанні. Позитивний освітній контент та ретельна взаємодія викладачів та студентів можуть суттєво полегшити процес вивчення мов та сприяти розвитку студентів у цьому напрямку.

Lopatin D. S.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Zjubanova Natalia, senior lecturer of Foreign Languages Department

MODERN APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES

In a world where everything changes rapidly, approaches to teaching foreign languages are also undergoing transformation. A modern educator should not only be a language expert but also a flexible strategist, ready to adapt to the needs of contemporary students.

Today, most teachers don't even attempt to engage their students in the subject, so one of the key aspects lies in involving students in the process of learning a foreign language because it plays a critical role in the educational process. This can be achieved by exploring interesting topics that interest modern youth, as well as various interactive methods, or even traveling together to different countries where certain activities can be conducted, thereby increasing interest in language learning. Additionally, a modern teacher should closely monitor students' interest in the language, using various materials and tasks that encourage a creative approach and active participation.

Equally important is being on the same wavelength as the students, which means understanding their needs, worldview, and learning methods. Teachers should apply innovative approaches that take into account modern opportunities and trends. Through collaborative projects, the use of online resources, and modern technologies, educators can be closer to students and their perception of their surroundings.

It's also significant to consider addressing current issues beyond the scope of teaching a foreign language. This can involve discussions about contemporary events, cultural and social aspects that contribute to broadening students' horizons and developing critical thinking.

Overall, a modern educator should be prepared for flexibility, creativity, and constant updating of approaches to teaching foreign languages. They should engage students, adapt to their needs, and support development within the framework of modern educational and cultural realities.

Lytvynenko M.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Zjubanova Natalia, senior lecturer of Foreign Languages Department

MODERN APPROACHES TO LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Language learning is an important aspect of modern education, contributing to the development of communicative, cultural and professional competences. However, the process of language learning is not simple and straightforward, but requires the use of effective methods and approaches that take into account the characteristics of the language, the learner and the learning environment.

A great way to learn foreign languages, such as English, improve your pronunciation and communication skills in general is to watch movies/TV shows and listen to music. Most entertainment content is in the original English. And in my opinion, the original is always better. It is a perfect solution for those who prefer useful entertainment. While watching different videos in another language, you can practice your listening skills and easily catch up on familiar phrases. It is also useful for keeping up with modern slang and abbreviations, as such things are not usually taught in schools or other educational institutions. At the same time, listening to music improves your memory, concentration and attention span. It is a great way to take a break from intensive study and simply review the material through favorite songs.

I also recommended that you start thinking in that very language. The biggest advantage of this approach is that you do not necessarily have to be fluent, as many people think. In fact, thinking in your target language is the key to achieving your

goals. Once you have mastered this tried and tested technique, you will immediately notice significant improvements in your language acquisition.

Generally speaking, the most effective way to learn a foreign language is to move to a country where everyone speaks it. In this case, whether you like it or not, you will learn the language and later use it as a native speaker.

Learning a foreign language is a complex and varied process that requires different methods and approaches. Some of the creative methods are using cards, thinking in the target language, watching films and listening to music. However, these methods should be combined with other methods that focus on different aspects of language learning.

Rudenko P.

National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute"

Zjubanova Natalia, senior lecturer of Foreign Languages Department

MODERN WAYS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

We live in a modern information-centric world. And thus, we should use modern solutions for modern problems.

In our world, right now, there are lots of different ways to study foreign languages. You can go to courses, use an application on a phone or a computer, watch youtube after all. But they alone do not provide lots of knowledge of how to apply language, or how to talk correctly. To achieve a well all-round knowledge and skill there also should be an interest. Teachers should be able not only to teach students but also provide them with idea what and where this language can be applied.

There are also more additions from our experience. Teachers should not be afraid to cooperate with other teachers. If there is a good cooperation between teachers who teach foreign languages with teachers who provide special subjects (civil engineering, 3d modeling etc.) it can get into a very fruitful program with usage of further said things. As an example, we can refer to several students from the group where we studied car mechanics. They have received more information about cars not from the college, but from the youtube videos. There are lots of content creators on different platforms that are doing great job explaining their subjects in most different ways. As a general reference we can give such CCs as: Practical Engineering, Integza, Plainly Difficult, Alan Fisher, Adam Something, Colinfurze, Kyle Hill. Anything for anyone. Reason why we are saying this is that such channels provide good variety of accents, vocabulary expansion, and further usage of it, etc.

Another thing that should be encouraged is a contact with people from countries where the language is used. That helped us a lot at studying English at time. Right now, we can freely communicate with our friends all over the world without any troubles, and also help them out understanding and learning it.

Provide massive projects for students. As an example: from the start of the year and until the end of that same year make a translation of a book. And not just any translation, but a «professionally» correct one. This will encourage teamwork, earlier mentioned vocabulary expansion, deeper language understanding and word usage.

ОПТИМІЗАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА – МАШИНА»

Долгова М. В.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

РОЗРОБЛЕННЯ ТА ОЦІНКА КОМП'ЮТЕРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ ТА ВИМОВИ

У сучасному світі вивчення іноземних мов і вдосконалення мовленнєвих навичок є актуальним завданням. Однією з ключових складових успішного володіння іноземною мовою є правильна фонетика та вимова. У цьому контексті важливо розглядати можливості розроблення й оцінення комп'ютерних інструментів, які сприяють ефективній практиці фонетики та вимови.

Фонетика та вимова відіграють ключову роль у здатності вивчати іноземні мови. Правильна вимова забезпечує зрозумілість та комунікативну ефективність у спілкуванні. Розуміння фонетичних особливостей дозволяє вивчати й адаптувати власну мову відповідно до норм носіїв мови.

Розроблення комп'ютерних інструментів для вивчення фонетики включає в себе створення програм, додатків та онлайн-ресурсів, які сприяють розвитку аудитивних та артикуляційних навичок.

Інтерактивні вправи для вимови. Програми, які пропонують інтерактивні вправи й відгуки на правильність вимови, дозволяють студентам покращувати свої навички в режимі реального часу.

Фонетичні словники та аудіозразки. Спеціальні словники, які містять фонетичні транскрипції та аудіозразки, надають можливість вивчення вимови конкретних слів.

Віртуальні вчителі. Використання віртуальних вчителів, які аналізують вимову та надають індивідуальні поради, може забезпечити ефективну підтримку вивченню фонетики.

На сьогодні у світі існує безліч сайтів та застосунків, які допомагають користувачам з усього світу вивчати фонетику та вимову тієї чи тієї мови. Одними з найвідоміших є:

1. *PhonoTrainer*. Мобільний додаток, що використовує розпізнавання мови для аналізу вимови й рекомендацій щодо поліпшення фонетики.

2. *VirtuSpeak*. Віртуальна реальність для тренування вимови, де користувачі можуть взаємодіяти в імерсивному середовищі для покращення артикуляції.

3. *PhoneticAnalyzer Online*. Веб-платформа, яка аналізує записи користувачів та надає докладний зворотний зв'язок з підсвіченням фонетичних помилок.

Оцінення ефективності комп'ютерних інструментів для вивчення фонетики та вимови включає ряд аспектів:

Академічна ефективність. Дослідження, які враховують академічний успіх студентів, які використовують комп'ютерні інструменти, порівняно з традиційними методами вивчення.

Залучення студентів. Оцінка рівня зацікавленості й залучення студентів до використання комп'ютерних інструментів.

Сприйняття студентів. Опитування й анкети, спрямовані на визначення того, наскільки студенти вважають комп'ютерні інструменти корисними для покращення фонетичних навичок.

Отже, розроблення й оцінення комп'ютерних інструментів для вивчення фонетики та вимови є важливим етапом в сучасному освітньому середовищі. Ці інструменти можуть забезпечити інноваційні й ефективні методи для покращення мовленнєвих навичок студентів, роблячи процес вивчення мов більш доступним і захопливим. Дослідження та впровадження таких інструментів є ключовим для подолання мовленнєвих бар'єрів та підвищення рівня мовної компетенції.

Журба Г. В.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Білінська Л. П., канд. філол. наук,

асистент кафедри прикладної лінгвістики

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕХУДОЖНІХ ТИПІВ ТЕКСТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

У наш час все більше зростає потреба в перекладацькій роботі з великим обсягом текстів нехудожнього типу, щоб подолати таку проблему, використання лише традиційних шляхів є неможливим. Заради покращення

виконання перекладу фахівцями варто активно застосовувати новітні інформаційні технології, адже використання сучасних методів надає змогу отримати відмінний і оперативний результат, незважаючи на обсяг оригінального тексту. Мета цієї публікації полягає у визначенні ролі комп'ютерних програм під час виконання роботи над перекладом науково-технічних текстів.

Переклад нехудожніх типів текстів, а саме науково-технічних, є необхідним для надання можливості науковцям і експертам спілкуватися одне з одним у своїй професійній діяльності. У лінгвістичній сфері дослідження цієї галузі виявило, що така література може бути виокремлена у функціональний стиль мовлення, який має власну специфіку перекладу. Особливі характеристики нехудожніх типів текстів виявляються у їх інформативності, логічності (наявність структури викладу інформації, чітка взаємодія головної думки та її вираження), точності, ясності та зрозумілості.

Зараз для зручності у роботі перекладач може використовувати системи автоматизації перекладу, або CAT-tools (Computer-assisted translation). На сьогодні день цей компонент фахової компетентності перекладача не є повністю вивченим, однак деякі аспекти були дослідженні такими науковцями, як Л. М. Ветухова, В. Д. Жовтяка, Н. С. Жмаєва, Ю. Карцева, Б. Климзо, А. В. Колесниченко, Є. В. Плохих.

Однією з популярних систем машинного перекладу є комп'ютерна програма SDL Trados, яка була побудована для виконання перекладів великих обсягів у будь-якому форматі. При виконанні перекладів за допомогою систем автоматизації перекладу слід завжди перевіряти вихідний текст, для цього необхідно знати особливості теми та змісту оригіналу. Спеціаліст повинен приділяти важливу увагу спеціальним термінам, скороченням, виконувати змістову адаптацію, якщо вона є необхідною.

Отже, застосування сучасних перекладацьких технологій надає перекладачам можливість виконувати більшу кількість перекладів за коротший час, збільшуючи продуктивність, при цьому не втрачаючи якості виконаної роботи, вони допомагають в отриманні кращих результатів виключаючи орфографічні чи граматичні помилки, які може не помітити людина.

Родін О. О.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський
авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Кулікова О. В., канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ПРОБЛЕМАТИКА МЕХАНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Механічний переклад, без сумніву, є ключовим елементом сучасної лінгвістики та інформаційних технологій. Однак, за всієї своєї потужності, цей підхід стикається з рядом вагомих проблем, що ускладнюють процес точного й ефективного перекладу. Зазначимо основні виклики та розглянемо інноваційні підходи для їх вирішення.

Перш за все, лексичні та семантичні аспекти стають перешкодою для правильного передавання значень слів і виразів. Відсутність однозначного визначення слів і залежність від контексту вносять невизначеність у процес перекладу. Граматичні труднощі теж виявляються серйозними, оскільки різні мови мають відмінності у будові речень і використанні граматичних конструкцій. Крім того, культурні відмінності стають викликом, оскільки механічний переклад часто не враховує нюансів і виразів, що є характерними для конкретних культур. Технічні обмеження, такі як обмежена кількість доступних даних для навчання та обмежена увага до нових слів, також ставлять під сумнів ефективність механічного перекладу.

Щоб протистояти цим труднощам, використання нейромереж стає ключовим напрямком. Глибоке навчання та нейромережі дозволяють покращити точність перекладу, а використання великих наборів даних забезпечує ефективне навчання моделей. Контекстуальне моделювання враховує синтаксичні зв'язки та контекст, підвищуючи якість перекладу. Інтеграція знань і контексту культури також грає важливу роль. Розроблення систем, які можуть адаптуватися до культурних відмінностей, відкриває можливості для більш точних і адаптивних перекладів. Активна роль користувача через внесення корекцій та уточнень може стати ефективним механізмом виправлення помилок і покращення результатів.

Отже, механічний переклад, незважаючи на свої виклики, зберігає потужний потенціал для полегшення міжнародного спілкування та обміну інформацією. Інновації в галузі нейромереж, контекстуального моделювання та інтеграції культурних аспектів визначають новий вектор розвитку механічного перекладу, покликаний подолати труднощі й надати більш точний, зрозумілий та адаптивний переклад між мовами.

ЗВ'ЯЗОК ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ З ІНШИМИ НАУКАМИ

Бслов О. М.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Мовлення – це процес спілкування за допомогою мови, а також створення та передання повідомлень будь-якими засобами за допомогою мови.

Мовлення виявляється не лише у розмові, але чим далі, тим більше воно пересувається до месенджерів, чатів та інших засобів спілкування, що не вимагають навіть зорового контакту між співрозмовниками. У той же час, інтернет-простір є світовим явищем, він сягає майже кожного кутка Землі, і тому співбесідники часто «чіпляють» іншомовні слова, почуті під час використання всесвітньої мережі. Завдання прикладного лінгвіста, однак, полягає зокрема в аналізі неологізмів та жаргону, впливу на граматичні й інші особливості мовлення, а також у збереженні «чистоти» власної мови під час перекладу. Корисно було би скласти словник, який би став у нагоді у випадку, якщо іншомовні слова проникнуть до мови настільки, що почнуть уживатися всіма носіями замість навіть наявних відповідників. Соціальні мережі стають все більш популярними, це стосується навіть дорослих поколінь, і тому ця проблема потребує ретельного дослідження.

Головною мовою-джерелом для української є англійська. Так склалося завдяки її розповсюдженості, користувачами англійської себе вважають понад півтора мільярда чоловік, що становить 20% від усього населення Землі. Нема нічого поганого в запозиченні деяких слів, особливо коли мова-джерело в той самий час є *lingua franca*. Однак слід дбайливо ставитися до власного мовлення та запобігати витіснення запозиченнями. Для перекладача це становить особливу проблему, тому що стан запозичених слів у мові деякий час є невизначеним, і треба робити вибір, чи включити їх до перекладу (і, таким чином, погодитися з їх проникненням до мови), чи шукати відповідники. Іншомовні слова можуть бути корисними тоді, коли вони несуть у собі нові смисли, які неможливо висловити наявними словами в рідній мові: блог, маркетинг, смартфон, аутсорсинг – зазвичай це терміни, що з'явилися досить

недавно. Їх уживання зумовлене швидким розвитком галузі послуг, яка тісно пов'язана з діловими стосунками з іноземцями, і тому сприяє швидшому розвитку, ніж якщо б замість них люди були повинні шукати відповідники. Але ми спостерігаємо, мабуть, найшвидший розвиток суспільства за всю історію людства, і тому неможливо відповісти, чи будуть ці слова пристосовані до української зміною суфікса або закінчення, чи залишаться у своєму поточному вигляді.

Творення нових слів часто відбувається шляхом комбінування або переосмислення наявних лексичних одиниць. Наприклад, створення портманто або використання абревіатур і скорочень, які стають частиною загальноживаного набору слів. Розповсюдження цих нових слів і виразів відбувається шляхом їх активного використання в інтернеті та соціальних мережах. Вони швидко ширяться серед користувачів через повідомлення, коментування, репости та вподобання. Такий процес стає джерелом актуалізації слів і допомагає їм швидко вписатися в повсякденне мовлення спільноти. Отже, вивчення цього явища не лише розкриває нові мовні реалії, а й дозволяє краще зрозуміти динаміку розвитку мовного простору у цифровому віці.

У світі, насиченому цифровими технологіями, з'являється безпрецедентна кількість нових слів і виразів, створених інтернет-спільнотами. Аналіз ініціатив, спрямованих на впорядкування мовних змін, може включати в себе спроби визначити правила вживання нових слів, визначення їхнього статусу (формально чи неформально), а також розроблення стандартів для їх уведення в мову.

Спроби нормативного регулювання можуть стикатися з великими викликами, оскільки сучасний мовний ландшафт української мови визначається не тільки офіційними нормами, але й динамічною природою Інтернет-спільнот. Оцінка ефективності таких ініціатив охоплює аналіз прийняття нових правил у спільноті, реакцію користувачів на обмеження чи рекомендації, а також визначення впливу на загальний стан української мови. Важливо досліджувати, наскільки нормативні заходи віддзеркалюють мовні реалії і як вони впливають на мовний розвиток в умовах цифрової трансформації.

Отже, потрібно звернути уваги на великий вплив інтернету та соціальних мереж на сучасну українську мову. Нові слова, форми виразів та жаргон, які з'являються в цифровому просторі, стають не тільки рефлексією сучасних комунікацій, але й фактором мовної еволюції. Це явище дуже важливе для лінгвістичної науки й суспільства в цілому. Інтернет та соціальні мережі викликають значні зміни в мовленні, а тому дослідження цього впливу має важливе значення для збереження та розвитку мови.

Білінська Л. П.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

КОНОТАТИВНО МАРКОВАНІ МІКРОТОПОНІМИ ПОКУТТЯ

Проблему номінації об'єктів на апелятивному й онімному рівні вже тривалий час трактують як одну з найактуальніших у сучасному мовознавстві загалом та ономастиці зокрема. Семантика власних назв, на відміну від загальних, не має понятійного вираження, проте у найменнях віддзеркалюється взаємодія мови, суспільства та культури. Лінгвісти [1 – 3] пов'язують складність її розв'язання з тим, що сам процес номінації є по суті вінцем мислення, психічної та мовленнєвої діяльності людини. Мова, як відомо, є виразником менталітету та соціокультурних особливостей нації, народу, «скарбницею їх національної культури» [цит. за 7, с. 227]. Мова з її унікальними семантичними площинами та спроможністю до високого ступеня символізації є однією з найважливіших ознак національної автентичності соціуму, для культури якого символ – концептуально значуща лінгвокультурологічна одиниця [6, с. 97]. У процесі номінації різних реалій маніфестуються загальні та специфічні для різних народів та етносів риси духовної й матеріальної культури.

Д. Бучко зазначає, що принцип номінації як основний напрям ходу думки, за яким здійснюється називання конкретного об'єкта, реалізується через відповідні способи, мотиви та засоби називання [2, с. 41]. На думку ученого, принципи номінації заселених пунктів і незаселених об'єктів принципово відрізняються через абсолютно різну суть самих номінованих реалій – якщо перші створено за безпосередньою участю людей, то другі – самою природою і вони не залежать безпосередньо від людини. Сам дослідник присвятив вивченню принципів номінації населених пунктів низку праць; для мікротопонімії ж на сьогодні лише Р. Мрузек виокремив 5 семантичних детермінантів: топографічну, культурну, посесивну, метафоричну, ситуативно-обставинну мотивацію [9, с. 135–146].

Мікротопоніми – складова частина онімного простору, що твориться певними етносами у конкретний період їх існування на певній території. Як найменування місцевих реалій, вони побутують у конкретній комунікативній спільноті, не є настільки ж відомими, як, наприклад, ойконіми, зберігають вмотивованість, є етимологічно прозорими. Завдяки «неформальному» характеру ці оніми не були ліквідовані з ідейно-політичних міркувань, замінені на нові, утворені з використанням ідеологем; вони і далі вживаються

конкретними мовцями, будучи вербальними пам'ятками культури і духовності нашого народу.

Мікротопоніми, тобто назви порівняно незаселених географічних реалій, – це найменування полів, лісів, урочищ, пасовищ і под., які виконують важливу роль у житті місцевої комунікативної спільноти. Іменуючи певну реалію, люди виокремлюють її з-поміж інших, при цьому у найменуваннях віддзеркалюється рівень суспільної свідомості та культури таких номінаторів. Д. Бучко зазначає, що важливе місце у процесі номінації відіграють такі фактори: «1) потреба надавання конкретному об'єкту саме власної назви, 2) суспільно-економічні та політичні чинники, які сприяють чи перешкоджають такому процесу номінації» [3, с. 408]. Важливу роль відіграють і соціальні умови, у яких відбувається цей процес.

Праці лінгвістів останніх років засвідчують зацікавленість та зосередженість науковців на широкому спектрі лінгвокультурознавчих питань, серед яких є і проблема дослідження культурної конотації. При вивченні топонімії лінгвісти також торкаються питання функціонування конотативних топонімів [4, с. 14], які займають окреме місце у системі топонімоутворення, аналізуючи їх у лінгвокультурологічному аспекті. «Семантичні конотації створюють асоціативно-образне, символічне, культурно-історичне тло слова, виражаючи національну специфіку мови» [5, с. 279]. Зважаючи на те, що розвиток конотацій визначається передусім етнічною самосвідомістю, учені говорять про національну специфіку таких онімів.

У досліджуваному регіоні побутують конотативно марковані мікротопоніми (33 одиниці), що вживаються у певній комунікативній спільноті під впливом різних чинників. Кожна така назва – це віддзеркалення, нерідко з відтінком іронії, характерних рис, історії або ж сучасного стану саме цього об'єкта. На Покутті зафіксовано такі мікротопоніми: *ч. с. Абисине* (Глушк. Гор.), *окол. Америка* (Тисмен.), *ч. с. Босня* (Вов. Сн.), *ч. с. Варшава* (Рудн. Сн.), *ч. с. Вінніпег* (Рус. Сн.), *с. Герцеговина* (Бал. Сн.), *ч. с. Канада* (Марк., Рунг., Тур. Кол.), *ч. с. Корея* (Товм. Кол.), (Торг. Гор.), *ч. с. Кубань* (Підгір'я Бог.), *ч. с. Сибір* (Семак. Гор.), *нас. Тайвань* (Ів. Бог.), *п. Хабарівський Край* (Пот. Сн.), *ч. с. Чехія* (Сіл. Тисм.). Для найменування об'єктів були вибрані добре відомі топоніми, які через певну характерну ознаку позначуваного об'єкта наповнилися додатковою семантикою, на місцевому ґрунті розвиваються і функціонують, набуваючи нових оригінальних значень. Такі назви засвідчують акумулюючи здатність мовних одиниць ставати відображенням національного світовідчуття етносу, його історії, культури, мислення.

На нашу думку, аналіз таких онімів дозволить визначити загальну специфіку використання та функціонування конотативних топонімів, спільні

мотиваційні групи аналізованих назв та особливості зв'язку та взаємодії мови (внутрішній фактор) та культури (зовнішній фактор). В. Канна зазначає, що наявність конотативної топонімії у досліджуваних мовах і майже повна тотожність використання цієї категорії лексики в них є ще одним підтвердженням того, що у цьому випадку можна говорити про ономастичну універсалію [4, с. 14].

Це також підтверджує міркування учених про те, що топоніми України є цінним джерелом для реконструкції давніх етнокультурних конотацій, зумовлених відповідними уявленнями різних етносів про матеріальну й духовну культуру у відповідні періоди розвитку мови, тобто живим дзеркалом історії українського народу [5, с. 59].

Література:

1. Бучко Д. Г. Апелятивна і пропріальна номінації. *Слово і доля. Збірник на пошану Уляни Єдлінської*. Львів: Інститут українознавства НАНУ, 2005. С. 261–269.
2. Бучко Д. Г. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень 1670 р.). *Українська мова*. №4. 2009. С. 41–51.
3. Бучко Г., Бучко Д. Історична та сучасна українська ономастика: Вибрані праці. Чернівці: Букрек, 2013. 456 с.
4. Канна В. Ю. Структура, функції та лексикографія конотативної топонімії [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук 10.02.15. Донецький національний ун-т. Донецьк, 2009. 17 с.
5. Лучик В. В. Етнокультурні конотації в топонімії України. *Магістеріум*. 2016. Вип. 62 : Мовознавчі студії. С. 55-60.
6. Решетняк О. О. До питання аналізу символічних значень біблійних онімів в українській лінгвокультурі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. 2018. 2(64). С. 97–99.
7. Шовкопляс Ю. О. Культурна конотація розмовних одиниць в американському варіанті англійської мови. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського, серія «Філологія. Журналістика»*. 2021. Т. 32. № 71. С. 227-232. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_2/42.pdf. (Index Copernicus).
8. Mrózek Robert. System mikrotopinimiczny Śląska Cieszyńskiego XVIII wieku / R. Mrózek – [Katowice]: Uniwersytet Śląska Katowice, 1990. – 223 s.

Зіненко А. Р.

Національний аерокосмічний університет імені М. С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ПОЛІТИЧНА КОРЕКТНІСТЬ ПРИ ПОЗНАЧЕННІ ЛЮДЕЙ ПЕВНИХ ЕТНІЧНИХ ТА РАСОВИХ ГРУП

Актуальною проблемою сучасного мовознавства залишається дослідження співвідношення мови та культури, бо мова є дзеркалом культури, у якому відбивається суспільна самосвідомість, спосіб життя, традиції, мораль, система цінностей і світогляд.

В англomовних країнах надзвичайної популярності набув новий культурний і мовний феномен «політична коректність». Цей рух не має рівних за розмахом і досягнутим успіхом світової лінгвістичної історії. Феномен політичної коректності зародився саме в англomовному суспільстві, тому що англійська мова виконує роль мови світового спілкування, міжкультурної комунікації в сучасному світі.

Під час вживання слів на позначення осіб з певною етнічною чи расовою належністю, важливо дотримуватися принципів політичної коректності, щоб уникнути використання образливих виразів, які можуть зачепити почуття або навіть принизити. Саме тому слід використовувати ті назви осіб, яким віддає перевагу та чи інша національна або расова група.

Термін «афроамериканець» (або «чорний американець», «американський негр») рекомендують перекладати як *African American / African-American* (або *Black American, Afro-American* чи *Afro*, останні з яких наразі використовують рідше), але в жодному разі не вживають *Negro* або *colored American*.

У випадку з американськими індіанцями з племені навахо вживають слово *Dine* (у дужках можна додати пояснення (*also known as the Navajo*)).

На позначення американців азійського походження доцільно вживати терміни *Asian Americans, East Asian American, South Asian American, Southeast Asian American*, уникаючи словосполучення *Asiatic Americans*, яке можуть розцінювати як принизливе.

Під час перекладу найменувань іспаномовних американців, які мають походження з Мексики, країн карибського басейну та Південної Америки, зазвичай вживають словосполучення *Hispanic Americans*, хоча більш конкретні позначення як *Mexican American* та *Haitian American* також є прийнятними. Деякі представники іспаномовних американців при позначенні осіб

латиноамериканського походження віддають перевагу терміну *Latino*. Слід зазначити що зі словом *Chicano*, яке вживають при позначенні американців мексиканського походження (Mexican American) потрібно бути дуже обережним, адже можуть його сприйняти зневажливим. Так само як і терміна *Hispanics* (позначення латиноамериканців) слід уникати через негативні асоціації щодо людей з низьким рівнем доходів.

Для номінації корінних жителів США віддають перевагу словосполученням *American Indians* та *Native Americans*. У Канаді зазвичай уживають *natives*, *Natives* та *native peoples*, *first nations* / *first nation*, але останні не використовують в офіційних документах США, оскільки ці терміни для них майже невідомі як засоби для позначення американських індіців.

Для позначення негроїдної раси вживають слова *Africans*, *Afros* або *Sun people*. Щоб уникнути табуйованого слова «nigger» реп-виконавці використовують слово *jigga* для опису представників темношкірого населення, яке утворилося від псевдоніма відомого співака Jay Z. Також цікаво зазначити, що до маленьких афроамериканців зазвичай звертаються як *the future President*.

Професійному перекладачу необхідно знати особливості культур мови оригіналу та мови перекладу, щоб обрати правильний спосіб перекладу й адекватно відобразити значення лексичної одиниці. Політична коректність – це свідомо обрана людиною стратегія поведінки та ставлення до оточення. Політкоректна лексика вживається в різних сферах діяльності і має свої особливості перекладу, саме тому перекладач повинен глибоко розуміти предмет чи тему розмови, знати специфіку перекладу й бути максимально дипломатичним у процесі здійснення перекладів.

Зотик П. Ю.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОГО ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Мова, як носій культурних, соціальних та індивідуальних цінностей, відображає складні аспекти суспільства, зокрема його уявлення про гендерні

ролі. Порівняння англійської та української мов може розкрити цікаві особливості мовного вираження гендеру.

Гендер (англ. gender – стать, від лат. genus – рід) – соціальні ознаки, які приписують жінкам і чоловікам; пов'язані з фемінністю та маскулінністю соціальні ролі, яких у певному суспільстві очікують від жінок і чоловіків.

Гендер – не біологічна, а соціокультурна категорія: індивід не отримує гендер автоматично від народження, а набуває у процесі включення в суспільне життя. Відтак, гендер визначають як культурно-символічне та соціально-обумовлене розуміння статі. Якщо стать осмислюється в категоріях «чоловік» і «жінка», то гендер — у термінах «маскуліність» (чоловіче начало) і «фемінність» (жіноче начало).

Гендерна лінгвістика. Сучасний стан досліджень гендерної лінгвістики є досить розвиненим і охоплює багато різноманітних підходів і напрямів досліджень. З одного боку, це пов'язано з актуальністю проблеми гендерної нерівності в суспільстві, з другого – із розвитком самої лінгвістики як науки. Гендерна лінгвістика, лінгвістична гендерологія (англ. Gender linguistics), – науковий напрям у складі міждисциплінарних гендерних досліджень, що за допомогою лінгвістичного понятійного апарату вивчає гендер (соціокультурний конструкт, відносно автономний від біологічної статі) у його лінгвістичному прояві.

У сучасній гендерній лінгвістиці використовують різні підходи й методи досліджень, серед яких можна виділити такі:

1. Лінгвістичний аналіз текстів для виявлення стереотипів і норм, пов'язаних із гендером, їхнього впливу на формування уявлень про роль чоловіків і жінок у суспільстві.

2. Соціолінгвістичні дослідження, що досліджують мовленнєву поведінку чоловіків і жінок, їхні уявлення про мову та різноманітні аспекти комунікативної поведінки.

3. Дослідження різних жанрів мовлення, таких як реклама, політична мова, мовлення ЗМІ тощо, для виявлення в них стереотипів, пов'язаних з гендером, та їх впливу на формування уявлень у суспільстві.

Аналіз мовних граматичних та лексичних конструкцій, що відображають гендер в англійській та українській мовах.

1. Граматичні особливості. По-перше, різниця в структурі граматики обох мов впливає на вираження гендерної ідентичності. Англійська мова, порівняно з українською, має менш розвинену систему статевих відмінювань слів, у той час як українська має чітко виражені форми для чоловічого та жіночого роду в іменниках і прикметниках. Це відображено в словах, які мають різні форми для

жінок та чоловіків, таких як *студент* (чоловік) і *студентка* (жінка). Англійська мова використовує більше узагальнених форм, що не завжди прив'язані до конкретної статі. Крім того, у спілкуванні англійською мовою деякі форми можуть бути унісексуальними, тобто застосовними до будь-якої статі, що робить мову більш гнучкою для вираження гендерної рівності. Наприклад, слово *teacher* уживається для позначення як чоловіків, так і жінок.

2. Лексичні особливості. Англійська та українська мови мають суттєві відмінності та подібності щодо відображення гендеру.

Однією з головних різниць є те, що англійська мова має третю особу однини, яка не відрізняється за гендером (*he/she*), тоді як українська має різні форми залежно від гендеру (*він/вона*). У англійській мові також є вживання неособових займенників (*it*), які вживають для нейтральної особи або предметів, що в українській мові не має аналогів.

Схожості полягають у тому, що обидві мови мають можливість уживання статево-нейтральних слів і виразів для вираження гендерної рівності, як-от *they* в англійській мові та *вони* в українській. Обидві мови також мають можливість уживати загальні іменники, які не мають відтінків за гендером (наприклад, *colleague* в англійській і *колега* в українській).

3. Соціокультурні особливості. У різних культурах гендерні ролі можуть відрізнятися, що відображається у виразництві мови.

Певні фрази чи вирази можуть мати різне значення для чоловіків і жінок в різних культурах. В англійській мові цими фразами можуть бути *he's a real man* або *she's just a girl*, які в українському перекладі можуть мати протилежний задум, аніж в оригіналі. Та в обох мовах ці звороти підкреслюють гендерні стереотипи.

У той самий час в українській мові є значна проблема з уживанням чоловічих форм іменників як загальних, що може викликати уявлення про те, що певні професії або ролі підходять виключно для чоловіків. От приклад кількох таких слів: *лікар, учитель, суддя*.

В англійській також є яскравий приклад слів, які відносять тільки до жінок або чоловіків і використовують для опису їхніх ролей у суспільстві. Наприклад, *nurse* традиційно сприймається як жіноча професія, тоді як *engineer* частіше асоціюється з чоловіками.

Отже, сучасний світ ставить усе більший акцент на рівність гендерів, і мова, як важливий засіб комунікації, відіграє велику роль у формуванні уявлень про роль чоловіків і жінок у суспільстві. Тема мовного вираження гендеру стала актуальною як у наукових дослідженнях, так і у громадських дискусіях, особливо в контексті порівняння мовних особливостей у різних культурах і мовах. Ця тема надає можливість глибше зрозуміти мовні особливості гендеру в

англійській та українській мовах, розібратися у відмінностях і схожостях, а також побудувати більш толерантне й рівноправне суспільство.

Коломійчук А. В.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Білінська Л. П., канд. філол. наук,

асистент кафедри прикладної лінгвістики

ДІАЛЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Діалект – різновид мови, що вживається як засіб порозуміння особами, пов'язаними між собою територією, фаховою або соціальною спільністю. Ми розглянемо саме територіальні діалекти.

Традиційно діалекти нашої мови поєднують у три наріччя:

- південно-східне (саме воно є основою сучасної української мови та є найбільш однорідним з усіх);
- південно-західне;
- північне.

Фонетично найбільш схожі південно-західне та південно-східне наріччя. Більш схожі граматично північне та південно-східне.

Українські діалекти за межами України.

Поширені серед нащадків українських переселенців на Кубані, у Краснодарському та Ставропольському краях, Поволжі, Сибіру, на Далекому Сході, а також у Казахстані та Киргизії. Ряд степових говорів зберігається в Румунії.

Говори південно-західного наріччя поширені в Молдові, Румунії, Угорщині, Словаччині, Польщі, а також серед нащадків українських переселенців у США та Канаді.

Українські діалекти за межами України.

Північні наріччя української мови зближуються з поліськими говорами Білорусі. Їх виділяють як перехідні білорусько-українські говори. До них близькі говори Підляшшя.

Діалектні відмінності.

Для південно-східного наріччя характерні фонemi / і /, / и /, / е /, / а /, / у /, / о /; вимова / и / в ненаголошеній позиції як [e], а / е / - як [и]: ни(е)сэ, ви(е)дэ, же(и)вй, си(е)лу; збереження пом'якшеного / р ' / в кінці слова: базар' «базар», косар ' «косар»; поширення м'яких шиплячих: лош'а «лоша», біж'ат ' «біжать»;

відповідно фонемі / ф / виступають / х /, / хв /: тэхлі, хвабріка; обмежено зустрічаються аффрикати / дж /, / дз /, / дз ' /, на їх місці часто виступають / д /, / ж /, / з /: худ'у «ходжу», бужэ, жерелу.

Південно-західне нарiччя має такі особливості: тверда вимова звуку | р |: |бура|, |гира|, |радно|, замість |буря|, |гиря|, |рядно|; закінченням -є замість -я і відсутністю довготи приголосного в словах типу |життя|, |весілля|, |зілля|, вимовляти внаслідок цього як |жите|, |весіле|, |зіле| відмінковими закінченнями іменників: |ковальові|, |коньом|, |землі|, замість |ковалеві|, |конем|, |землею| закінченням -ий (в деяких говорах) в іменах прикметників м'якого відмінювання, що мають зазвичай закінчення -ій: |синий|, |третий| замість |синій|, |третій|.

До прикладу подано кілька слів із словника діалекту закарпатських лірників:

- барлуджити – орати,
- бастій – отець раклі,
- каравона – дівча,
- сабатка – субота,
- сев'ячка – гречка,
- тарандій – горобець,
- шім, шом – дім,
- терпелюк – парубок,
- укорений – учений,
- фейло, хвейло – рот,
- ходирка, ходуха – нога,
- чихморитись – чесатись,
- шандра – шість.

Отже, територіальні діалекти – це діти національної рідної мови, рідні діти. Їх існування не йде на шкоду літературній мові. Навпаки, вони є джерелом збагачення, опорою, резервом і запорукою розвитку літературної мови, коли суржик – негативне явище в нашій мові, з котрим потрібно боротися.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ТЕРМІНОЗНАВСТВА ЯК ПРИКЛАДНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

<i>Воробей І. І.</i> ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	4
<i>Горбань Р. І.</i> СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАЦІЯ В ІТ-СФЕРІ.....	6
<i>Івер В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ І ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ...	7
<i>Кірмаров В. С.</i> ВПЛИВ БІЛІНГВІЗМУ НА ПЕРЕКЛАД МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ.....	9
<i>Кірмаров В. С.</i> ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	13
<i>Кірмаров В. С.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНИХ ЧИННИКІВ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ.....	16
<i>Клюс М. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ ФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ: ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ.....	19
<i>Ковалівська А. А.</i> ПЕРЕКЛАД ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ.....	20
<i>Колотенко С. О.</i> ПЕРЕКЛАД НАЗВ КОЛЬОРІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ: ОСОБЛИВОСТІ ТА АСПЕКТИ.....	22
<i>Коришунова І. М.</i> ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО - ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН.....	24
<i>Котенко К. Г.</i> СТВОРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ТЕХНІЧНИХ ПОНЯТЬ...	28
<i>Красильникова Е. О.</i> НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК МОВОЗНАВЧА ДИСЦИПЛІНА.....	29
<i>Кулієв Р. Р.</i> ОСНОВНІ ТИПИ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЗА РІЗНИМИ КРИТЕРІЯМИ.....	32
<i>Лиховченко Н. О.</i> ТРУДНОЩІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ.....	34

Лук'яненко А. О. ЯВИЩЕ АСИМЕТРІЇ В ПЕРЕКЛАДІ.....	36
Мудрак Є. В. РЕКЛАМА У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	38
Парфенчук К. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ (АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД).....	39
Пасічник К. О. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕКСТІВ У РІЗНИХ МОВАХ.....	41
Петрова П. М. КАЛЬКУВАННЯ ЯК СПОСІБ ЗАПОЗИЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ.....	42
Петрушина К. С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ТЕХНІЧНИХ ТА НАУКОВИХ ТЕКСТАХ.....	44
Пустовойт А. В. ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ.....	46
Снівак І. В. ПОНЯТТЯ «ТЕРМІН» У СУЧАСНИХ ПРИКЛАДНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	48
Стародубцева О. С., Гелетка М. Л. АФРО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ДІАЛЕКТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (AFRICAN-AMERICAN VERNACULAR ENGLISH).....	50
Фатєєва В. С. ВІДМІННОСТІ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ТА БРИТАНСЬКОМУ ВАРІАНТАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ ГРАМАТИКИ ТА ВИМОВИ.....	52
Шейн І. О. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НОРМАТИВНИХ ВІДПОВІДНИКІВ УКРАЇНСЬКИХ АКТИВНИХ ДІЄПРИКРЕТНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	53
Шульгіна К. С. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	55
Яковенко М. М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	58
Якушко А. С. УКРАЇНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	62
Biliavska A. A. THE MORPHOLOGY OF -LY AND THE CATEGORIAL STATUS OF 'ADVERBS' IN ENGLISH.....	65
Bilous A. V. FEATURES OF TRANSLATION OF NEOLOGISMS IN SOCIAL NETWORKS...	66

Heletka M. L.	
THE SPECIFICS OF THE ENGLISH DESCRIPTIVE ADJECTIVES ENDING IN -IC AND -ICAL.....	68
Horlach S.	
OPTIMIZING HUMAN-AI INTERACTION: EMOTIONAL INFLUENCE ON LARGE LANGUAGE MODELS.....	70
Isakova L.	
THE SPECIFICS OF THE ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION OF UAV TERMS.....	71
Loskot R. O.	
THE IMPACT OF CULTURAL NUANCES ON TRANSLATION ACCURACY.....	73
Maltseva A. O.	
FEATURES OF LOCALIZATION OF COMPUTER GAMES, TAKING INTO ACCOUNT THE SPECIFICS OF THIS TYPE OF TRANSLATION.....	75
Karavan O. S.	
SPECIFICS OF PHRASAL VERBS IN THE ENGLISH LANGUAGE.....	79
Romanovskyi M. R.	
THE KEY ASPECTS OF TRANSLATION TRANSFORMATIONS IN MODERN AIRPORT TERMINOLOGY.....	82
Samko V. O., Heletka M. L.	
FUNDAMENTALS OF MILITARY TRANSLATION.....	84
Yampol M. V.	
TRANSLATION OF ENGLISH REDUPLICATION INTO UKRAINIAN.....	86
Zhdaniuk T.	
FEATURES OF THE TRANSLATION OF MENU INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE.....	88

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Варушкіна Ю. О.	
ФЕНОМЕН ПОПУЛЯРНОСТІ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МОВ В ІНТЕРНЕТІ ТА ТИПИ ТАКОГО КОНТЕНТУ.....	91
Lopatin D. S.	
MODERN APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	93
Lytvynenko M.	
MODERN APPROACHES TO LEARNING FOREIGN LANGUAGES.....	94
Rudenko P.	
MODERN WAYS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	95

ОПТИМІЗАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА – МАШИНА»

Долгова М. В.	
РОЗРОБЛЕННЯ ТА ОЦІНКА КОМП'ЮТЕРНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ ТА ВИМОВИ.....	97

Журба Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕХУДОЖНИХ ТИПІВ ТЕКСТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ.....	98
Родін О. О. ПРОБЛЕМАТИКА МЕХАНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ.....	100

ЗВ'ЯЗОК ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ З ІНШИМИ НАУКАМИ

Бєлов О. М. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	101
Білінська Л. П. КОНОТАТИВНО МАРКОВАНІ МІКРОТОПОНІМИ ПОКУТТЯ.....	103
Зіненко А. Р. ПОЛІТИЧНА КОРЕКТНІСТЬ ПРИ ПОЗНАЧЕННІ ЛЮДЕЙ ПЕВНИХ ЕТНІЧНИХ ТА РАСОВИХ ГРУП.....	106
Зотик П. Ю. ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОГО ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	107
Коломійчук А. В. ДІАЛЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	110

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДОПОВІДІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ОЧИМА НАУКОВОЇ МОЛОДІ»

Матеріали до публікації приймаються від студентів, аспірантів і молодих вчених, що працюють у царині прикладної лінгвістики.

Мова публікацій, українська, англійська.

Обсяг публікації, у межах 1–2 сторінок.

Правила оформлення рукописів

1. Тези подаються в електронному вигляді (диск, електронний лист) в редакції Word без автоматичних переносів разом із роздрукованим примірником тексту.

2. Відцентроване прізвище та ініціали автора подається **напівжирним курсивом**, під ними у центрі рядка друкуються назва вищого навчального закладу (*курсивом*) і прізвище, ініціали та посада наукового керівника. Посередині останнього рядка подається тема доповіді ВЕЛИКИМИ літерами. Заголовок статті друкуються через 1,5 інтервали шрифтом 14 Times New Roman.

3. Основний текст рукопису друкуються через 1,15 інтервали шрифтом 14 Times New Roman, береги усюди – 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см. Чітко диференціюються тире (–) та дефіс (-).

4. Ілюстративний матеріал подається *курсивом*. Значення слів подаються через тире або беруться у лапки.

5. Підрядкові виноска не допускаються.

6. Кожний примірник тез має бути завізований науковим керівником (у верхньому лівому кутку першої сторінки).

Усі матеріали подаються у файлі.

Подані матеріали не рецензуються й не повертаються.

Редакційна колегія

Наукове видання

Збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих науковців

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
ОЧИМА НАУКОВОЇ МОЛОДІ»**

7 грудня 2023 року

Українською та англійською мовами

Відповідальний випусковий – О. В. Медведь

Технічна редакція – М. Л. Гелетка

Комп'ютерне верстання:

М. Л. Гелетка

Підписано до друку 24.01.2024

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6,0. Обл.-вид. арк. 6,27.

Електронне видання

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

61070, Харків-70, вул. Вадима Манька (Чкалова), 17

Видавничий центр «ХАІ»

61070, Харків-70, вул. Вадима Манька (Чкалова), 17,

e-mail: izdat@khai@khai.edu